2016. december 6. 2016. 28. szám

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

21/2016. (XI. 30.) AB határozat	a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 21. § (3) bekezdés *a)* pontjával kapcsolatos alkotmányos követelmény megállapításáról, valamint a Kúria Bfv.I.588/2015/5. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	1408
22/2016. (XII. 5.) AB határozat	az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésének értelmezéséről	1418
3252/2016. (XII. 6.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1437
3253/2016. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1443
3254/2016. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1446
3255/2016. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1450
3256/2016. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1452
3257/2016. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1455
3258/2016. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1458
3259/2016. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1461
3260/2016. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1464
3261/2016. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1466
3262/2016. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1470
3263/2016. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz eljárás megszüntetéséről	1473

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 21/2016. (XI. 30.) AB HATÁROZATA

a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 21. § (3) bekezdés *a)* pontjával kapcsolatos alkotmányos követelmény megállapításáról, valamint a Kúria Bfv.I.588/2015/5. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Juhász Imre* és *dr. Stumpf István* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja: az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből eredő alkotmányos követelmény a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 21. § (3) bekezdés *a)* pontjának alkalmazásakor, hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bíróként járt el.

2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Bfv.I.588/2015/5. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

3. Az Alkotmánybíróság az indítványt egyebekben visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

[1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybíróséghoz.

[2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a Fővárosi Törvényszék 18.B.1414/2010/166. sorszámú ítéletével 2013. május 21-én az indítványozót két rendbeli emberölés előkészületének bűntettében, egy rendbeli testi sértés bűntettében és egy rendbeli garázdaság vétségében bűnösnek találta, ezért az indítványozót két év és hat havi börtönbüntetésre és háromévi közügyektől eltiltásra ítélte. A bíróság az indítványozót a húsz rendbeli emberölés előkészületének bűntette miatt emelt vád alól felmentette.

[3] A Fővárosi Ítélőtábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.379/2013/16. sorszámú ítéletével a Fővárosi Törvényszék 18.B.1414/2010/166. sorszámú ítéletét megváltoztatta és az indítványozó élet elleni, illetve köznyugalom elleni cselekményeit egységesen közveszéllyel fenyegetés vétségének minősítette. Az indítványozó halmazati büntetését ötven nap szellemi munkakörben letöltendő közérdekű munkára enyhítette. Megállapította továbbá a bíróság, hogy az indítványozó az előzetes fogvatartásban és házi őrizetben töltött idő beszámításával a közérdekű munka büntetését letöltötte.

[4] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy a Fővárosi Törvényszék 18.B.1414/2010/166. sorszámú ítélete és a Fővárosi Ítélőtábla a 3.Bf.379/2013/16. sorszámú ítélete sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, IX. cikk (1) bekezdését, X. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1)–(3) és (7) bekezdéseit és a XXIV. cikk (1) bekezdését.

[5] Az indítványozó kifogásolta, hogy a másodfokú ítélet a testi sértés bűntettében való bűnösséget olyan vallomása alapján találta megállapíthatónak, amelyet az emberölés előkészületének bűntettével történt meggyanúsításakor lefolytatott kihallgatása során tett. Érvelése szerint a testi sértés bűntette semmilyen összefüggésben nincs az élet elleni bűncselekménnyel, azért az utóbbi bűncselekmény miatt történt kihallgatása során a testi sértés bűntettére vonatkozó kihallgatói kérdés „új gyanúsított kihallgatást" nyitott meg, amelynek során ismételten figyelmeztetni kellett volna a hallgatás jogára. Ennek elmulasztása az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági tárgyaláshoz való jog sérelmét, az eljárt bíróságok bizonyítékértékelési tevékenysége pedig Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdése szerinti tisztességes bírósági tárgyaláshoz, illetve védelemhez való jog sérelmét eredményezte.

[6] Az indítványozó álláspontja szerint a bűnösségnek a közveszéllyel fenyegetés vétségében történt megállapítása az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánélethez fűződő és „magán kapcsolattartási" jogának, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint véleménynyilvánítás szabadságához fűződő alapjogának és az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdése szerinti művészeti alkotás szabadságához fűződő jogának sérelmét eredményezte, mivel az eljárt bíróságok bizonyítékként értékelték az indítványozó által a barátai előtt társadalomkritikai éllel is tett kijelentéseit, továbbá művészeti alkotásaiban – így a „Csőre töltve" című regényében, illetve egyéb írásaiban, verseiben – szintén társadalomkritikai, valamint művészeti céllal megfogalmazott gondolatait.

[7] Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy az elsőfokú és a másodfokú ítélet meghozatala között egy év öt hónap eltelt, de ennek ellenére a Fővárosi Ítélőtábla az utolsó tárgyalási napon minősítette át az élet, testi épség és köznyugalom elleni cselekményeket közveszéllyel fenyegetés vétségévé, ezzel egyidejűleg megtagadta a védelem ülés elnapolására vonatkozó indítványát. Ennek eredményeként a védelem nem kapott kellő időt az új minősítésnek megfelelő védekezés előkészítésére, ami az indítványozó védelemhez való alapjogának a sérelmét vonta maga után. Álláspontja szerint továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz fűződő jogának megsértését eredményezte, hogy a Fővárosi Ítélőtábla a bűnösségét egy teljesen eltérő bűncselekmény miatt állapította meg, amellyel kapcsolatban fellebbezéssel nem tudott élni. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésének sérelmét nem indokolta az indítványozó.

[8] Az indítványozó mindezeken túl sérelmezte, hogy csak az elsőfokú eljárás során szerzett tudomást arról, hogy személyét érintően a rendőrség adatokat titkosított. A büntetőeljárás során nem vált számára világossá, hogy milyen adatait, milyen céllal és mennyi időre titkosították, a bíróság pedig a titkosítás feloldására irányuló indítványát elutasította. Az indítványozó álláspontja szerint ezzel őt és védőjét a büntetőeljárásban elzárták a bizonyítékok meghatározott körétől, ezáltal pedig tisztességes bírósági tárgyaláshoz való joga megsértését valósították meg az eljáró hatóságok.

[9] 2. Az indítványozó beadványát utóbb arra figyelemmel egészítette ki, hogy az ügyészség az indítványozó terhére felülvizsgálati indítványt nyújtott be. A felülvizsgálat eredményeként a Kúria 2015. június 23-án meghozott Bfv.I.588/2015/5. sorszámú ítéletével a jogerős döntést az elsőfokú ítélet tartalmának megfelelően változtatta meg, az indítványozó indítványa kiegészítéseiben kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg e döntés alaptörvény-ellenességét is, és rendelkezzen annak megsemmisítéséről.

[10] Az indítványozó a Kúria döntése kapcsán az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3) és (6), illetve az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmét azon az alapon tartja megállapíthatónak, hogy a másodfokú eljárást követően nem volt lehetősége vitatni az irányadó tényállást, a kiszabott büntetés nemét és mértékét, valamint a testi sértés cselekmény minősítését. Az indítványozó úgy véli, hogy a Kúria előtti eljárásban nem érvényesült a fegyverek egyenlősége, a bíróság nem biztosított a vád és a védelem számára egyenlő esélyeket, illetve nem kapott elegendő időt a védekezésre való felkészüléshez sem, mivel rövid idő telt el a felülvizsgálatról szóló értesítés és a nyilvános ülés megtartása között. A Kúria végül ítéletszerkesztési hibára hivatkozva a jogerős ítélettől eltérő tényállást állapított meg döntésében. Az indítványozó szerint a Kúria ezzel nem csupán megvonta tőle a lehetőséget, hogy a tényállást vitassa, hanem a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) előírásával is ellentétesen cselekedett. Jelentős mértékben megemelte továbbá a bíróság az indítványozó által megtérítendő bűnügyi költség mértékét. Indítványa kiegészítésében utal az indítványozó az elsőfokú eljárás kapcsán arra is, hogy volt olyan tárgyalás, ahonnan a sajtót kiküldték, így a bíróság nem biztosította a tárgyalás nyilvánosságát. Ezzel álláspontja szerint ugyancsak a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való joga megsértése valósult meg.

[11] A rendelkezésre álló bizonyítékokat érintően sérelmezi, és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdéseinek, valamint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a megsértéseként értékeli az indítványozó azt is, hogy

a Kúria tanácsa a nyilvános ülésen úgy nyilatkozott, hogy a testi sértés cselekmény kapcsán a sértett megbocsátó levele az iratok között nem fellelhető. Nem tett továbbá említést a tanács az indítványozó mintegy 20 oldalas beadványáról, az előzetes letartóztatásban töltött időt házi őrizetben töltött időként számította be, továbbá az indítványozó terhére nem megfelelően vette figyelembe az elmeorvos szakértő véleményét. Az indítványozó a felülvizsgálati eljárást érintően is sérelmezi, hogy a bíróság bizonyítékként értékelte az indítványozó által a barátai előtt társadalomkritikai éllel is tett kijelentéseit, továbbá művészeti alkotásaiban – így a „Csőre töltve" című regényében, illetve egyéb írásaiban, verseiben – szintén társadalomkritikai, valamint művészeti céllal megfogalmazott gondolatait. Ezzel összefüggésben az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdése, VII. cikk (1) bekezdése, IX. cikk (1) bekezdése, X. cikk (1) bekezdése, XI. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése megsértését állítja.

[12] A Kúria ítélete az indítványozó megítélése szerint „kimeríti a tudatosan rosszhiszemű, szándékosan hamis bírói mérlegelés fogalmát". A bíróság ugyanis valótlan tényállításból vont le a józan ésszel és a másodfokú ítélet ténymegállapításaival ellentétes következtetéseket, ezzel pedig az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében és XXIV. cikk (1) bekezdésében rögzített alapvető jogait sértette meg.

[13] Az indítványozó álláspontja szerint további jogsérelme abból fakad, hogy a felülvizsgálati eljárás során a döntéshozatalban olyan bíró vett részt, aki az indítványozóval szemben folytatott büntetőeljárás nyomozati szakaszában az indítványozó előzetes letartóztatásának meghosszabbítását rendelte el másodfokú tanács elnökeként. A felülvizsgálati döntés eredménye közvetlen hatással volt az indítványozó és védője által a másodfokú ítélethozatalt követően indított kártalanítási igény érvényesítésére is. Az indítványozó úgy véli, hogy az említett bíró pártatlansága megkérdőjelezhető, különös tekintettel arra, hogy a felülvizsgálat eredménye azon fogvatartásban töltött időszakkal összefüggésben is elvonta a kártalanítási igény jogalapját, amely időszakban a fogvatartásról az érintett bíró részvételével született meg a döntés. A jogsérelemhez az indítványozó álláspontja szerint hozzájárult az a körülmény is, hogy a felülvizsgálati eljárásban tartott nyilvános ülés kezdetekor nem történt meg a bírói tanács tagjainak a bemutatása, illetve a névtábláik sem voltak kihelyezve, a tanács elnöke pedig nem nyilatkoztatta a jogosultakat, hogy van-e kifogásuk az ügyészt vagy a bírói tanács tagjait érintően.

[14] Az indítványozó mindezeken túl az Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdését is megsértett rendelkezésként nevesíti. Álláspontja szerint ugyanis a vele szemben folytatott büntetőeljárásban nem teljesült az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. Cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljárás kívánalma.

II.

[15] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„Q) cikk (3) Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé."

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák."

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához."

„X. cikk (1) Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát, továbbá – a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében – a tanulás, valamint törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát."

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni."

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[…]
(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.
[…]
(6) A jogorvoslat törvényben meghatározott rendkívüli esetei kivételével senki nem vonható büntetőeljárás alá, és nem ítélhető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.
(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti."

[16] 2. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény érintett rendelkezése:

„21. § (3) Az (1) bekezdésben szabályozott eseteken kívül
a) a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben nyomozási bíróként járt el"

III.

[17] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben a befogadási eljárás során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz részben megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek, ezért azt befogadta.

[18] Az indítvány kiterjed a másodfokú, és a felülvizsgálati eljárás eredményeként meghozott, az első- és a másodfokú ítéletet megváltoztató döntésre is. Az Alkotmánybíróság feladata az Abtv. 27. §-a alapján a rendes bíróságok által hozott végleges, felülvizsgálat esetén tehát a Kúria döntése elleni alkotmányjogi panasz elbírálása. Az indítványozónak lehetősége volt ugyan a másodfokú döntéssel szemben az Alkotmánybírósághoz fordulni, ugyanakkor azzal, hogy a Kúria felülvizsgálati eljárásban megváltoztató döntést hozott, immár a Kúria döntése tekintendő a jogerős, végleges döntésnek, ezért az Alkotmánybíróság főszabály szerint csak e döntést vizsgálja. Az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján ugyanakkor az Alkotmánybíróság a bírói döntés megsemmisítése esetén megsemmisítheti a döntéssel felülvizsgált más bírósági vagy hatósági döntéseket is, így nincs akadálya annak sem, hogy az alkotmányossági vizsgálatot az Alkotmánybíróság kiterjessze a nem végleges döntésekre is. Jelen ügyben a testület ezért megvizsgálta mindkét ítéletet.

[19] Az alkotmányjogi panasz ugyanakkor nem minden indítványi elemében felel meg a törvényi feltételeknek.

[20] 1.1. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

[21] Az indítványozó beadványában hivatkozik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére. Az Alkotmánybíróság ezen indítványi elem kapcsán megállapította, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így nem vonatkozik sem a büntetőeljárás nyomozati szakára, sem a nyomozás eredményét is értékelő bírósági eljárásra. Ebből fakadóan a panasszal támadott bírósági határozatok és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs összefüggés. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata értelmében az említett összefüggés hiánya tartalmi akadályát képezi az indítvány befogadásának {3130/2013. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [17]}, így a panasznak ez az eleme nem bírálható el érdemben.

[22] Az Abtv. 32. § (2) bekezdése egyértelmű rendelkezést tartalmaz arra, hogy nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát egyedi bírósági ügy kapcsán csak az adott ügyben eljáró bíró és kizárólag az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabály tekintetében kezdeményezheti. Így az indítványozó a támadott bírósági döntés nemzetközi szerződésbe ütköző és azzal összefüggésben az Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdéseivel ellenté-

tes jellege vizsgálatára nem rendelkezik indítványozói jogosultsággal {3265/2014. (XI. 4.) AB határozat, Indokolás [22]}.

[23] 1.2. Az indítványokban megfogalmazott kifogások alapvetően két csoportra oszthatók: az indítványozó egyrészt a bizonyítékok értékelését kifogásolja, a véleménynyilvánítási szabadságra, művészeti élet szabadságára, magánszférához való jogra, illetve a tisztességes bírósági tárgyalás egyes követelményeire hivatkozással, másrészt pedig egyes eljárási cselekmények, mozzanatok szintén a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogba való ütközésére hivatkozik.

[24] A bizonyítékok értékelését illetően az Alkotmánybíróság jelen döntésében is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető az általános hatáskörű bírósági szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának, az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja. Ezzel áll összhangban az is, hogy az Alkotmánybíróság nem ténybíróság, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása a bíróságok, végső soron a Kúria feladata.

[25] Az Alkotmánybíróság csak azt értékelhette volna, ha a bíróság az alkotmányossági szempontokat mellőzve értékeli a bizonyítékokat, de ilyen összefüggés a panaszból nem volt megállapítható {lásd pl. 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [30]}.

[26] 1.3. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és ezáltal az Alkotmánybíróság hatáskörén kívüli körbe tartoznak az indítványozó azon kifogásai is, miszerint nem vették figyelembe a testi sértés cselekmény kapcsán a sértett megbocsátó levelét, illetve nem megfelelően vette figyelembe a Kúria az elmeorvos szakértő véleményét, továbbá nem volt lehetősége a kúriai eljárásban a tényállás vitatására, a Kúria pedig ítéletszerkesztési hibára hivatkozva a jogerős ítélettől eltérő tényállást állapított meg.

[27] Az alkotmányjogi panasznak a bíróságok – az indítványozó cselekményeinek minősítése, illetve a büntetés kiszabása, a bűnügyi költség megállapítása során kifejtett – szakjogi értékelő tevékenységét kifogásoló állításai sem vetik fel az alapjog sérelmét {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]} a támadott ítéletekkel szemben. A fentieknek megfelelően az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33] és [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényeleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]}.

[28] 1.4. Az indítványozó a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogra hivatkozik azzal kapcsolatban, hogy a bíróság az előzetes letartóztatásban töltött idejét házi őrizetben töltött időként számította be. Ez ugyanakkor az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése szerinti személyes szabadsághoz való jog, illetve a XV. cikk (1) bekezdéséből levezethető önkényes jogalkalmazás tilalmát vethetné fel, melyekre az indítványozó nem hivatkozott. Az Alkotmánybíróság így a panasz erre vonatkozó részét sem vizsgálhatta.

[29] Szintén nem vizsgálta az Alkotmánybíróság az indítvány azon részét, amely szerint az indítványozó késve értesült arról, hogy a nyomozati szakaszban a rendőrség adatokat titkosított vele összefüggésben, melyeket nem volt lehetősége az eljárás során megismerni. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a vizsgált ítéletekben nincs arra utalás, hogy ezeket az eljáró bíróság a tényállás részeként figyelembe vette volna, vagyis a kérdés nincs közvetlen összefüggésben a meghozott döntéssel.

[30] Az indítványozó álláspontja szerint sérült a tárgyalás nyilvánosságának követelménye, ugyanis az elsőfokú eljárás során volt olyan tárgyalás, ahonnan a sajtót kiküldték. A másodfokú ítélet a tárgyalási jegyzőkönyv alapján ugyanakkor rögzíti, hogy a nyilvánosság kizárására és a teremben lévő hallgatóság kiküldésére nem került sor. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványozónak ezt a kifogását sem vizsgálta.

[31] Azon indítványozói kifogással kapcsolatban, mely szerint a testi sértés bűntettében való bűnösséget az indítványozó olyan vallomására alapozta a bíróság, melyet az emberölés előkészületének bűntettével történt meggyanúsításakor lefolytatott kihallgatás során tett és ezért a testi sértés bűntettére vonatkozó kihallgatói kérdés kapcsán ismételten figyelmeztetni kellett volna a hallgatás jogára, vallomásának e része pedig emiatt nem képezhetett volna bizonyítékot, az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a hallgatás jogára való figyelmeztetés valóban fontos garanciája a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jognak, elmaradása önmagában súlyos alapjog-

sérelmet jelent és magával vonja az ítélet megsemmisítését. A terheltet kihallgatása előtt figyelmeztetni kell többek között arra, hogy nem köteles vallomást tenni, de vallomástétel esetén, amit mond, illetve rendelkezésre bocsát, az bizonyítékként felhasználható (ez az ún. Miranda-szabály hazai megfelelője). A figyelmeztetés ugyanakkor a tényekre, nem pedig a jogi minősítésre, következésképpen nem csak a gyanúsítás alapjául szolgáló bűncselekményre, hanem minden bűncselekményre, az eljárás egészére vonatkozik. Tekintettel pedig arra, hogy az indítványozó sem hivatkozik arra, hogy nem hangzott el a figyelmeztetés, az indítvány e része szintén nem veti fel a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog sérelmét.

[32] A védelemhez való jog érintettségét illetően az indítványozó kifogásolta egyrészt, hogy a Fővárosi Ítélőtábla az utolsó tárgyalási napon minősítette át a cselekményt, így a védelem nem kapott kellő felkészülési időt az új minősítésnek megfelelő védekezés előkészítéséhez, továbbá a Kúria előtt szintén nem állt rendelkezésre kellő felkészülési idő a védekezésre, ugyanis rövid idő telt el a felülvizsgálatról szóló értesítés és a nyilvános ülés megtartása között. A konkrét ügyben ugyanakkor az indítvány egyrészt a kúriai ítélet vonatkozásában nem részletezi, hogy pontosan mennyi idő állt a rendelkezésre és az miért nem volt elégséges a jogi érvelés kidolgozására, másrészt a felkészülési idő kérdése alapvetően törvényességi kérdés, ezért azzal összefüggésben a Kúria felülvizsgálati eljárását kellett volna kezdeményeznie az indítványozónak. Ebből fakadóan az Alkotmánybíróság az indítvány e részét sem vizsgálta.

[33] 2. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság Fővárosi Ítélőtábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.379/2013/16. sorszámú ítéletével kapcsolatos alkotmányjogi panaszt az Abtv. 64. § *d)* pontjára tekintettel visszautasította.

IV.

[34] Az alkotmányjogi panasz részben megalapozott.

[35] 1. Az indítványozó kifogásai köréből alkotmányossági vizsgálat tárgyát képezheti az a kifogás, amely az előzetes letartóztatásról szóló döntés meghozatalában a nyomozati szakban részt vett bíró felülvizsgálati eljárásban való részvételét és annak következtében a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog követelményei közül a pártatlanság elvének csorbulását sérelmezi. Az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinti, hogy a Kúria Bfv.I.588/2015/5. számú ítélete megfelel-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó pártatlanság követelményének.

[36] A jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a panaszos állítása szerint a büntetőeljárás felülvizsgálata során eljárt bírói tanács egyik tagja korábban, az eljárás nyomozati szakaszában, a nyomozási bíró végzése ellen előterjesztett fellebbezés nyomán másodfokú döntést hozott a panaszos előzetes letartóztatásáról. Az Alkotmánybíróság a panaszos által rendelkezésre bocsátott iratok alapján megállapította, hogy a panaszos előzetes letartóztatásáról a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság által hozott 27.Bnf.890/2010/2. számú végzést jegyző bírói tanács elnökének neve megegyezik a felülvizsgálati eljárásban eljárt kúriai tanács egyik bíró tagjának nevével. Az előzetes letartóztatás meghosszabbításának helybenhagyását érintően a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság az említett végzés meghozatalában a Be. 215. § (3) bekezdése alapján járt el.

[37] 2. Az eljárási jogok elsőgenerációs alapjogként a közhatalom olyan korlátját képezik, amely az igazságszolgáltatás működését határozzák meg és e jogok többsége abszolút jellegű, melyek esetében a jog korlátozása fogalmilag kizárt, míg más eljárási jogoknál van lehetőség korlátozásra, ugyanakkor maga az eljárás vagy tisztességes vagy nem, átmenet nem képzelhető el. Az eljárási jogok tartalma különböző lehet a büntető-, polgári és közigazgatási eljárások esetében, azok eltérő jellege és célja alapján, ugyanakkor összességében megállapítható, hogy egy eljárás tisztességessége több annak szabályszerűségénél, vagyis akár minden eljárási szabály betartása mellett is lehet egy eljárás tisztességtelen.

[38] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt vádról, vagy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül döntsön. A tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog része a pártatlanság követelménye, mely az eljárásban résztvevő személyekkel szembeni előítélet-mentes, elfogulatlan eljárás követelményét jeleníti meg. A pártatlanság követelményének van egy szubjektív, a bíró magatartásában rejlő és egy objektív, a szabályozásban megnyilvánuló követelménye {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [48]}. A pártatlanság követelménye értelmében el kell kerülni minden olyan helyzetet,

amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében {3242/2012. (IX. 28.) AB határozat, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a törvény által felállított bíróság függetlensége és pártatlansága egy olyan általános jogelv, amely a legalapvetőbb emberi jogok közé tartozik {lásd például: 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [25]}. Független és pártatlan bíráskodás hiányában az egyéni jogok érvényesítése szenved csorbát. Mindebből következik, hogy a tisztességes bírósági tárgyalás követelményrendszerének szerves részét alkotó függetlenség és pártatlanság a demokratikus jogállamokban feltétlen érvényesülést kívánó alkotmányos igényként jelentkezik {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [28], lásd erről még: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.

[39] A pártatlanság követelményének tényleges érvényesülését elsődlegesen az eljárási törvényekben megfogalmazott kizárási szabályok garantálják. Ennek megfelelően a büntetőügyekben a Be. 21–22. §-ai tartalmazzák azokat az okokat, amelyek megállapítása esetén a bíró nem járhat el, vagy a további eljárásban nem vehet részt. E rendelkezések közé tartozik az indítványozó által hivatkozott abszolút (objektív) kizárási ok is, mely szerint a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben nyomozási bíróként járt el [Be. 21. § (3) bekezdés *a)* pont]. Az abszolút kizárási okok lényege, hogy azok bármelyikének fennállása kizárja a bírót az eljárásból anélkül, hogy vizsgálnák, ténylegesen elfogult-e a bíró. A relatív kizárási okok esetében viszont vizsgálandó a bíró esetleges elfogultsága.

[40] A 34/2013. (XI. 22.) AB határozat rendelkező részében az Alkotmánybíróság a Be. 21. § (3) bekezdés *a)* pontja alkalmazását érintően már állapított meg alkotmányos követelményt. Ennek értelmében: az Alkotmánybíróság „határozatának kihirdetését követően indult büntetőeljárásokban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 207. § (6) bekezdése szerint eljáró bíró ugyanezen törvény 21. § (3) bekezdés *a)* pontjának megfelelően a bíróság további eljárásából ki van zárva." Az alkotmányos követelmény szerinti kizárási szabály abban az esetben irányadó, ha az előzetes letartóztatás egy éven túli meghosszabbítására irányuló eljárásban a törvényszék egyesbírája vesz részt.

[41] 3. Az Alkotmánybíróság a konkrét döntésben megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert pártatlanság követelménye azt kívánja meg, hogy az előzetes letartóztatás meghosszabbításának kérdésében a hatályos jogszabályok szerinti döntést hozó bíró az érdemi ítélkezésben már ne vehessen részt {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [42]}. A döntésben az Alkotmánybíróság figyelemmel volt a Kúria 1/2013. számú büntető elvi határozatában foglaltakra is. Eszerint a törvényszék egyesbírája az előzetes letartóztatás egy éven túli meghosszabbítása tárgyában nem nyomozási bíróként dönt, nem a nyomozási bíró feladatát látja el, míg a Be. 21. § (3) bekezdés *a)* pontja szerinti kizárási ok csak a nyomozási bíróra vonatkozik, a nyomozási bíró jogkörében eljáró bíróra nem. A 34/2013. (XI. 22.) AB határozatban az Alkotmánybíróság e jogértelmezést is mérlegelve ugyanakkor – figyelemmel arra is, hogy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható terhelt személyi szabadságának a vádemelést megelőző bírói elvonása a büntetőeljárás nyomozási szakaszában alkalmazható legsúlyosabb kényszerintézkedés – arra a végkövetkeztetésre jutott, hogy mivel a bírónak abban a kérdésben is állást kell foglalnia, hogy a terhelt megalapozottan gyanúsítható-e bűncselekmény elkövetésével, így a bizonyítékokról előzetesen állást foglal, továbbá olyan bizonyítékokat is megismerhet, amit később nem használnak fel az eljárásban, így a pártatlanságát kétely övezheti. Különösen igaz ez azokban az eljárásokban, ahol az ártatlanság vélelmének kétséget kizáró megdöntése, illetve a későbbiekben helyrehozhatatlan jogkövetkezmények alkalmazása a kérdés (Indokolás [53]–[54]).

[42] Jelen ügyben a nyomozási bíró előzetes letartóztatásról szóló döntését felülvizsgáló másodfokú tanács elnöke volt a Kúria ítélkező tanácsának egyik tagja. A Be. biztosítja a nyomozási bíró legtöbb döntésével – így az előzetes letartóztatás elrendelésével, annak meghosszabbításával – szemben jogorvoslat (fellebbezés) előterjesztésének lehetőségét. A fellebbezést a megyei bíróság (a jelenleg hatályos szabályok szerint a törvényszék) másodfokú tanácsa tanácsülésen bírálja el. A felülbírálat kiterjed a fellebbezéssel megtámadott döntésre és az azt megelőző eljárásra is. Ennek során a másodfokon eljáró bíróság vizsgálja, hogy az elsőfokú döntés kiterjedt-e az előzetes letartóztatás meghosszabbítása (általános és különös) törvényi feltételeinek vizsgálatára, így arra is, hogy a megalapozott gyanú változatlanul fennállt-e (általános feltétel), illetve helyesen állapította-e meg az elsőfokú bíróság valamely különös feltétel (pl. jelen esetben a jelenlét biztosítása, szökés, elrejtőzés veszélye, tanúk befolyásolása, az általa előkészített bűncselekmény véghezvitelének, vagy újabb bűncselekmény elkövetésének veszélye) fennállását. Megállapítható tehát, hogy a 34/2013. (XI. 22.) AB határozatban megállapított, fent idézett kifogások fennállnak az előzetes letartóztatás meghosszabbítása tárgyában lefolytatott másodfokú eljárás során is.

[43] 4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlanság követelménye tehát megkívánja, hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bírói feladatokat látott el, ugyanis azzal szükségszerűen együtt jár a bizonyítékok bizonyos szintű, de mindenképpen előzetes értékelése. E körben nincs alapvető különbség a nyomozási bíró, az előzetes letartóztatás egy éven túli hosszabbításáról döntő egyesbíró, vagy az előzetes letartóztatás elrendelése, illetve meghosszabbítása tárgyában másodfokú döntést hozó tanács tagjainak feladatai között. Ebből fakadóan pedig a Be. 21. § (3) bekezdés *a)* pontjának szűkítő értelmezése sem lehet alkotmányosan megalapozott.

[44] 5. Az Alkotmánybíróság a 34/2013. (XI. 22.) AB határozathoz hasonlóan (Indokolás [55]) megerősíti a 8/2013. (III. 1.) AB határozatában rögzítetteket, amelynek értelmében az alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásokban kiemelt feladatának tekinti, hogy a jogszabályoknak olyan értelmezését fogadja el, amely összhangban áll az Alaptörvényben biztosított jogok érvényesülésével (Indokolás [54]). Ennek során az Abtv. 46. § (3) bekezdésében előírtakra figyelemmel az Alkotmánybíróság kötelessége, hogy a hatáskörei gyakorlása során megállapítsa azokat az Alaptörvény szabályozásából eredő és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeket a jogszabályok értelmezése és alkalmazása során a jogalkalmazóknak feltétlenül szükséges érvényesíteniük. Ebből következően az Alkotmánybíróság feladatához tartozik, hogy az alkotmányjogi panaszok alapján meghatározza az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlan bírói eljáráshoz való jogból fakadó, az alkotmányos büntetőeljáráshoz tartozó egyes követelményeket. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy a büntetőeljárás védelőkészítési szakaszában az előzetes letartóztatás időtartamának meghosszabbításáról döntő bírónak a büntetőügy érdemi elbírálásából történő kizárása a pártatlanság alkotmányos elvének oltalma alatt álló büntetőeljárási garancia. Az Alkotmánybíróság ezért arra következtetésre jutott, hogy a Be. 21. § (3) bekezdés *a)* pontjának alkalmazásakor az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény a Be. 215. § (3) bekezdése szerint eljáró törvényszéki bírónak az ítélkezésből történő kizárása.

[45] Mindezekre tekintettel, illetve figyelemmel arra, hogy a támadott döntést a Kúria mint végső jogorvoslati fórum hozta, az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.588/2015/5. sorszámú ítéletét az Abtv. 43. § (1) bekezdésének megfelelően megsemmisítette, illetve az Abtv. 46. § (3) bekezdése alapján alkotmányos követelményt fogalmazott meg.

[46] 6. Az indítvány azon elemét, mely szerint szubjektív (relatív) kizárási ok is fennállt, az érintett bíró esetleges elfogultsága miatt, az Alkotmánybíróság döntés megsemmisítésére tekintettel nem vizsgálta. Az Alkotmánybíróság egyszersmind hangsúlyozza, hogy a megsemmisítésre kizárólag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt került sor, a testület a megsemmisített bírósági ítéletek tartalmát nem vizsgálta, s így döntése nem jelent állásfoglalást abban a kérdésben, hogy a vizsgálat tárgyát képező büntetőügyben hozott ítélet érdemben helyes volt-e.

[47] 7. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2016. november 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

[48] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjával.

[49] Nem értek egyet azzal, hogy lényegileg egy jogalkotói mulasztás miatt a bírói döntés, a Kúria Bfv.I.588/2015/5. számú ítélete minősüljön alaptörvény-ellenesnek és legyen megsemmisítendő, s ne pedig a jogalkotót hívja fel az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság kötelességének teljesítésére, a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megszüntetésére.

[50] 1. A 34/2013. (XI. 22.) AB határozathoz csatolt különvéleményben foglaltakat a jelen ügyben is relevánsnak tartom, így álláspontomat változatlanul fenntartom azzal kapcsolatban, hogy a Be. 21. § (3) bekezdés *a)* pontjában foglalt kizárási ok, amire határozatának 1. rendelkező részi pontjában hivatkozik az Alkotmánybíróság, szó szerint kizárólag a nyomozási bíróra vonatkozik, s nem az előzetes letartóztatás meghosszabbítása elleni fellebbezést elbíráló másodfokú bíróságra.

[51] 2. A Be 21. § (3) bekezdése a bíróval szemben abszolút kizárási okként határozza meg, ha egyúttal bizonyos korábbi eljárási szakaszokban már eljárt. Ennek egyik esete a 21. § (3) bekezdés *a)* pontja, amely a büntetőügy további elbírálásából kifejezetten azt a bírót zárja ki, aki az ügyben nyomozási bíróként járt el.

[52] A Be. 207. § (1) bekezdése szerint a nyomozási bíró az a bíró, aki a vádirat benyújtása előtt látja el a bíróság feladatait. A nyomozási bíró feladatai közé tartozik többek között a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések, így például az előzetes letartóztatás vagy az ideiglenes kényszergyógykezelés elrendelése. Az előzetes letartóztatás elrendelése mellett a nyomozási bíró annak meghosszabbításáról is dönthet. Az előzetes letartóztatást a nyomozási bíró alkalmanként legfeljebb három hónappal, összesen legfeljebb az előzetes letartóztatás elrendelésétől számított egy év elteltéig meghosszabbíthatja. A Be. 131. § (3) bekezdése, illetve 215. § (3) bekezdése szerint a nyomozási bíró határozata ellen bejelentett fellebbezést a törvényszék (az adott rendelkezéseknek a konkrét alapügyben alkalmazott korábban hatályos megfogalmazása értelmében: megyei bíróság) másodfokú tanácsa bírálja el.

[53] Határozatában az alapügyet érintően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „a nyomozási bíró előzetes letartóztatásról szóló döntését felülvizsgáló másodfokú tanács elnöke volt a Kúria ítélkező tanácsának tagja" a felülvizsgálati eljárásban. Egyetértek ennek kapcsán azzal, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlanság követelménye megkívánja, hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt a bíró, ha az előzetes letartóztatás meghosszabbítása elleni fellebbezést elbíráló másodfokú bíróság tagjaként az ügyben eljárt. Egy ilyen kizárási ok hiányzó szabályozásával okozott alaptörvény-ellenes jogalkotói mulasztást azonban az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményben nem tud megszüntetni, a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető hiányzó lényeges tartalmát nem tudja a jogalkotó helyett pótolni. Adekvát megoldásként az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását kellett volna az Alkotmánybíróságnak megállapítania azért, mert a Be. 21. § (3) bekezdése nem rendelkezik a nyomozási bíró előzetes letartóztatás elrendelése, illetve meghosszabbítása tárgyában hozott határozata elleni fellebbezést elbíráló másodfokú bíróság tagjaként eljárt bíró kizárásáról.

[54] Az előzőekben kifejtettekre figyelemmel a határozat 1. rendelkező részi pontjában megállapított alkotmányos követelményt nem tudom támogatni, mert ezzel – megítélésem szerint – az Alkotmánybíróság, s nem a jogalkotó egészíti ki a Be. 21. § (3) bekezdés *a)* pontját, s állapít meg – az egyedül a nyomozási bíróra vonatkozó kizárási okhoz képest – új, a rendelkezésben szó szerint nem szabályozott további kizárási okot. Nem támogatom így azt sem, hogy alkotmányos követelmény formájában megállapított (álláspontom szerint csak jogi szabályozás útján pótolható) kizárási okot kérjen számon az Alkotmánybíróság az eljáró bíróságon, s emiatt semmisítse meg a vizsgált bírói döntést.

Budapest, 2016. november 28.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

[55] A különvélemény 2. pontjához csatlakozom.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/280/2015.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2016. évi 185. számában.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 22/2016. (XII. 5.) AB HATÁROZATA

az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésének értelmezéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az alapvető jogok biztosának az Alaptörvény értelmezése tárgyában benyújtott indítványa alapján – *dr. Dienes-Oehm Egon*, *dr. Juhász Imre*, *dr. Pokol Béla*, *dr. Stumpf István* és *dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Salamon László* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során, erre irányuló indítvány alapján vizsgálhatja, hogy az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésén alapuló közös hatáskörgyakorlás sérti-e az emberi méltóságot, más alapvető jogot, vagy Magyarország szuverenitását, illetve történeti alkotmányán alapuló önazonosságát.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

[1] 1. Az alapvető jogok biztosa az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. § (1) bekezdése alapján saját hatáskörben az Alaptörvény XIV. cikk (1) és (2) bekezdésének, valamint az E) cikk (2) bekezdésének értelmezését indítványozta.

[2] Az indítvány kifejti, hogy az ügyben érintett konkrét alkotmányjogi probléma az Európai Unió Tanácsa által 2015. szeptember 22-én elfogadott 2015/1601. számú határozatával (a továbbiakban: EUT határozat) összefüggésben merült fel, amely átmenti intézkedésként az Olaszországban és Görögországban tartózkodó menedékkérelmet benyújtott személyek más tagállamokba történő áthelyezéséről rendelkezik. Az indítvány szerint azért van szükség az Alaptörvény rendelkezéseinek értelmezésére, „hogy a magyar intézmények és szervek Alaptörvénnyel összhangban történő működése biztosítható legyen."

[3] Az indítványozó ismertette az EUT határozat rendelkezéseit, amely 1294 személy Magyarországra történő áthelyezését rendelte el, amely eljárás álláspontja szerint „a kérelmezők egyedi helyzetének érdemi és átfogó vizsgálata nélkül zajlik", csoportos jellegű, valamint eltér „az uniós jogrendnek az alapjogok és az emberi méltóság szigorú védelmén alapuló szokásos jogi megközelítésétől."

[4] Az indítvány a konkrét alkotmányjogi problémát az alábbiak szerint fogalmazta meg.

[5] Az Alaptörvény XIV. cikk (1) bekezdésének a külföldiek csoportos kiutasítására vonatkozó feltétlen tilalma a más állam által végrehajtott jogellenes csoportos kiutasítás megvalósításához nélkülözhetetlen, a magyar állam szervei vagy intézményei által végrehajtott eszközcselekményre is kiterjed-e, vagy csupán azokra az esetekre vonatkozik-e ez a tilalom, amikor a külföldinek kimondottan a magyar jogalkalmazó szervek közhatalmi aktusának következtében kell Magyarország területéről távoznia?

[6] 1.1. Az első kérdéssel kapcsolatosan az indítvány kifejti, hogy az Alaptörvény XIV. cikk (1) bekezdésében foglalt csoportos kiutasítás tilalma „mindenekelőtt a magyar hatóságok cselekvése számára támaszt korlátot." Felveti ugyanakkor, hogy a kérdéses tilalom kiterjed a más államok csoportos kiutasításának tekinthető intézkedések előmozdítására is. Az indítványozó hivatkozott az ENSZ Nemzetközi Jogi Bizottsága 2014-ben elfogadott, a külföldiek kiutasításának nemzetközi jogi szabályairól szóló kodifikációs tervezetre, amely a nemzetközi szokásjog jelenleg hatályos szabályait foglalja össze. Ez alapján az állam formális aktusa, amelyben egy külföldit területének elhagyására szólít fel, kiutasításnak minősül. Az indítványozó szerint mindez a Genfi Menekültügyi Egyezményben foglalt *non-refoulement elvén* kívül, vagyis azon az eseten kívül, amikor olyan országba küldik vissza a menekültstátuszért folyamodót, ahol élete súlyos veszélynek van kitéve, magában foglalja azt az esetkört is, amikor egy biztonságos országba küldik tovább.

[7] Az indítványozó hivatkozott több nemzetközi szervezetre (ENSZ Emberi Jogi Bizottság, Európa Tanács Miniszteri Bizottsága, Faji Diszkrimináció Kiküszöbölésével Foglalkozó Bizottság), bíróságra [Emberi Jogok Amerikaközi Bírósága, Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB)] és egyezményre (Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egységokmánya 13. és 14. cikk, Emberi Jogok Európai Egyezménye, 1951-es Genfi Menekültügyi Egyezmény, 1967-es New York-i jegyzőkönyv), amelyek alátámasztják az egyediesítő, objektív és észszerű vizsgálat szükségességét és ezzel összefüggésben a csoportos kiutasítás tilalmát, valamint a menedékkérőknek az eljárás lezárulásáig az illető államban történő jogszerű tartózkodáshoz való jogát.

[8] Az indítványozó kifejtette, hogy még az állam területére jogtalanul belépő személy tartózkodása is jogszerű a menedékkérelme elbírálásáig. Álláspontja szerint alapvető garanciának tekinthető a menedékkérőt megillető tartózkodáshoz való jog, vagyis hogy abban az államban maradhasson a menekültügyi eljárás végéig, ahol a kérelmet benyújtotta. Az indítványozó ebből azt a következtetést vonta le, hogy a „nemzetközi jog szabályai tehát biztosítják az áthelyezésre váró menedékkérőknek, hogy Olaszországban vagy Görögországban maradhassanak a menekültügyi eljárás befejezéséig." Ezt a jogszerű tartózkodást – álláspontja szerint – a tervezett uniós intézkedés megszakítja.

[9] Az alapvető jogok biztosa hivatkozott a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárási szabályokról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2013. június 26-i 2013/32/EU irányelvére, valamint az Európai Parlament és a Tanács egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló 604/2013/EU rendeletére (a továbbiakban: Dublin III. rendelet), és részletesen ismertette az abban foglalt áthelyezésre vonatkozó szabályokat, amely egyéni kiválasztáson és a fogadó állam általi jóváhagyáson alapszik. Álláspontja szerint az EUT határozat ellentétben áll a Dublin III. rendelettel. Utalt továbbá az Alapjogi Charta 47. cikkére és 19. cikk (1) bekezdésére, amely kifejezetten megfogalmazza a kollektív kiutasítás tilalmát.

[10] Az indítványozó hivatkozott továbbá a Nemzetközi Jogi Bizottság által beterjesztett, az államok nemzetközi jogsértő cselekedeteiért fennálló felelősségről szóló tervezet 47. cikkére, amelynek értelmében, ha egy állam magatartásával hozzájárul egy másik állam jogsértő cselekedetéhez, mindkét állam felelőssé tehető. A konkrét ügyre vetítve, az indítványozó szerint „[a]z egyik tagállam által gyakorolt áthelyezés nem létezhet a másik által gyakorolt befogadási aktus nélkül: az utóbbi az előbbi nélkülözhetetlen eszközcselekménye". Az EUT határozatra utalva, először csak hipotetikus formában (7. o.), majd kijelentő módban (8. o.) az alapvető jogok biztosa azt a következtetést vonja le, hogy az Olaszországból és Görögországból Magyarország területére érkező nemzetközi védelmet kérelmező személyek esetében „a kollektív kiutasítás megvalósítója a határozat által szabályozott esetkörben – *prima facie* – e két tagállam lesz […] [amennyiben] beleegyezésük nélkül, egyéni körülményeik, személyes és jogi kötődésük átfogó vizsgálata hiányában helyeznek át [menedékkérőket] az ország területére."

[11] Végül utalt az indítványozó az EJEB joggyakorlatára is, és kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy a strasbourgi joggyakorlatra (*Henning Becker kontra Dánia, Hirsi és mások kontra Olaszország*) is tekintettel értelmezze az Alaptörvény XIV. cikk (1) bekezdésének tartalmát.

[12] 1.2. Az indítvány másik kérdése három alpontból áll, amelyek három nagyobb alkotmányjogi problémával kapcsolatban fogalmaznak meg kérdéseket. Az alpontok az alábbiak.

[13] *a)* Az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése értelmében jogosultak-e, illetve kötelesek-e a magyar állami szervek és intézmények az Európai Unióban megvalósuló államközi együttműködés keretei között hozott olyan intézkedések végrehajtására, amelyek ellentétesek a magyar Alaptörvénynek az alapvető jogok tartalmára vonatkozó rendelkezéseivel? Levezethető-e az Alaptörvény rendelkezéseiből, hogy amennyiben a magyar intézmények és szervek nem jogosultak, illetve kötelesek az ilyen intézkedések végrehajtására, mely magyar intézménynek áll jogában ezt kimondani?

[14] *b)* Az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése alapján az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékéhez kötött hatáskörgyakorlás korlátozhatja-e olyan uniós jogi aktus végrehajtását, amely nem alapul a Magyarország által a többi tagállammal kötött alapító szerződések alapján az Európai Unió részére átadott hatáskörökön? Levezethető-e az Alaptörvény rendelkezéseiből, hogy amennyiben a magyar intézmények és szervek nem jogosultak, illetve kötelesek az ilyen intézkedések végrehajtására, mely magyar intézménynek áll jogában ezt kimondani?

[15] *c)* Értelmezhetők-e az Alaptörvény E) cikkében, illetve a XIV. cikkben foglaltak oly módon, hogy azok felhatalmazást adhatnak arra, illetve korlátozhatják, hogy az Európai Unió jogi keretei között folytatott együttműködés részeként magyar intézmények és szervek az Európai Unió más tagállamában jogszerűen tartózkodó külföldi személyek jelentős csoportjának, a csoportot alkotó személyek egyéni és személyes helyzetének vizsgálata nélkül, az érintettek beleegyezése vagy erre utaló szándéka nélkül, az érintetteknek egy nagyobb csoportból, objektíven előírt kritériumok alkalmazása nélkül történő kiválasztása útján történő áthelyezését intézményi eljárásuk útján lehetővé tegyék?

[16] Az első alponttal összefüggésben az alapvető jogok biztosa kifejtette, hogy az Európai Unió Magyarország területén történő közhatalom-gyakorlásához „az E) cikk (2) bekezdése folyamatosan szolgáltatja az alkotmányos jogalapot", de az ebben a klauzulában foglalt minden korlátozás folyamatosan akadályát is képezheti annak, mivel a többi tagállammal közös európai uniós hatáskörgyakorlásra adott felhatalmazás alkotmányos korlátait maga az E) cikk (2) bekezdése vonja meg. Az Európai Unió ugyanúgy az Alaptörvény által meghatározott keretek között gyakorolhat közhatalmat Magyarországon, mint a magyar állam szervei, így az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése egyben alapjogvédelmi fenntartásnak is tekinthető.

[17] Az indítványozó álláspontja szerint „[a]z Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése alapján a magyar alkotmányos intézmények és szervek akkor kötelesek az európai uniós jogi aktusok végrehajtására, ha azok az Európai Uniót alapító szerződések felhatalmazásán alapulnak. Azaz a hatáskört túllépő, ún. *ultra vires* rendeletek, irányelvek, határozatok betartására a magyar intézményeknek és szerveknek nincs alkotmányos kötelezettsége, mivel azok túlmennek az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértéken." Az alapvető jogok biztosa szerint alkotmányellenes, amennyiben az Európai Unió olyan hatáskörgyakorlást valósít meg, amely meghaladja a ráruházott hatáskörök „szükséges mértékét", ezért elengedhetetlen a szükséges mérték mibenlétének feltárása. Álláspontja szerint az *ultra vires* korlát E) cikk (2) bekezdésében történő megfogalmazása alkotmányossági kérdéssé változtatja annak a megállapítását, hogy az olyan uniós döntések vagy intézkedések, mint az EUT határozat meghaladják-e az alapítószerződésben az Unióra ruházott hatásköröket.

[18] Ezzel összefüggésben utalt az indítványozó a német és a cseh alkotmánybíróságokra, valamint a dán Legfelsőbb Bíróság *Maastricht-ítéletére*, továbbá arra, hogy a német Alkotmánybíróság 2014-ben az Európai Központi Bank Kormányzótanácsa határozatának *ultra vires* jellegéről előzetes döntést kért az Európai Unió Bíróságától (a továbbiakban: EUB).

[19] Mindezzel összefüggésben az alapvető jogok biztosa azt a következtetést vonta le, hogy az *ultra vires* tilalom betartása mint alkotmányjogi kérdés fölött a „magyar alkotmányos intézmények is őrködni kötelesek, élükön […] az Alkotmánybírósággal." Álláspontja szerint az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során megállapíthatja az uniós jogi aktusok alkalmazhatatlanságát, mivel az az Európai Unió hatáskörének hiányában született, és erre példaként az első kérdésben megjelölt EUT határozatot említi.

[20] Az indítványozó szerint az E) cikk (2) bekezdésében foglalt hatáskör átruházás „szükséges mértéke" vitatott, „így az állami szervek cselekvésének több lehetséges, alkotmányosan megengedhető formája is levezethető belőle egy, a 1601/2015 számú tanácsi határozathoz hasonló uniós normában megtestesülő közös hatáskörgyakorlás kapcsán."

[21] Végül utalt az indítványozó arra is, hogy az európai uniós, illetve a tagállami menekültjogot az általa is hivatkozott nemzetközi jogi egyezmények kondicionálják (Vö. az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSz) 78. cikke, Alapjogi Charta 18. cikk). Meglátása szerint az alapító szerződések V. cím 2. fejezetében szereplő jogalapon kívül az Európai Unió nem rendelkezik hatáskörrel „a külföldiek egyes csoportjának a tagállamok területén való tartózkodását érintő szabályok megalkotására". Mindezek alapján kérdéses, hogy az EUT határozathoz „hasonló normában megtestesülő hatáskörök" Magyarország részéről alkotmányosan gyakorolhatók-e.

II.

[22] Az Alaptörvény értelmezni kért szabálya:

„E) cikk (2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján – az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges

mértékig – az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja."

„XIV. cikk (1) Magyar állampolgár Magyarország területéről nem utasítható ki, és külföldről bármikor hazatérhet. Magyarország területén tartózkodó külföldit csak törvényes határozat alapján lehet kiutasítani. Tilos a csoportos kiutasítás.
(2) Senki nem utasítható ki olyan államba, vagy nem adható ki olyan államnak, ahol az a veszély fenyegeti, hogy halálra ítélik, kínozzák vagy más embertelen bánásmódnak, büntetésnek vetik alá."

III.

[23] 1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése határozza meg, amely az *a)–h)* pontok között nem nevesíti az Alaptörvény rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozó hatáskört. A *g)* pont szerint ugyanakkor sarkalatos törvény további hatáskörök gyakorlására jogosíthatja fel az Alkotmánybíróságot. Ennek megfelelően rendelkezik az Abtv. 38. §-a az Alaptörvény értelmezésére vonatkozó hatáskörről. Az indítványozó az Abtv. 38. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását. Eszerint az „Országgyűlés vagy annak állandó bizottsága, a köztársasági elnök, a Kormány, illetve az alapvető jogok biztosa indítványára az Alkotmánybíróság az Alaptörvény rendelkezését konkrét alkotmányjogi problémával összefüggésben értelmezi, ha az értelmezés közvetlenül levezethető az Alaptörvényből." Az Abtv. szövege alapján tehát az Alaptörvény értelmezését csak meghatározott szervek (személyek) és csak meghatározott tartalmú indítványban kezdeményezhetik. Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kell, hogy az indítvány jogosulttól származik-e, az Alaptörvény konkrét rendelkezésének értelmezésére irányul-e, összefügg-e konkrét alkotmányjogi problémával, és az értelmezés közvetlenül levezethető-e az Alaptörvényből. (8/2014. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [20]–[27]).

[24] 2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványt az alapvető jogok biztosa nyújtotta be, vagyis az jogosulttól származik.

[25] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az indítvány az Alaptörvény értelmezésére irányul, azaz megjelöli az Alaptörvény értelmezni kívánt konkrét rendelkezéseit.

[26] Az Alaptörvény értelmezésének további feltételeit – azaz a konkrét alkotmányjogi probléma meglétét, illetve az értelmezésnek az Alaptörvényből való közvetlen levezethetőségét – az Alkotmánybíróság arra tekintettel vizsgálta meg, hogy e hatáskörét mindig is megszorítóan értelmezte, és ezúttal is úgy ítélte meg, hogy e nélkül az alkotmányértelmezések azzal a veszéllyel fenyegetnek, hogy az Alkotmánybíróság magára vállalja a törvényhozó, sőt a végrehajtó hatalom felelősségét is {17/2013. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [10]}.

[27] Az alapvető jogok biztosa két pontban több, alkotmányjogilag értékelhető kérdést terjesztett elő. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel kérdésenként külön-külön folytatta le vizsgálatát.

[28] 3. Az indítványozó elsőként annak a kérdésnek a megválaszolására kérte az Alkotmánybíróságot, hogy az Alaptörvény XIV. cikk (1) bekezdésének a külföldiek csoportos kiutasítására vonatkozó feltétlen tilalma a más állam által végrehajtott jogellenes csoportos kiutasítás megvalósításához nélkülözhetetlen, a magyar állam szervei vagy intézményei által végrehajtott eszközcselekményre is kiterjed-e, vagy csupán azokra az esetekre vonatkozik-e ez a tilalom, amikor a külföldinek kimondottan a magyar jogalkalmazó szervek közhatalmi aktusának következtében kell Magyarország területéről távoznia.

[29] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIV. cikk értelmezésére irányuló indítványt mint egyes vitás kérdést az Alaptörvény E) cikkének értelmezésére irányuló indítványtól az Abtv. 58. § (3) bekezdése, illetve az Ügyrend 63. §-a alapján külön végzéssel elkülönítette, mert azok elkülönített érdemi vizsgálatát, illetve elbírálását az ügy eldöntése érdekében célszerűnek ítélte meg.

[30] 4. Az alapvető jogok biztosa az indítványban szereplő második kérdésen belül három alpontban három nagyobb alkotmányjogi problémát vetett fel. Az Alkotmánybíróság ezek vonatkozásában megállapította, hogy az első két alpont olyan konkrét alkotmányjogi problémára vonatkozik, amelyek az Alaptörvényből közvetlenül levezethetőek, a harmadik alpont pedig csak egyes vonatkozásaiban válaszolható meg az Alkotmánybíróság által.

[31] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítvány második kérdésének első alpontja lényegében az alapjogi fenntartásra (nevezetesen, hogy egy uniós jogi aktus sértheti-e az alapjogokat), a második pedig az úgynevezett *ultra vires* uniós jogi aktusok megítélésére vonatkozik. E kettő nyilvánvalóan konkrét alkotmányjogi problémát képez, amelyek vizsgálatát mindenképp az Alkotmánybíróságnak, közvetlenül a magyar jogrendszer alapját képező Alaptörvény szintjén, kell elvégeznie. A harmadik alpontban felvetett problémát az Alkotmánybíróság csak az előző két probléma keretében, azaz az alapjogi fenntartás és az *ultra vires* aktusok összefüggésrendszerén belül maradva értelmezheti, mert csak ezen absztrakciós szint elégíti ki az Abtv. 38. § (1) bekezdése szerinti konkrétsági feltételt. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a harmadik alpontra adott válaszát az első két alpontra adott válasza során fejti ki.

[32] 5. Az Alkotmánybíróság tudatában van annak, hogy az EUB nézőpontjából az uniós jog mint független, autonóm jogrend került meghatározásra (Vö. C-6/64 *Costa v. ENEL* [1964] ECR 585). Az Európai Unió azonban egy olyan, az alapító szerződésekben a tagállamok által meghatározott körben és keretek között önálló jogalkotásra és a saját nevében történő nemzetközi szerződés létrehozására is felhatalmazott jogközösség, amelynek végső alapját ezek a tagállamok által kötött nemzetközi szerződések képezik. Mint ezen szerződések urai, végső soron a tagállamok nemzeti, érvényesülésről szóló aktusai határozzák meg, hogy az uniós jog az adott tagállamban mennyiben élvez elsőbbséget a tagállam saját jogával szemben (vö. BVerfGE 75, 223 [242]. E tekintetben nincs különbség abban a vonatkozásban, hogy az uniós jog érvényesülésének mikéntjét meghatározó norma az adott tagállam alkotmányában, illetve alkotmányjogában (pl. Franciaország, az Alkotmány 55. cikkelye; Ausztria, Szövetségi Alkotmánytörvény Ausztria Európai Unióba történő belépéséről, 744/1994; Spanyolország, Alkotmány 96. cikk (1) bekezdés), a belépés megerősítéséről szóló törvényben (pl. Nagy-Britannia, *European Communities Act* 1972), a belépés megerősítéséről szóló törvény alkotmánybírósági értelmezése során (pl. Németországban), vagy esetjogi megoldásokon keresztül (pl. Olaszországban, ld. *Corte Costituzionale*, 170/1984) került kialakításra.

[33] Az Alkotmánybíróság emellett kiemelt jelentőségűnek tartja az Európai Unión belüli alkotmányos párbeszédet [Vö. 61/2011. (VII. 13.) AB határozat, 30/2015. (X. 15.) AB határozat], ezért megvizsgálta, hogy az *ultra vires* aktusok, illetve az alapjogi fenntartás tekintetében mi a tagállamok álláspontja.

[34] Számos más európai uniós tagállam alkotmányjogában találhatóak rendelkezések a közös hatáskörgyakorlás korlátairól. {Ld. például Dán Királyság: *Højesteret*, 1998. április 6., I 361/1997, 9.8; Észt Köztársaság: *Riigikohus*, 2012. július 12., 3-4-1-6-12, 128, 223; Francia Köztársaság: *Conseil Constitutionnel*, Nr. 2006-540 DC 2006. július 27., 19 és Nr. 2011–631 DC 2011. június 9., 45; Conseil d'État, 2007. február 8., Nr. 287110 <*Ass.*>, *Société Arcelor Atlantique et Lorraine*, EuR 2008, 57, 60skk; Írország: *Supreme Court of Ireland, Crotty v. An Taoiseach*, <1987>, I.R. 713 <783>; S.P.U.C. <*Ireland*> *Ltd. v. Grogan*, <1989>, I.R. 753 <765>; *Olasz Köztársaság: Corte Costituzionale*, Nr. 98/1965, *Acciaierie San Michele*, EuR 1966, 46; Nr. 183/1973, Frontini, EuR 1974, 255; Nr. 170/1984, *Granital, EuGRZ* 1985, 98; Nr. 232/1989, *Fragd*; Nr. 168/1991; Nr. 117/1994, *Zerini; Lett Köztársaság: Satversmes tiesa*, 2009. április 7., 2008-35-01, 17; *Lengyel Köztársaság: Trybunal Konstytucyjny*, 2005. május 11., K 18/04, 4.1., 10.2.; 2010. november 24., K 32/09, 2.1. skk.; 2011. november 16., SK 45/09, 2.4., 2.5.; *Spanyol Királyság: Tribunal Constitucional*, 2004. december 13., DTC 1/2004, 2 pont, EuR 2005, 339 <343> és 2014. február 13., STC 26/2014, 3. pont, HRLJ 2014, 475, 477sk; *Cseh Köztársaság: Ústavni Soud*, 2006. március 8., Pl. ÚS 50/04, VI.B.; 2006. május 3., Pl. ÚS 66/04, 53; 2008. november 26., Pl. ÚS 19/08, 97, 113, 196; 2009. november 3., Pl. ÚS 29/09, 110skk; 2012. január 31., Pl. ÚS 5/12, VII.; *Egyesült Királyság: High Court*, 2002. február 18, *Thoburn v. Sunderland City Council*, <2002> EWHC 195 <Admin>, 69; *UK Supreme Court*, 2014. január 22., *R v. The Secretary of State for Transport*, <2014> UKSC 3, 79, 207; 2015. március 25., *Pham v. Secretary of State for the Home Department*, <2015> UKSC 19, 54, 58, 72 bis 92] Vö. 2 BvR 2735/14. [47]}

[35] Az Észt Legfelsőbb Bíróság szerint „[a]z észt alkotmány szuverenitási klauzulájának egyértelmű rendelkezése szerint Észtország függetlensége és szuverenitása időtlen és elidegeníthetetlen. […] Ha nyilvánvalóvá válik, hogy az Európai Unió új alapító szerződése vagy az Európai Unió alapító szerződésének módosítása révén Észtországnak szélesebb körben kell hatásköreit az Európai Unióra ruháznia, valamint az Alkotmány szélesebb körben érintett, szükséges ehhez a főhatalom birtokosának, vagyis a népnek a jóváhagyását kérni, valamint valószínűleg az Alkotmány újabb módosítására is sort kell keríteni." [Vö. 3-4-1-6-12. számú döntés (2012. július 12.), 128. és 223. pontok]

[36] A francia Alkotmánytanács egy döntése értelmében „egy irányelv átültetése nem ütközhet Franciaország alkotmányjogi identitását kifejezésre juttató rendelkezésbe vagy alapelvbe, kivéve, ha ahhoz az alkotmányozó hoz-

zájárul". [Vö. 2006-540 DC számú, 2006. július 27-i döntés, e tételt megerősítette a 2011-631 DC számú, 2011. június 9-i döntés 45. pontja]

[37] Írország Legfelsőbb Bírósága a *Crotty kontra An Taoiseach* ügyben (1987. április 9.) kifejtette, hogy „[t]úl szűk értelmezés lenne az, hogy a 29. cikk 4. szakasza harmadik bekezdésének első mondata a Szerződések 1973 utáni módosítására az Alkotmány további módosítása nélkül semmilyen formában nem adna felhatalmazást; ugyanakkor az az olvasat, hogy a felhatalmazás korlátlan, és a Szerződések bármilyen módosításának elfogadását lehetővé teszi az Alkotmány további módosítása nélkül, túl tág értelmezés lenne."

[38] A lett Alkotmánybíróság is egyértelműen rögzítette, hogy „[a]z Alkotmánybíróság elismeri, hogy a lett állam többek között olyan alapértékeken alapul, mint az alapjogok és alapvető szabadságok, a demokrácia, az állam és a nép szuverenitása, a hatalmi ágak szétválasztása és a jogállamiság. Az állam feladata ezeknek az értékeknek a garantálása, ezeket nem lehet a *Satversme* (a lett alkotmány) módosításaival megsérteni, ezeket az értékeket törvény hozta létre. Ebből következően, a hatáskörök átruházása nem terjeszkedhet túl a jogállamiságon és az alapvető jogokra támaszkodó független, szuverén és demokratikus köztársaság alapzatán. Hasonlóképpen, nem befolyásolhatja az állampolgárok azon jogát, hogy a demokratikus állam szempontjából lényeges kérdésekről dönthessenek." (Vö. 2008-35-01 sz. ügy, 2009. április 7.)

[39] A lengyel Alkotmánybíróság több döntésében is foglalkozott a jelen ügyben érintett problémával. Egy határozatában kimondta, hogy „Lengyelországnak az Európai Unióhoz való csatlakozása nem csorbította az Alkotmány teljes jogrenden belül érvényesülő felsőbbségét a Lengyel Köztársaság szuverenitása alá tartozó területeken. Az Alkotmány mint a nemzet akaratát kifejező legfőbb jogszabály rendelkezései nem veszítenék el kötelező erejüket, és tartalmuk nem módosulna pusztán attól, ha feloldhatatlan ellentmondás állna fenn e normák és valamely közösségi rendelkezés között. Ilyen esetben a lengyel alkotmányozó feladata, hogy önálló döntést hozzon az ellentmondás megfelelő módon történő feloldásáról, illetve adott esetben az alkotmánymódosítás szükségességéről. Az európai integráció folyamata, amelyhez kapcsolódóan bizonyos ügykörökben hatáskör-átruházásra kerül sor közösségi (uniós) szervekre, az Alkotmányon alapul. Lengyelország Európai Unióhoz való csatlakozásának mechanizmusa kifejezett alkotmányos rendelkezéseken alapul, és a csatlakozás érvényessége és hatékonysága az integrációs folyamat alkotmányos elemeinek teljesülésétől függ, ideértve a hatáskör-átruházási eljárást is." (K 18/04, 2005. május 11.) Egy más alkalommal kifejtette, hogy a „nemzetközi kötelezettségek vállalása és ezek kezelése nem vezet sem az állam szuverenitásának elvesztéséhez, sem annak korlátozásához, hanem annak megerősítését jelenti, az európai szervezetekben való tagság pedig valójában nem az állami szuverenitás korlátozása, hanem annak megnyilvánulása. […] Az Európai Unióról Szóló Szerződés [a továbbiakban: EUSz] 4. cikkének (1) bekezdése és 5. cikkének (2) bekezdése szerint az Unió a tagállamok által a Szerződésekben ráruházott hatáskörök határain belül jár el, minden olyan hatáskör, amelyet nem ruháztak az Unióra, a tagállamoknál marad. […] Az EUMSz 352. cikkének (1) bekezdése nem értelmezhető jogalapként olyan hatásköröknek az Unió számára történő biztosítására, amelyeket még nem ruháztak rá, és így az EUMSz 352. cikkének (1) bekezdésében hivatkozott rendelkezések nem hozhatnak létre még át nem ruházott hatásköröket. […] A Parlament feladata, hogy megfelelő megoldást találjon az állami szuverenitás védelméből fakadóan az európai integráció folyamatában elengedhetetlen alkotmányossági követelmények teljesítését illetően, valamint hogy olyan követelményeket dolgozzon ki, amelyek lehetővé teszik a kormány és a Parlament között e téren meglévő nézetkülönbségek következményeinek elkerülését." (Lásd K 32/09. számú ügy, 2010. november 24.) Egy harmadik döntésben a lengyel Alkotmánybíróság azt rögzítette, hogy „[a]z Alkotmány 91. cikkének (3) bekezdéséből az következik, hogy az Európai Unió rendeletei elsőbbséget élveznek, amennyiben nincsenek összhangban a törvényekkel. Ezzel szemben az Alkotmány fenntartja fensőbbségét és elsőbbségét a lengyel alkotmányos rendszerben hatályban lévő minden jogi aktussal szemben, ideértve az Európai Unió jogi aktusait is. Az Alkotmány e pozícióját az Alkotmány 8. cikkének (1) bekezdése mondja ki, és megerősítette az Alkotmánybíróság korábbi ítélkezési gyakorlata. […] A Csatlakozási Szerződéssel kapcsolatos (K 18/04. számú) határozatában az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy az Alkotmány, különös jelentősége folytán, »a Lengyel Köztársaság legfőbb törvénye« marad a Lengyel Köztársaságra nézve kötelező erővel bíró minden nemzetközi szerződéssel kapcsolatban. Ez azokra a ratifikált nemzetközi szerződésekre is vonatkozik, amelyek »bizonyos ügykörökben« hatásköröket ruháznak át. Az Alkotmánynak elsőbbsége van a Lengyel Köztársaság területén a hatályosulás és alkalmazás tekintetében. […] Tekintettel arra, hogy az Alkotmány, státusát tekintve, a Lengyel Köztársaság legfőbb törvénye, helyénvaló megvizsgálni, hogy az Európai Unió rendeleteinek rendelkezései összhangban vannak-e az Alkotmánnyal." (Lásd 2011. november 16., SK 45/09. számú ügy)

[40] A spanyol Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „a hatáskörök gyakorlásának az Európai Unióra való átruházása és ennek következtében a közösségi jogszabályok integrálása a hazai joganyagba elkerülhetetlenül korlátozza az állam szuverén hatalmát, ami csak akkor elfogadható, ha az európai jogszabályok összhangban vannak a nemzeti Alkotmány által létrehozott szociális és demokratikus jogállam alapelveivel. Következésképpen, a spanyol alkotmány 93. cikke által lehetővé tett alkotmányos szuverenitástranszfert is korlátozzák az átruházás tartalmi korlátai. Az említett tartalmi korlátokat, amelyeket az alkotmányos rendelkezés kifejezetten nem tartalmaz, amelyek azonban közvetve az Alkotmányból, valamint annak rendelkezéseiből következnek, úgy kell értelmezni, hogy azok az állam szuverenitását, avagy az alapvető alkotmányos intézményeinket és az Alkotmányunkban rögzített alapelveket és értékeket tiszteletben tartják, ahol az Alkotmányban az alapvető jogoknak saját tartalmi természete van […]. Az EUSz preambuluma szerint »az emberi méltóság, a szabadság, az egyenlőség és a szolidaritás oszthatatlan […] értékein alapul« valamint az abban foglalt rendelkezések egyikét sem »lehet úgy értelmezni, mint amely szűkíti vagy hátrányosan érinti azokat az emberi jogokat és alapvető szabadságokat, amelyeket […] a tagállamok alkotmányai […] elismernek« […] Következésképpen, az Európai Alkotmányt létrehozó Szerződésben kihirdetett elsőbbség olyan jogalkotásra vonatkozik, amely az Európai Unióba integrálódott államok alkotmányainak közös értékein, valamint ezen országok alkotmányos hagyományain alapul." (2004. december 13., DTC 1/2004. számú ügy)

[41] A cseh Alkotmánybíróság megállapította, hogy „[j]oghatósága ekként elvben kiterjed minden olyan cseh belföldi jogi normára, amely az Alkotmány 10a. cikke és 1. cikkének 2. bekezdése alapján teljesíti a Cseh Köztársaságnak az Európai Unióval szemben fennálló kötelezettségeit. A Cseh Köztársaságnak az Európai Unióhoz való csatlakozása, a 10a cikk alapján, az Alkotmánybíróság jogkörének bizonyos korlátozását eredményezte, csakúgy, mint más állami szervekét. Az EUB-nak a közösségi jog elsőbbségéről szóló doktrínája fényében az Alkotmánybíróság a közösségi jogi normákkal kapcsolatban csak bizonyos körülmények között gyakorolhatja joghatóságát. […] Az Alkotmánybíróság a Pl. ÚS 50/04. számú, 2006. március 8-i határozatában nem ismerte el az EUB doktrínáját annyiban, amennyiben az európai közösségi jog feltétlen elsőbbségét rögzíti. Megállapította, hogy a nemzeti szervek jogköre egy részének az Európai Unió szerveire való átruházása csupán addig maradhat érvényben, amíg e jogköröket az Európai Unió szervei a Cseh Köztársaság állami szuverenitása alapjainak megőrzésével összeegyeztethető módon és akként gyakorolják, hogy ez nem fenyegeti az anyagi jogon alapuló állam legbenső lényegét. […] A tagállamok legalább annyi szabadságot élvezhetnek, hogy biztosítva legyen számukra az, hogy a közösségi jog alapján rendelkezésükre álló lehetőségek közül olyanokat válasszanak, amelyek megfelelnek az adott tagállam alkotmányának, és mellőzzék azokat, amelyek az alkotmányukba ütköznek." (Lásd 2006. március 8., ÚS 66/04. számú ügy) A cseh Alkotmánybíróság egy másik döntésében akképpen foglalt állást, hogy „[a] Cseh Köztársaság Alkotmánya (az „Alkotmány") 10a. cikke alapján a Cseh Köztársaság szervei hatásköreinek valamely nemzetközi szervezetre történő átruházása nem terjedhet odáig, hogy az sértse a jog uralmán alapuló, az emberi és polgári jogok és szabadságok tiszteletben tartására épülő demokratikus államberendezkedésű köztársaság legbenső lényegét, illetve nem változtathatja meg a jog uralmán alapuló demokratikus állam alapvető feltételeit." (Lásd 2008. november 26. – Pl. ÚS 19/08. számú ügy)

[42] Anglia és Wales Törvényszékének Közigazgatási Bírósága egyik döntésében így fogalmaztak: „A »szuverenitás korlátozása«, […] csupán a közösségi jog anyagi jogi rendelkezéseinek kontextusában merül fel. Az ügy ezen anyagi jogi rendelkezések elsőbbségével foglalkozik. Nem vonatkozik arra az esetre, ha a kérdés az, mi az a jogi alap, amelyre támaszkodva ezek az anyagi jogi rendelkezések elsőbbséget élveznek, és amelyen az Európai Unió jogának és intézményeinek a brit állammal való kapcsolata nyugszik. Az alap az angol jog." {Lásd [2002] EWHC 195 (*Admin*)}

[43] Az Egyesült Királyság Legfelsőbb Bírósága egy döntésében – a tagállamok közti alkotmányos párbeszéd követelményének eleget téve – felhívta a német Alkotmánybíróság egy döntését: „Továbbá, sok érv szól azon felfogás mellett, amelyet a Német Szövetségi Alkotmánybíróság fejtett ki a terrorizmusellenes adatbázisról szóló törvényről hozott, 1 BvR 1215/07. számú, 2013. április 24-i határozatának 91. pontjában, amely szerint az együttműködési kapcsolat részeként a Bíróság határozatát a nemzeti bíróság nem értelmezheti akként, hogy az megkérdőjelezné a nemzeti alkotmányos rend identitását {*Im Sinne eines kooperativen Miteinanders zwischen dem Bundesverfassungsgericht und dem Europäischen Gerichtshof … darf dieser Entscheidung keine Lesart unterlegt werden, nach der diese offensichtlich als Ultra-vires-Akt zu beurteilen wäre oder Schutz und Durchsetzung der mitgliedstaatlichen Grundrechte in einer Weise gefährdete …, dass dies die Identität der durch das Grundgesetz errichteten Verfassungsordnung in Frage stellte* (A Szövetségi Alkotmánybíróság és az Európai Bíróság közötti együttműködési kapcsolat értelmében… e határozatnak nem tulajdonítható olyan olva-

sat, amely alapján e határozat nyilvánvalóan *ultra vires* aktusnak minősülne vagy a tagállami alapjogok védelmét és érvényesítését oly módon veszélyeztetné […], hogy ez az Alaptörvény révén kialakított alkotmányos rend indentitását megkérdőjelezné)}" (Lásd Állam kontra közlekedésügyi miniszter, 2014. január 22.) Az Egyesült Királyság Legfelsőbb Bírósága a *Pham kontra belügyminiszter* ügyben (2015. március 25.) amellett foglalt állást, hogy „[…] e problémák elkerülésének az a receptje, hogy az érintetteknek kölcsönös tisztelettel és megfontoltan kell eljárniuk azokon a területeken, ahol a tagállamok nemzeti (alkotmányos) identitása szerephez jut vagy szerephez juthat, különösen, ha – mint ebben az esetben – ennek hangsúlyozására nagy gondot fordítottak a Szerződésben foglalt vonatkozó kötelezettségekhez kapcsolódó nyilatkozatok útján. Ez tükrözi az együttműködés szellemét, amelyről mind a [Német] Szövetségi Alkotmánybíróság, mind e bíróság szót ejtett a korábbiakban."

[44] A Német Szövetségi Alkotmánybíróság a Lisszaboni Szerződésről szóló döntésében kifejtette: „[a]z európai egyesülést mint a szuverén államok szerződési unióját nem lehet úgy megvalósítani, hogy a tagállamokban a gazdasági, kulturális és szociális életviszonyok politikai alakítására ne maradjon elegendő mozgástér. Ez különösen azokra az életterületekre vonatkozik, amelyek a polgárok életfeltételeit, főként az alapjogok által védett magánszférájukat és személyi illetve szociális biztonságukat illető önálló döntési felelősségüket érintik, valamint azokra a politikai döntésekre vonatkozik, melyek különös erővel a nyelvi, a történelmi és a kulturális hagyományokra vannak ráutalva, és melyek a politikai közvéleményben pártpolitikailag és parlamentáris úton folyamatosan diszkurzív vitákban fejlődnek. […] A szövetségi alkotmánybíróság mindig megvizsgálja, hogy az európai egyesülés szerveinek jogi aktusai és intézményei a közösségi és uniós jogi szubszidiaritás betartása mellett a nekik juttatott felségjogok korlátozott és egyedi felhatalmazások keretei között születtek-e meg a Lisszaboni Szerződés 5. cikkének (3) bekezdésbe foglalt első és második mondatának megfelelően. Ezen belül a szövetségi alkotmánybíróság mindig megvizsgálja, hogy ezen uniós aktusok folyamán az alkotmányidentitás érinthetetlen magva nem sérült-e meg, mely a *Grundgesetz* 23. cikke (1) bekezdésének harmadik mondatából következik, összefüggésben az *Grundgesetz* 79. cikkének (3) bekezdésével. Ennek az alkotmányjogilag levezetett vizsgálati jognak a gyakorlása követi a *Grundgesetz* európajog-barátságának az elvét, és ezért nem mond ellen a lojális együttműködés alapelvének. Ezen vizsgálati kompetencia nélkül nem lehetne megőrizni a folytatódó európai integráció menetében a szuverén tagállamok alapvetően önálló politikai és alkotmányi struktúráit, melyet a Lisszaboni Szerződés 4. cikke (2) bekezdésének első mondata is rögzített. Ily módon az alkotmányidentitás és ennek uniós jog általi szavatolása egymással összhangban vannak." (*BverfG*, 2 BvE 2/08, 2009. június 30.)

[45] Az európai alkotmányos párbeszéd keretei között az EUB is tiszteletben tartja a tagállamok kompetenciáit, illetve tekintettel van azok alkotmányos igényeire [C-376/98, *Germany versus Parliament and Council* (*Tobacco advertisement judgment*), 2000, ECR I-2247.; C-36/02., OMEGA *Spielhallen- und Automatenaufstellungs-GmbH versus Oberbürgermeisterin der Bundesstadt Bonn*; C-404/15 *Aranyosi és Căldăraru* ECLI:EU:C:2016:198].

[46] Az Alkotmánybíróság a tagállamok alkotmánybírósági feladatokat ellátó legfelsőbb bíróságai, illetve alkotmánybíróságai gyakorlatának áttekintése alapján megállapította, hogy saját hatáskörében, erre irányuló indítvány alapján kivételes esetekben és *ultima ratio* jelleggel, azaz a tagállamok közötti alkotmányos párbeszéd tiszteletben tartása mellett vizsgálhatja, hogy az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésén alapuló hatáskörgyakorlás folytán sérül-e az emberi méltóság, más alapvető jog lényeges tartalma, vagy Magyarország szuverenitása (ide értve az általa átadott hatáskörök terjedelmét is), illetve alkotmányos önazonossága.

[47] 6. Az alapjogi fenntartás vonatkozásában az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Magyarország területén a közhatalom bármely gyakorlása (legyen az akár a többi tagállammal közös hatáskörgyakorlás) alapjogilag kötött. Így volt ez az Európai Unióhoz történő csatlakozás pillanatában is, és az alapjogok már elért alkotmányos védelmi szintjét az Európai Unióhoz történő csatlakozás nem érintette.

[48] A magyar Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése értelmében az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak védelme az állam elsőrendű kötelezettsége. Mivel az alapjogok védelme elsőrendű állami kötelezettség, így minden más csak ezt követően érvényesülhet. Ennek következtében nem mentesülhet a felelősség alól a tagállam az EJEB előtt sem arra való hivatkozással, hogy uniós jogot hajt végre (vö. *Matthews kontra Egyesült Királyság*, 1999. február 18.).

[49] Ahogyan azt a német Alkotmánybíróságnak az ún. *Solange*-határozatokban kifejtett álláspontja is mutatja, az Európai Unió az intézményi reformok, az Alapjogi Charta és az EUB révén az alapvető jogoknak többnyire a nemzeti alkotmányok által biztosított szintjével azonos, vagy legalább kielégítő mértékű védelmét képes

biztosítani [vö. a német Alkotmánybíróság ún. *Solange II*. döntésével ([1987] 3 CMLR 225)]. Ennek következtében az Alkotmánybíróság részére fenntartott felülvizsgálati lehetőséget az együttműködési kötelezettségre tekintettel, az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését szem előtt tartva kell alkalmazni (lásd a német Alkotmánybíróság 2015. december 15-én meghozott, 2 BvR 2735/14. számú határozatát). Az Alkotmánybíróság ugyanakkor nem mondhat le az emberi méltóság és az alapvető jogok lényeges tartalmának *ultima ratio* jellegű védelméről, és biztosítania kell, hogy az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése alapján megvalósuló közös hatáskörgyakorlás nem jár az emberi méltóság vagy más alapvető jogok lényeges tartalmának sérelmével.

[50] 7. Az Alkotmánybíróság az indítványozó hatáskör túllépésére vonatkozó indítványával kapcsolatban rögzíti, hogy egy uniós jogi aktus *ultra vires* jellegének felmerülésekor az alapító szerződések szerves részét képező Jegyzőkönyv 6. cikke alapján az Országgyűlés, az EUSz 16. cikke (2) bekezdése alapján pedig az Unió jogalkotásra felruházott Tanácsában Magyarország képviseletét ellátó Kormány megteheti az adott helyzetben rendelkezésére álló és szükségesnek ítélt lépéseket.

[51] Továbbá az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény és az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat alapján az Európai Ügyek Bizottsága kezdeményezésére a magyar Országgyűlés, illetve a magyar Kormány keresetet nyújthat be az EUB-hoz arra való hivatkozással, hogy az Európai Unió jogalkotási aktusa a szubszidiaritás elvét sérti.

[52] Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésének értelmezését erre tekintettel végzi el.

[53] E vonatkozásában az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy Magyarország az Európai Unió tagállamaként, az Európai Unió intézményei útján gyakorolja egyes hatásköreit. E közös hatáskörgyakorlás azonban nem korlátlan, mert az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése egyszerre biztosítja Magyarország vonatkozásában az uniós jog érvényességét és jelenti egyben az átruházott, illetve közösen gyakorolt hatáskörök korlátját.

[54] Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása, illetve E) cikk (2) bekezdése értelmezése révén, tekintettel az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésében felhívott nemzetközi szerződések egyike, az EUSz 4. cikk (2) bekezdésére, az Alkotmánybíróság a közös hatáskörgyakorlás két fő korlátját állapítja meg. Egyrészt a közös hatáskörgyakorlás nem sértheti Magyarország szuverenitását (szuverenitáskontroll), másrészt nem járhat az alkotmányos önazonosság sérelmével (identitáskontroll).

[55] Magyarország szuverenitása és alkotmányos önazonosságának tiszteletben tartása és védelme mindenkire (így az Európai Unió döntéshozatali mechanizmusában közreműködő Országgyűlésre és az abban közvetlenül résztvevő Kormányra is) kötelező, védelmének legfőbb letéteményese az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság.

[56] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a szuverenitás-, illetve az identitáskontroll tárgya nem közvetlenül az uniós jogi aktus, illetve annak értelmezése, így annak érvényességéről vagy érvénytelenségéről, illetve alkalmazásbeli elsőbbségéről sem nyilatkozik.

[57] A következőkben az Alkotmánybíróság röviden kifejti a szuverenitás-, illetve az identitáskontroll tartalmát az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésével, illetve az indítvány második kérdésének harmadik alpontjában megjelölt konkrét alkotmányjogi problémával is összefüggésben.

[58] 7.1. A szuverenitáskontrollal kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat jegyzi meg.

[59] Az Alaptörvény B) cikke értelmében Magyarországon a közhatalom forrása a nép, amely a hatalmat választott képviselői útján, és kivételesen közvetlenül gyakorolja. A gyakorolt államhatalom nem korlátlan hatalom, a parlament csak az Alaptörvény keretei között tevékenykedhet, hatalmának korlátait az Alaptörvény rendelkezései határozzák meg [Vö. 2/1993. (I. 22.) AB határozat, ABH 1993, 33, 36.]. Mindaddig, amíg az Alaptörvény B) cikke a független, szuverén államiság elvét tartalmazza és a közhatalom forrásaként a népet jelöli meg, ezeket a rendelkezéseket az E) cikk szerinti uniós klauzula nem üresítheti ki.

[60] Magyarország az Európai Unióhoz történt csatlakozásával nem szuverenitásáról mondott le, hanem csak egyes hatáskörök közös gyakorlását tette lehetővé, ennek megfelelően Magyarország szuverenitásának fenntartását kell vélelmezni az Európai Unió alapító szerződéseiben megállapított jogokhoz és kötelezettségekhez képest további hatáskörök közös gyakorlásának megítélésekor (fenntartott szuverenitás vélelme). A szuverenitás az Alaptörvényben a hatáskörök végső forrásaként és nem hatáskörként került rögzítésre. Ezért a hatáskörök közös gyakorlása sem eredményezheti azt, hogy a nép elveszíti végső ellenőrzési lehetőségét a közhatalom (akár

közös, akár egyedi, tagállami formában megvalósuló) gyakorlása felett. Ezt támasztja alá az Alaptörvény E) cikk (4) bekezdésében írt országgyűlési elismerésre vonatkozó szabály, illetve kivételesen az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdésében írt népszavazási jog gyakorlása.

[61] 7.2. A identitáskontrollal kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat jegyzi meg.

[62] Az EUSz 4. cikk (2) bekezdése értelmében „[a]z Unió tiszteletben tartja a tagállamoknak a Szerződések előtti egyenlőségét, valamint nemzeti (alkotmányos) identitását, amely elválaszthatatlan része azok alapvető politikai és alkotmányos berendezkedésének, ideértve a regionális és helyi önkormányzatokat is."

[63] Az alkotmányos identitás védelmét egyfajta, az egyenjogúság és kollegialitás alapelvein nyugvó, egymás kölcsönös tisztelete mellett folytatott együttműködés keretében indokolt biztosítani az EUB-vel, hasonlóan a számos más tagállam Alkotmánybírósága, illetve hasonló funkcióval bíró legfőbb bírósági fóruma által jelenleg is követett gyakorlathoz.

[64] A magyar Alkotmánybíróság az alkotmányos identitás fogalma alatt Magyarország alkotmányos önazonosságát érti, és tartalmát az Alaptörvény egésze, illetve egyes rendelkezései alapján, az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése szerint azok céljával, a Nemzeti Hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban, esetről-esetre bontja ki.

[65] Magyarország alkotmányos önazonossága nem statikus és zárt értékek jegyzéke, ugyanakkor több olyan fontos összetevője kiemelhető példálódzó jelleggel, amelyek azonosak a ma általánosan elfogadott alkotmányos értékekkel: a szabadságjogok, a hatalommegosztás, a köztársasági államforma, a közjogi autonómiák tisztelete, a vallásszabadság, a törvényes hatalomgyakorlás, a parlamentarizmus, a jogegyenlőség, a bírói hatalom elismerése, a velünk élő nemzetiségek védelme. Egyebek mellett ezek történeti alkotmányunk olyan vívmányai, amelyeken az Alaptörvény és általa a magyar jogrendszer nyugszik.

[66] Az alkotmányos önazonosság védelme felmerülhet az egyének életfeltételeit, főként az alapjogok által védett magánszférájukat és személyi, illetve szociális biztonságukat, továbbá önálló döntési felelősségüket befolyásoló esetekben, továbbá Magyarország nyelvi, történelmi és a kulturális hagyományai érintettsége esetén.

[67] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Magyarország alkotmányos önazonossága olyan alapvető érték, amelyet nem az Alaptörvény hoz létre, azt az Alaptörvény csak elismeri. Az alkotmányos önazonosságról ezért nemzetközi szerződéssel sem lehet lemondani, attól csak a szuverenitás, az önálló államiság végleges megszűnése foszthatja meg Magyarországot. Az alkotmányos önazonosság védelme ennek megfelelően mindaddig az Alkotmánybíróság feladata marad, amíg Magyarország szuverenitással rendelkezik. Ebből következően a szuverenitás és az alkotmányos önazonosság számos ponton érintkezik egymással, így a rájuk vonatkozó két kontrollt egyes esetekben egymásra tekintettel kell elvégezni.

[68] 7.3. Az Alkotmánybíróság az Európai Unió vonatkozásában harmadik országok állampolgárainak áthelyezésével kapcsolatban feltett indítványozói kérdést a jelen, Alaptörvény értelmezésére irányuló eljárás keretében az alábbiak szerint tudja megválaszolni.

[69] Amennyiben valószínűsíthető, hogy az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésén alapuló hatáskörgyakorlás folytán sérül az emberi méltóság, más alapvető jog, Magyarország szuverenitása (ide értve az általa átadott hatáskörök terjedelmét is), illetve történeti alkotmányán alapuló önazonossága, az Alkotmánybíróság erre vonatkozó indítvány alapján, hatáskörei gyakorlása során vizsgálhatja, hogy a vélt sérelem valóban fennáll-e.

[70] 8. A határozatot az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondata alapján közzé kell tenni a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2016. november 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[71] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésén alapuló közös hatáskörgyakorlással összefüggő, azt általánosságban meghatározó vizsgálati hatáskörét kinyilvánító rendelkező résszel egyetértek.

[72] Az általánosságban meghatározott vizsgálati hatáskör konkrét esetekre fennálló korlátait azonban az indokolás sem tartalmazza kimerítően, így ebben a tekintetben azokra irányadóan többféle értelmezési lehetőség is fennáll.

[73] 1. A jelen párhuzamos indokolásban foglaltak szerint egyes értelmezési lehetőségek kizárása céljából összefoglalom azokat az EUSz-ből és az EUMSz-ből, illetve az Alaptörvényből, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvényből (Abtv.) származó akadályokat, amelyek konkrét esetekben korlátozzák, illetőleg korlátozhatják a rendelkező részben általánosságban megállapított vizsgálati hatáskört. A rendelkező résszel ezekkel a konkrét esetekre irányadó értelmezési korlátokra vonatkozó fenntartásaimmal értek egyet, egyetértésem tehát e párhuzamos indokolásban foglaltakkal együtt érvényes.

[74] 1.1. Mindenekelőtt arra kívánok rámutatni, hogy az uniós jogi aktus *ultra vires* jellegének megállapítására irányuló indítvány csak időben korlátozottan eredményezhet az Alkotmánybíróság számára a hatályos törvény szerinti és az arra jogosulttól származó vizsgálati kötelezettséget. (Vö.: Indokolás 7. pontja, [50]–[69])

[75] Uniós jogszabályra, annak tételes rendelkezéseivel együtt, az Európai Unió alapszerződése alapján csak az Európai Bizottság tehet javaslatot. E javaslattétel alapján a Tanács az Európai Parlamenttel együttesen (rendes jogalkotási eljárás) vagy egyedül (a Parlamenttel csak konzultálva) egy rendszerint időigényes folyamat végén, a tagállamok részvételével és főszabályként minősített többségi szavazatával (egyes esetekben csak egyhangúlag) hozza létre és fogadja el az uniós jogszabályt. A jogszabály a tagállamokra közvetlenül érvényesülő rendelet vagy határozat, illetőleg tagállami átültetést igénylő, a nemzeti jogalkotási keretek között és formában hatályosuló irányelv lehet.

[76] Az uniós jogszabály megszületése után az azzal kapcsolatos bármely jogvita, így az uniós hatáskör túllépését állító jogi értelmezés is végső soron kizárólag az EUB hatáskörébe tartozik, az EUMSz 344. cikke szerint. Következésképpen a tagállamok alkotmánybíróságai, illetőleg legfőbb bírósági fórumai is egy, az EUB előtt folyamatban lévő bírósági eljárás esetén már nem rendelkeznek jogi eszközökkel az Európai Unió és a hatáskör túllépése miatt az eljárás tárgyát képező jogvita befolyásolására. Az egy ettől független kérdés, hogy milyen feltételek fennállása esetén juthatnak szerephez mégis a tagállami alkotmánybíróságok, illetőleg legfelsőbb bíróságok a hatáskör túllépés megelőzése céljából. A gyakorlatban megvalósult lehetőségek szerint ezek a legfőbb nemzeti alkotmányvédő fórumok vagy részt vesznek az EUB úgynevezett előzetes döntéshozatali rendjében (EUMSz 267. cikke), vagy – ugyancsak előzetesen – az európai alkotmányos párbeszéd informális keretei között kísérlik meg megoldani az *ultra vires* jellegű problémáikat, egyebek között a nemzeti identitás alapszerződésben való elismerésére hivatkozással. (EUSz 4. cikk 2. bekezdése)

[77] Természetesen az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja az uniós jogalkalmazás keretében hozott aktusokat sem.

[78] 1.2. Az Alaptörvény 24. cikkének (2) bekezdése, valamint az Abtv. II. fejezete alapján az Alkotmánybíróság feladat- és hatáskörébe tartozó eljárások fogalmi meghatározásai ugyancsak jelentősen szűkítik az arra jogosultak által az Alaptörvény E) cikke (2) bekezdésével összefüggésben a rendelkező rész szerint igénybe vehető alkotmánybírósági hatásköröket.

[79] Elsősorban azt kell figyelembe venni, hogy a tagállamokban közvetlenül, a tagállam intézkedése nélkül érvényesülő uniós jogforrások nem lévén „jogszabályok" az Alaptörvény 24. cikke (2) bekezdése és az Abtv. 23–31. §-ai értelmében, nem lehetnek sem előzetes, sem utólagos normakontroll tárgyai és ugyanez a helyezet

az alkotmányjogi panaszok esetében is. Ugyanakkor az említett uniós jogszabályok vonatkozásában a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatára vonatkozó rendelkezés (Abtv. 32. §) sem jöhet fogalmilag szóba. Ezen a helyzeten álláspontom szerint nem segít az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdése sem, amely elismeri az Európai Unió általános kötelező magatartási szabályait, amelyből így következik azok Magyarországon való alkalmazhatósága.

[80] Mindezek következtében az *ultra vires* jellegű uniós jogszabályok alkotmányossági vizsgálatának lehetősége – ide nem értve az uniós irányelvet átültető magyar jogszabályokat – szerintem kizárólag az Abtv. 38. § (1) bekezdésére alapozva állhat fenn. Az Alaptörvény értelmezésére irányuló, az erre jogosultak által ezen a jogcímen benyújtott indítványok jogi hatására is rávetül azonban a párhuzamos indokolásom előző pontjában tárgyalt időbeli korlát, valamint ennek az eljárási fajtának az a jellegzetessége, hogy jogkövetkezmény ez esetben nem alkalmazható.

[81] 2. A határozat indokolásának 7.1. pontjában (Indokolás [58]–[60]) szereplő megjegyzést azzal az értelmezéssel fogadtam el, hogy az az Alkotmánybíróság jövőbeni szuverenitás-kontrollal kapcsolat tevékenységére vonatkozóan irányt mutató eljárási követelménynek tekinthető. A fenntartott szuverenitás vélelmének tehát a jelenleg hatályos alapszerződésekhez képest újabb (további) hatáskörök közös gyakorlásra történő átadásának megítélése alkotmánybírósági vizsgálatakor játszhat szerepet, amelyhez egyebekben a határozat indokolásának 7.2. pontjában (Indokolás [61]–[67]) foglalt identitás-kontroll alapjainak rögzítésével is támpontot adott.

[82] A fentiekkel kapcsolatban megjegyzem még, hogy álláspontom szerint kivételesek lehetnek azok az esetek, amelyekkel összefüggésben ennek a vizsgálati követelménynek a figyelembe vétele felmerülhet. Ilyen például az EUMSz V. címében a szabadságon, a biztonságon, a jogérvényesülésen alapuló térség 2. fejezetében a határok ellenőrzésével, a menekültüggyel és a bevándorlással kapcsolatos politikák területén várható jövőbeni uniós jogi szabályozás kialakítása. Az EUMSz 78. cikkének (3) bekezdésében a tömeges és kontrollálatlan migráció, a harmadik országok állampolgárainak hirtelen beáramlása miatti szükséghelyzet esetére adott ideiglenes felhatalmazás által biztosított lehetőségek ugyanis nem voltak alkalmasak a válság kezelésére, így új szabályozás szükséges. Ennek a közeljövőben történő kialakítása során nyilvánvalóan felmerül a közös gyakorlásra átadott tagállami hatáskörök, illetőleg a kizárólag nemzeti hatáskörben maradó hatáskörök kérdése.

Budapest, 2016. november 30.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybiró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[83] A határozat rendelkező részével és az indokolás megállapításainak döntő többségével egyetértek, azonban szükségesnek látom az alábbiak rögzítését.

[84] 1. Nem tudok azonosulni az Alkotmánybíróságnak jelen ügyben – az Abtv. 58. § (3) bekezdése alapján az előadó bíró által X/3327-31/2015. szám alatt meghozott – azon végzésével, amellyel az indítványozónak az Alaptörvény XIV. cikk értelmezésére irányuló indítványát elkülönítette. Az indítvány véleményem szerint kellő indokolással tartalmazza az alapvető jogok biztosának az EUT határozatával összefüggésben – megítélésem szerint alappal – felvetett alkotmányos aggályait, amelyre az Alkotmánybíróságnak a saját hatásköre vizsgálatát követően már jelen határozatban választ kellett volna adnia. Álláspontom szerint az elkülönítés – lényegében a döntés meghozatalának bizonytalan időre történő elhalasztása – mindenképpen megkérdőjelezhető annak fényében, hogy az EUT határozatot azon személyekre már alkalmazni kell, akik 2015. szeptember 25. és 2017. szeptember 26. között érkeztek (érkeznek) Olaszország, vagy Görögország területére, valamint azon kérelmezőkre, akik 2015. március 24-től kezdve érkeztek e tagállamok területére.

[85] 2. Az indokolás III. pontjának 6. alpontja (Indokolás [47]–[49]) a német Szövetségi Alkotmánybíróság ún. *Solange II.* döntésére hivatkozva megállapítja, hogy az Európai Unió – az intézményi reformok, az Alapjogi Charta és az EUB révén – képes garantálni az alapvető jogoknak a tagállami alkotmányok által biztosított szintjével azonos, vagy legalább kielégítő mértékű védelmét.

[86] Véleményem szerint indokolt lett volna az Európai Unió joga által biztosított alapjogvédelmi szint mélyrehatóbb, a magyar alkotmányosság talajáról induló elemzése. Egy ilyen összevetés alkalmat adott volna a szuverenitás és a történeti alkotmányon alapuló önazonosság, valamint az Alaptörvényben biztosított alapvető emberi jogok összetettebb értelmezésére. Az általam hiányolt elemzés nélkül úgy tűnhet, hogy a határozat indokolása egyszerűen átveszi a német Szövetségi Alkotmánybíróság álláspontját. A hiányolt elemzésnek ki kellett volna térnie továbbá arra, hogy az időmúlás (a *Solange II.* határozat 1986-ban született, amikor még az Európai Unió nem létezett) és az Európai Közösségek, majd az EU nagy mértékű kibővülése okán időben és térben is új vizsgálati irányok szükségesek.

[87] Az Európai Unió alapjogvédelmi szintje álláspontom szerint egzakt módon nem körülhatárolható és az alapjogvédelem aktuális állapota sem mentes a vitáktól, illetve a jelenleg még megválaszolatlan kérdésektől. Így például:

– az Alapjogi Chartával megvalósuló alapjogvédelem csak az uniós jog vonatkozásában értelmezhető és ennek következtében adott tagállami intézkedéssel szemben csak akkor hívható fel, ha az uniós jogot hajt végre. Eklatáns példa erre a kollektív bűnösség elvén alapuló Beneš-dekrétumok továbbélése és hatályosságának megítélése;

– az őshonos nemzeti kisebbségek uniós védelme iránti averzió;

– a kettős mérce alkalmazása az alapjogi teszt vonatkozásában a korábban és a később csatlakozott tagállamok között;

– az EUB és az EJEB sok tekintetben rendezetlen viszonya (amelyet konzervált az EU Emberi Jogok Európai Egyezményéhez való csatlakozásának elmaradása), vagy bizonyos döntési kompetenciák divergálása. Figyelemre méltó, hogy a menekültügyi témájú, C-411/10. és C-493/10. számú egyesített ügyekben mondta ki az EUB: bár a Dublin II. rendszer a kölcsönös bizalom elvére épül, egyáltalán nem zárható ki, hogy adott tagállamban a menedékkérőkkel való bánásmód nem felel meg az Alapjogi Chartának, és ezért megengedő abban az értelemben, hogy az egyik tagállami bíróság eldöntse, vajon a másik tagállamban megvan-e a szükséges alapjogi minimum és erre tekintettel ki lehet-e adni ezen ország számára a menedékkérőt. Ez azt is jelenti, hogy e logika mentén a menekültügyi együttműködés is csak addig tart egy tagállammal, amíg egy másik tagállam szerint nem valósul meg a rendszerszintű alapjog-sérelem (ezt nevezi *Iris Canor* találóan „horizontális *Solange*"-nak a *CML Rev* 2013/2. számában megjelent tanulmányában).

[88] A fentiek alapján is látható, hogy az elégséges („legalább kielégítő") uniós alapjogvédelmi szint vélelmezése vonatkozásában tett, nem kellően kiérlelt megállapítások elhamarkodott és sommás következtetésekre vezethetnek.

Budapest, 2016. november 30.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[89] Támogatom a határozatot, mert ezzel a magyar alkotmánybírói testület felcsatlakozik az európai alkotmánybíróságoknak abba a sorába, mely az uniós jogi aktusokkal szemben a szuverenitásvédelmet és az alkotmányidentitást a középpontba emelte. Ez egy régi adóssága a magyar Alkotmánybíróságnak, és a mostani határozat egy nagy lépést tesz az említett felsorakozás felé. Ezt annál is fontosabb volt megtenni, mert a magyar Alaptörvény – szemben sok európai alkotmánnyal – a rendelkezéseiben és különösen a Nemzeti Hitvallás című preambulumában a magyar nemzeti függetlenséget és az állami szuverenitás megtartását egy sor deklarációban és értékfelmutatásában mindenek fölé elemelte. A sok éves késlekedés azonban lehetővé tette volna most számunkra, hogy tanuljunk az e téren a többi alkotmánybíróság esetében összegyűlt tapasztalatokból, és erre tekintettel alakítsunk ki a hazai megoldásainkat e téren.

[90] Látni kell ugyanis, hogy az uniós jogi aktusokkal szembeni hazai alkotmánybírósági fellépés a szuverenitás és alkotmányidentitás védelmében mindenhol két lépcsőben kerül intézményesítésre, és az adott országon belül az absztrakt lehetőségként fellépés mechanizmusának megteremtése elválik a konkrét uniós aktussal szemben kimondott alkalmazási tilalom feletti döntéstől. Az eddigiekben egy sor európai országban csak az absztrakt alkotmánybírósági ellenállási jog lehetőségét építették ki az uniós aktusokkal szemben, de az ezekkel szembe-

ni konkrét fellépés csak kivételesen jött léte. Mint például Csehországban 2012-ben, ahol az alkotmánybírák az Európai Bíróság egy döntésének végrehajtását megtiltották az országon belül. Ennek a bénultságnak pedig az is az oka, hogy egy uniós jogi aktus alkotmánybírósági felülbírálásának és alkalmazási tilalmának kimondása az adott országra nézve olyan külpolitikai összefüggéseket és nemzetközi pénzügyi következményeket is érinthet, melyeket csak a felkészült külügyi apparátussal rendelkező kormányzat tud felmérni, és kevésbé maguk az alkotmánybírák.

[91] Ebből kiindulva kardoskodtam a határozat testületi vitájában azért, hogy csak a kormány kizárólagos indítványozási jogának rögzítése mellett mondjuk ki az egy-egy konkrét uniós jogi aktussal szembeni szuverenitás- és alkotmányidentitás-védelmi eljárásunk megindításának lehetőségét. Így mindig a megfelelő külügyi szakértő apparátus előzetes vizsgálata előzné meg az alkotmánybírósági eljárás mozgásba lendülését, és nem az alkotmánybíráknak kellene azt végiggondolni, hogy döntésük következményeként esetleg milyen hátrányok érhetik az országot. Ha az uniós politikai és gazdasági viszonyok mérlegelése alapján a kormány indítványa – képletesen szólva – meghúzza a ravaszt, akkor az alkotmánybíráknak már csak a tiszta alkotmányjogi összefüggéseket kell szem előtt tartani, tehermentesítve a külpolitikai és világgazdasági összefüggések és következmények kalkulációitól. Természetesen ilyenkor is el lehet utasítani a kormány uniós jogi aktussal szembeni indítványát, de ekkor a feladatmegosztás letisztításával az alkotmánybírákra csak az alkotmányjogi szempontok figyelembevétele hárul.

[92] Ezzel szemben a mostani határozatunk az uniós jogi aktusokkal szembeni alkotmánybírósági eljárás indítványozását az összes hatásköre gyakorlása közben lehetőségként deklarálta a rendelkező részében. Ebben a legszélesebb körben, például akár az alkotmányjogi panaszok keretében is indítványozni lehet ezt. Ez az absztraktan nagyon széles lehetőség hozta aztán létre a többi európai országban, hogy nem igazán működik konkrétan ez az alkotmánybírósági eljárás. Ebből kellett volna most tanulni nekünk, ha már sok évet kivártunk az erre az útra lépéssel. A realitást szem előtt tartva a fenti érvek alapján csak a kormánynak kellett volna megadnunk az ilyenfajta indítványozás jogát. Ugyanis míg a széles megfogalmazás miatt pereskedő állampolgárok vagy egyszerű bíróságok bírái széles körben élhetnek majd ezzel az indítványozási joggal, addig az ebben tényleg kompetens Kormány számára csak az Alkotmánybíróság kiterjesztett értelmezése teremtheti meg erre az utat. Megítélésem szerint a Kormány számára erre lehetőséget ad az Abtv. 23. § (3) bekezdésének kiterjesztett értelmezése. Ugyanis új nemzetközi kötelezettségként felfogva az uniós alapító szerződéseken túlmenő uniós jogi aktust, ennek előzetes alkotmánybírósági vizsgálatára el tudjuk fogadni a Kormány ezt célzó indítványát. Ennek kezdeményezésére jogosultként az Abtv. 23. § (4) bekezdése a köztársasági elnököt és Kormányt jelöli meg ennek kezdeményezésére, de mivel itt széleskörű külpolitikai összefüggések előzetes ellenőrzése válik szükségessé – és erre a Kormány rendelkezik kompetenciával –, így ezért ennek kizárólagos indítványozási joga indokolt itt.

[93] Párhuzamos indokolásomban tehát az eddigi európai alkotmánybírósági tapasztalatok alaposabb végiggondolását hiányolom a határozatból. Pedig a végiggondoltabb alkotmánybírósági kontroll megteremtése az uniós jogi aktusok felett az utóbbi időben válságokkal terhes uniós döntési folyamatok miatt fontosabbnak tűnik, mint az ezt az utat sok éve elkezdett országok esetében volt. Az Európa felé irányuló sokmilliós migráns áradat csökkenése nem várható a jövőben sem, és a nyugati nagyvárosok párhuzamos társadalmainak mély ellentétei mutatják, hogy mitől kell megóvni Magyarországot a jövőben. A már napjainkban is nagy feszültségekkel teli Európai Uniót a szem előtt tartva, Magyarország megóvása a nyugati uniós részek feszültségeinek hozzánk átgyűrűzésétől a legfontosabbá teheti a jövőben a magyar Alkotmánybíróság szuverenitás- és alkotmányidentitási eljárásának most lefektetett útját. Fenntartásaim ellenére ezért támogattam végül mégis a határozatot.

Budapest, 2016. november 30.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[94] 1. „[A] magyar nemzet mindig hűen ragaszkodott saját alkotmányos önállásához, s mindig határozott ellenszenvvel viseltetett a hatalomnak, s még inkább a hatalom némely kezelőinek azon törekvései ellen, melyek Magyarország alkotmányának mellőzésére, sőt megsemmisítésére, s némileg az ország beolvasztására voltak

irányozva [...] mert azon hű ragaszkodás s a beolvasztás elleni határozott ellenszenv csakugyan nemzedékről nemzedékre szállt a magyarnál, s ma épp oly elevenen él, mint száz évvel ezelőtt, és ha a mindenható kegyelme tőlünk el nem fordul, élni fog még századok múlva is" – írta *Deák Ferenc* 1865. április 16-i húsvéti cikkében.

[95] Ezzel a gondolattal azonosulva nagyon fontos célkitűzésnek tartom Magyarországnak az Európai Unióban tagállamként való részvételével párhuzamosan a nemzeti szuverenitás és a nemzeti alkotmányos identitás védelmét. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként az Alaptörvény autentikus értelmezője. Ebből következően az Alkotmánybíróságnak – az Alaptörvényben és sarkalatos törvényben meghatározott hatásköreiben eljárva, egyúttal az Unió és a tagállamok lojális együttműködése elvének [EUSz 4. cikk (3) bekezdése] megfelelően alkotmányos párbeszédben az EUB-val – kulcsszerepe van atekintetben, hogy a független, demokratikus jogállam [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése] és az Európai Unióra átruházott hatáskörgyakorlás [Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése] viszonyában az alaptörvény-ellenesség vizsgálatának és megállapításának lehetőségét az *ultra vires* aktusokkal szemben fenntartsa („integrációs fenntartás"). A konkrétan alkotmányossági védelemben részesítendő alkotmányos alapelvek, értékek megállapításánál kiemelt hangsúlyt kell kapnia a történeti dimenziónak, Magyarország alkotmányos hagyományainak, a történeti alkotmány vívmányainak.

[96] Az Alkotmánybíróság határozatát a fenti szempontokra figyelemmel el tudom fogadni, de az alábbiakban foglaltak rögzítésével.

[97] 2. Alaptörvény-értelmezési eljárásban hozott határozatának rendelkező részében az Alkotmánybíróság egy újdonságnak ható, de értelmezésem szerint evidens megállapítást tesz. E megállapítás lényegében az, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálhatja az Alaptörvény sérelmét hatáskörének gyakorlása során. A vizsgálat pedig a határozat szerint konkrétan arra irányulna, hogy „az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésén alapuló közös hatáskörgyakorlás" sérti-e az Alaptörvényt (illetve az Alaptörvénybe foglalt, vagy belőle levezetett bizonyos szabályokat). Az „Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésén alapuló", vagyis az Alaptörvényből eredő egyes hatásköröknek a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján történő gyakorlása, azaz az Alaptörvény által engedélyezett „közös hatáskörgyakorlás" önmagában aligha ütközhet az Alaptörvénybe (aligha sérti „az emberi méltóságot, más alapvető jogot, vagy Magyarország szuverenitását, illetve történeti alkotmányán alapuló önazonosságát"). Az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése ugyanis magának a hatáskörgyakorlás átruházásának a kérdését rendezi, biztosítva ezzel a többi tagállammal közös hatáskörgyakorlást, vagyis lényegében kizárólag egy csatlakozási klauzula. Az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése az uniós jog mibenlétéről, magyar jogrendszerhez való viszonyáról, hatályáról és alkalmazásáról ugyanakkor nem rendelkezik, valójában tehát nem minősül az európai jog integrációs klauzulájának. Az Alaptörvény ez utóbbi fundamentális kérdésben történő állásfoglalásának hiányában a független demokratikus jogállam védelmében eljáró Alkotmánybíróságra hárul a feladat, hogy mondjon valamit az uniós jogról, annak a magyar jogrendszerben elfoglalt helyéről, és az „integrációs alkotmányjog" kapcsán az „integrációs fenntartásról". [Ennek kapcsán az Alkotmánybíróságnak át kellene gondolnia az uniós jog magyar jogrendszerben elfoglalt helyének meghatározásával kapcsolatos eddigi gyakorlatát, kezdve az 1053/E/2004. AB határozattól a 72/2006. (XII. 15.) AB határozaton, a 9/2007. (III. 7.) AB határozaton, a 143/2010. (VII. 14.) AB határozaton keresztül egészen mostanáig].

[98] Visszatérve a határozat rendelkező részére, erre irányuló indítvány alapján persze vizsgálhatja az Alkotmánybíróság, hogy maga „az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésén alapuló közös hatáskörgyakorlás" sérti-e az Alaptörvényt. Meglátásom szerint azonban kevésbé „az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésén alapuló közös hatáskörgyakorlás" Alaptörvénybe ütközését lehet értelme vizsgálni, hanem inkább a közös hatáskörgyakorlás folytán megalkotott jogi aktusok Alaptörvénnyel való összhangját. Az alapvető jogok biztosának indítványa is tulajdonképpen ebben az összefüggésben kérte az Alaptörvény értelmezését, amit a határozat III.4. pontja az Indokolásban meg is erősít: „[a]z Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítvány második kérdésének első alpontja lényegében az alapjogi fenntartásra (nevezetesen, hogy egy uniós jogi aktus sértheti-e az alapjogokat), a második pedig az úgynevezett *ultra vires* uniós jogi aktusok megítélésére vonatkozik." (Indokolás [31]) Az indokolás tehát ezekkel az indítványban feltett kérdésekkel foglalkozik, a határozat tenorja viszont választ lényegében nem ezekre a kérdésekre ad, hanem pusztán csak egy magától értetődő következtetésre jut.

[99] 3. A határozat rendelkező része szerint az „Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során, erre irányuló indítvány alapján vizsgálhatja, hogy az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésén alapuló közös hatáskörgyakorlás sérti-e" az Alaptörvényt. Végignézve az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésében felsorolt ha-

tásköreit, az állapítható meg, hogy az alkotmányozó az Alkotmánybíróság minden egyes eljárását illetően rögzítette a vizsgálat tárgyát: jogszabály, illetve bírói döntés. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe a normakontroll-eljárásokban [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *a)–c)* és *e)* pontja] jogszabályok Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata tartozik. Az Alaptörvény T) cikk (2) bekezdése pedig egyértelműen meghatározza, mi minősül az Alaptörvény értelmében ilyennek: „[j]ogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete". Formálisan tehát az Európai Unió jogi aktusai a normakontroll-eljárásoknak nem képezhetik a tárgyát. Nem képezheti tárgyát továbbá a bírói döntés felülvizsgálatára, az Alaptörvény értelmezésére, illetve a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára irányuló eljárásoknak sem. Fontos lett volna tehát az Alkotmánybíróságnak állást foglalni abban a kérdésben, hogy az integrációs fenntartást ténylegesen milyen hatáskörben, milyen eljárásban tudja vizsgálni.

[100] Az Alkotmánybíróság eljárásainak túlnyomó többségét jelentő alkotmányjogi panasz minden fajtája az Abtv. vonatkozó rendelkezései értelmében csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelme esetén nyújtható be; olyan absztrakt alkotmányos értékekre, mint „Magyarország szuverenitása", illetve „történeti alkotmányán alapuló önazonossága" ilyen indítvány – a jelenlegi törvényi keretek között – nem alapítható. Megjegyzem, hogy az Alkotmánybíróság eddig következetesen hivatkozott arra, hogy „nem biztosít olyan alapjogot, amelynek sérelmére közvetlenül alkotmányjogi panaszt lehetne alapítani, az Alaptörvény E) cikke". {3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [25]; 3113/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [13]}

[101] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróság – a vizsgált kontextusban – Magyarország szuverenitásának és alkotmányos identitásának védelmét ellátatja, ha – például egy Alapszerződés módosításakor – az arra jogosult magyar állami szervek kérik annak a vizsgálatát, hogy az Unió szerveire történő milyen mértékű hatáskörátruházás lehet az Alaptörvénnyel összhangban [vö. Abtv. 23. §].

[102] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja szerinti panasz benyújtása pedig természetesen bármilyen ügyben, így olyan ügyben is lehetséges, amelyben a bíróság uniós aktust is alkalmazott. Az Alkotmánybíróság a 24. cikk (3) bekezdés *b)* pontja szerint megsemmisíti – akár uniós jogi aktus alkalmazásával meghozott – az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést.

[103] 4. Az Alkotmánybíróságnak ajánlatos végiggondolnia, hogy amennyiben „erre irányuló indítvány alapján" (eljárásának Alaptörvényben meghatározott tárgyától függetlenül) mégis vizsgálná egy uniós jogi aktus *ultra vires* jellegét, akkor lényegében érvénytelenségének vizsgálatába bocsátkozna. (Ez még akkor is így van, ha a többségi indokolás a III.7. pontban azt állítja, hogy az alkotmánybírósági „szuverenitás-, illetve az identitáskontroll tárgya nem közvetlenül az uniós jogi aktus, illetve annak értelmezése, így annak érvényességéről vagy érvénytelenségéről, illetve alkalmazásbeli elsőbbségéről sem nyilatkozik" (Indokolás [56]). Amint ugyanis az Alkotmánybíróság egy konkrét uniós jogi aktus kapcsán belebocsátkozik annak meghatározásába, hogy mit kell – az uniós aktushoz képest – Magyarország szuverenitása, illetve történeti alkotmányán alapuló önazonossága alapján védelemben részesíteni, akkor ezzel közvetve az uniós aktus *ultra vires* jellegéről, vagyis érvénytelenségéről is ítéletet mond.) Ha pedig ezt teszi, akkor a határozat a III. 7. pontjának elején aligha hivatkozhat arra, hogy más magyar szerveknek (Országgyűlés, Kormány) joga az EUB-hoz fordulni. Álláspontom szerint alapvetően azért nem, mert az EUSz 267. cikkéből következően leginkább az Alkotmánybíróság saját maga lenne köteles ilyenkor az Európai Bíróság eljárását kezdeményezni.

[104] 5. A többségi határozat indokolásának több további megállapításával sem értek egyet.

[105] 5.1. A határozat III.7. pontja az EUSz 4. cikk (2) bekezdéséből azt is levezetné, hogy „Magyarország szuverenitása és alkotmányos önazonosságának tiszteletben tartása és védelme mindenkire (így az Európai Unió döntéshozatali mechanizmusában közreműködő Országgyűlésre és az abban közvetlenül résztvevő Kormányra is) kötelező, védelmének legfőbb letéteményese az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság" (Indokolás [55]). Ezzel szemben figyelmet érdemel, hogy az EUSz idézett rendelkezése nem mindenkire, nem is a magyar állami szervekre nézve állapít meg kötelezettséget, hanem a tagállamokat védi az Unió beavatkozásától: „Az Unió tiszteletben tartja a tagállamoknak a […] nemzeti identitását". Természetesen az Országgyűlésre a Kormányra a teljes Alaptörvény kötelező, de a tény az EUSz bármilyen előírásától függetlenül fennáll.

[106] 5.2. A többségi indokolásnak a szuverenitáskontrollal kapcsolatos része (Indokolás [58]–[60]) szerint „a hatáskörök közös gyakorlása sem eredményezheti azt, hogy a nép elveszíti végső ellenőrzési lehetőségét a közhatalom (akár közös, akár egyedi, tagállami formában megvalósuló) gyakorlása felett. Ezt támasztja alá az Alaptörvény E) cikk (4) bekezdésében írt országgyűlési elismerésre vonatkozó szabály, illetve kivételesen az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdésében írt népszavazási jog gyakorlása". Azzal együtt, hogy elvileg empatizálok a népszuverenitás ilyen széleskörű érvényre juttatásával, az utolsó odavetett félmondatnak az érvelésben elfoglalt helyét nehezen tudom azonosítani. Aligha jelentheti azt, hogy az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elismert csatlakozási szerződéssel vállalt és az Alaptörvénybe konkrétan is beépített közös uniós hatáskörgyakorlás kérdésében a választópolgárok egyedi ügyekben felülbírálhatnák az Európai Unió szerveinek intézkedéseit. A nép közvetlen hatalomgyakorlása egy sor kérdésben ugyanis már az Alaptörvény szerint eleve ki van zárva [8. cikk (3) bekezdés], köztük nem lehet országos népszavazást tartani nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségről [*d)* pont]. Elvi szinten lenne ellentmondásos, hogy ha népszavazás egyedi ügyekben felülbírálhatna uniós intézkedést, miközben bármilyen – alkotmányos beágyazottság és kétharmados elismerés nélküli – nemzetközi szerződés esetében ettől el vannak zárva a választópolgárok.

[107] 5.3. Egyetértek a többségi indokolás III.7.3. pontjának azzal a tételével, hogy „[a] magyar Alkotmánybíróság az alkotmányos identitás fogalma alatt Magyarország alkotmányos önazonosságát érti, és tartalmát az Alaptörvény egésze, illetve egyes rendelkezései alapján, az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése szerint azok céljával, a Nemzeti Hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban, esetről-esetre bontja ki" (Indokolás [64]).

[108] Éppen ebből eredően nem tartom elfogadhatónak a többségi indokolásban két bekezdéssel lejjebb szereplő megállapítást, amely szerint „az alkotmányos önazonosság védelme felmerülhet az egyének életfeltételeit, főként az alapjogok által védett magánszférájukat és személyi, illetve szociális biztonságukat, továbbá önálló döntési felelősségüket befolyásoló esetekben". Ez a kijelentés a Német Szövetségi Alkotmánybíróságnak az indokolás által korábban idézett határozatából (BverfG, 2 BvE 2/08, 2009. június 30.) vizsgálat nélkül átemelt megállapítás, amely nélkülöz Magyarország Alaptörvényéből kiinduló bármilyen levezetést.

[109] Ugyanígy nem tudom elfogadni a többségi indokolás következő bekezdését sem: „[a]z Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Magyarország alkotmányos önazonossága olyan alapvető érték, amelyet nem az Alaptörvény hoz létre, azt az Alaptörvény csak elismeri. Az alkotmányos önazonosságról ezért nemzetközi szerződéssel sem lehet lemondani, attól csak a szuverenitás, az önálló államiság végleges megszűnése foszthatja meg Magyarországot. Az alkotmányos önazonosság védelme ennek megfelelően mindaddig az Alkotmánybíróság feladata marad, amíg Magyarország szuverenitással rendelkezik." (Indokolás [67]) Ez a megközelítés Magyarország alkotmányos önazonosságát tulajdonképpen elszakítaná az Alaptörvény szövegétől, egyfajta láthatatlan Alaptörvényt hozna létre, amelyet az Alkotmánybíróságnak – bizonytalan módszertan szerint értelmezett, akár külföldi jogi importcikkekkel megtöltött tartalommal – az Alaptörvénytől függetlenül védenie kellene. Ez alaptörvénysértő lenne. Határozott álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak Magyarország alkotmányos önazonosságát az Alaptörvényből kiindulva, ahhoz hűen, az abban meghatározott keretek között kell érvényesítenie.

Budapest, 2016. november 30.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[110] A határozat rendelkező részével és annak indokolásával maradéktalanul egyetértek. Az indokolás azonban két lényeges megállapítás – Magyarország alkotmányos önazonosságának jogi természete, és az Európai Unió jogának értelmezése során irányadó szuverenitás fenntartásának vélelme – tekintetében rendkívül tömör. Szükségesnek tartom ezért annak kifejtését, hogy álláspontom szerint ezekből a megállapításokból mi következik.

[111] 1. Az indokolás III.7.2. pontjában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „Magyarország alkotmányos önazonossága olyan alapvető érték, amelyet nem az Alaptörvény hoz létre, azt az Alaptörvény csak elismeri. Az alkotmányos önazonosságról ezért nemzetközi szerződéssel sem lehet lemondani, attól csak a szuverenitás, az önálló államiság végleges megszűnése foszthatja meg Magyarországot. Az alkotmányos önazonosság védelme

ennek megfelelően mindaddig az Alkotmánybíróság feladata marad, amíg Magyarország szuverenitással rendelkezik." (Indokolás [67]). Ugyanakkor a határozat nem fejtette ki, hogy ennek a megállapításnak mi a jogi alapja.

[112] Az alkotmányos önazonosság nem univerzális jogi érték, hanem az egyes államok, az azokat alkotó közösségek, a nemzet olyan sajátossága, amely más nemzetekre nem vagy nem ugyanúgy vonatkozik. Magyarország esetében a nemzeti identitás különösképpen elválaszthatatlan az alkotmányos önazonosságtól. Az ország alkotmányos kormányzása egyike volt azoknak az alapértékeknek, amelyekhez a nemzet mindenkor ragaszkodott, és amely akkor is élő érték volt, amikor az országot vagy nagyobb részét idegen hatalmak tartották megszállásuk alatt. Ezt a jogi értéket jogszabályok jelenítették meg, azokból ismerhető fel: szabadságjogok és hatalomkorlátozás (Aranybulla), közjogi autonómiák tisztelete (*Tripartitum*), vallásszabadság (tordai törvények), törvényes hatalomgyakorlás (*Pragmatica Sanctio*), parlamentarizmus, jogegyenlőség (1848. évi áprilisi törvények), hatalommegosztás, bírói hatalom elismerése, nemzetiségvédelem (a kiegyezés törvényei). Ezek történeti alkotmányunk olyan vívmányai, amelyeken az Alaptörvény és általa a magyar jogrendszer nyugszik. Mivel az önazonosságot alkotó értékek a történeti alkotmányfejlődés alapján jöttek létre, olyan jogi tények, amelyekről nemcsak nemzetközi szerződéssel, de még az Alaptörvény módosításával sem lehetne lemondani, mivel jogi tények jogalkotás útján nem változtathatók meg.

[113] 2. Az önazonosság fenti jogi természetéből következően Magyarország szuverenitásának védelme egyszersmind az önazonosság védelme is. Az Európai Unió vonatkozásában ez azzal a következtetéssel jár, hogy Magyarország alkotmányos önazonossága már akkor is létezett, amikor tagállamként csatlakoztunk az Unióhoz. A csatlakozási szerződés ezért nem értelmezhető úgy, hogy általa az alkotmányos önazonosságról Magyarország lemondott volna. Erre utal az indokolás, amikor a III. 7.1. pontban megállapítja, hogy „Magyarország szuverenitásának fenntartását kell vélelmezni az Európai Unió alapító szerződéseiben megállapított jogokhoz és kötelezettségekhez képest további hatáskörök közös gyakorlásának megítélésekor (fenntartott szuverenitás vélelme)" (Indokolás [60]).

[114] Mivel a történeti alkotmányunkon alapuló önazonosság tényén nyugvó Alaptörvény az önazonosság védelmének jogi eszköze, az Alkotmánybíróságnak, miként minden más állami intézménynek is, szorosan kell értelmeznie a szuverenitás fenntartásának vélelmét. Ha vannak olyan érvek, amelyek egy hatáskör gyakorlásának tagállami szuverenitásban tartása mellett szólnak, akkor még abban az esetben is azt kell vélelmezni, hogy a hatáskört Magyarország nem engedte át az Európai Uniónak, ha az átengedés mellett is szólnak érvek. Az Alkotmánybíróságnak erre irányuló indítvány alapján vizsgálnia kell, hogy a hatáskör közös gyakorlása az E) cikk (2) és (4) bekezdésének tiszteletben tartásával történt-e. A vizsgálat alapján akár azt is megállapítja, hogy az E) cikk (3) bekezdése szerint megalkotott általánosan kötelező magatartási szabály olyan mértékben tágítja ki a hatáskörök közös gyakorlását lehetővé tevő nemzetközi szerződés hatályát, hogy a kötelező hatály elismeréséhez a (4) bekezdés ismételt alkalmazása, az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatán alapuló új felhatalmazás szükséges.

Budapest, 2016. november 30.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

[115] A párhuzamos indokolás 2. pontjához csatlakozom.

Budapest, 2016. november 30.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

[116] Az Alkotmánybíróság többségi határozatát nem tartom kielégítőnek, mert álláspontom szerint az alapvető jogok biztosának alkotmány-értelmezésre irányuló kérdéseire a határozat nem ad hiánytalan választ.

[117] A határozat indokolása részletesen tartalmazza azokat az elvi szintű megközelítéseket, melyek az alapvető jogok biztosa kérdéseinek megválaszolhatóságát megalapozzák. Ezekkel lényegüket illetően egyetértek. A határozat ugyanakkor ezekből az elvi alapokból nem jut el az alapjogi biztos kérdéseire vonatkozó konzekvenciák levonásáig.

[118] 1. Az alapjogi biztos indítványának 2/a.) kérdése annak megválaszolására irányult, hogy a magyar állami szervek és intézmények jogosultak-e, illetve kötelesek-e olyan, az Unió többi tagállamával közösen gyakorolható hatáskörben hozott intézkedések végrehajtására, amelyek ellentétesek a magyar Alaptörvénynek az alapvető jogok tartalmára vonatkozó rendelkezéseivel. E kérdés megválaszolását az alapjogi biztos az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésének értelmezése keretében kérte.

[119] Mivel az értelmezni kért E) cikk (2) bekezdése az Alaptörvényből eredő hatásköröknek az Unió tagállamaival közös hatáskör-gyakorlásba történő átengedéséről – és nem többről – szól, önmagában kérdéses, hogy e cikkel összefüggésben az alkotmányjogi probléma értelmezésére van-e lehetőség. Amennyiben erre igenlő a válasz, úgy megállapítható, hogy a határozat helyes elvi megközelítéseiből következően, és figyelemmel arra az evidenciára, hogy egyetlen állami szerv és intézmény sem járhat el Alaptörvényt sértő módon, az Európai Unióban megvalósuló államközi együttműködés keretei között hozott olyan intézkedés végrehajtása, mely az alapvető jogok tartalmára vonatkozó alaptörvényi rendelkezéseket sérti, a magyar jog szempontjából alaptörvényi tilalomba ütközik. Az alapjogi biztos említett kérdése megválaszolásához ennek a következtetésnek a levonása nézetem szerint feltétlenül hozzátartozik.

[120] 2. Az alapvető jogok biztosának 2/b.) kérdése lényegében arra irányul, hogy érinti-e az uniós jogi aktus érvényesülését, ha az hatáskör hiányában, *ultra vires* született. A határozat helyes elvi alapvetéséből következően a válasz erre nyilvánvalóan az, hogy érinti, mivel az Uniónak nincs joga hatáskörét meghaladóan a tagállamokban kötelezően alkalmazandó jogi aktust alkotni. Ez következik magából az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdésében említett korlátozásból [ti. kötelező magatartási szabály megállapítását csak az E) cikk (2) bekezdése keretei között teszi lehetővé az Alaptörvény], illetve az alapító szerződésekből is. E szabályok figyelmen kívül hagyásával alkotott, és a tagállamokra kötelező érvényűnek szándékolt jogi aktus a nemzetközi jog által elismert és védett állami szuverenitást – a magyar Alaptörvény szintjén a B) cikk (1) bekezdését („Magyarország független, demokratikus jogállam”) sértené. Álláspontom szerint az ilyen aktusokkal szembesülve minden állami szerv köteles a rendelkezésre álló hatásköri lehetőségein belül a magyar szuverenitás és alkotmányos önazonosság védelmével és tiszteletben tartásával összhangban eljárni. Az Alkotmánybíróságnak a határozatban rögzített vizsgálódási lehetőségén túlmenően ennek az államszervezet egészére vonatkozó követelménynek a megállapítása is indokolt.

[121] 3. Álláspontom szerint az állami szervek és intézmények által követendő eljárások, illetve az említett helyzetekhez való viszonyulásuk nem köthetők az Alkotmánybíróság előzetes eljárásához. Ezt egyébként maga a határozat nem egyértelműsíti, bár az ellenkezőjét sem mondja ki.

Budapest, 2016. november 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: X/3327/2015.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2016. évi 191. számában.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3252/2016. (XII. 6.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítélőtábla 2.Pf.20.906/2014/4. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék Fővárosi Ítélőtábla ítéletével helybenhagyott 62.P.23.503/2013/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

[1] Az indítványozó 2015. január 20-án érkeztetett beadványában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Ítélőtábla 2.Pf.20.906/2014/4. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék Fővárosi Ítélőtábla ítéletével helybenhagyott 62.P.23.503/2013/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.

[2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó 2013. május 9-én az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 28. § (1) bekezdése alapján adatigénylést terjesztett elő a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-hez (a továbbiakban: MNV). Adatkérése azon ingatlanok helyrajzi számának kiadására irányult, amelyek tekintetében a Magyar Állam öröklés jogcímén szerzett 1/1 arányban tulajdonjogot, és amelyek jelenleg is a Magyar Állam tulajdonában, az alperes vagyonkezelésében állnak. Az adatigénylés teljesítését az MNV elutasította arra hivatkozva, hogy nincs jogszabályi kötelezettsége arra nézve, hogy a Magyar Állam tulajdonába került vagyonelemek szerzési jogcímeit is nyilvántartsa.

[3] Adatkérésének elutasítását követően az indítványozó pert indított az általa kért közérdekű adatok kiadása iránt. Keresetét az első fokon eljárt Fővárosi Törvényszék elutasította, amit a Fővárosi Ítélőtábla, mint másodfokú bíróság helybenhagyott. (Az alkotmányjogi panasz előterjesztését követően a Kúria Pfv.IV.20.663/2015/4. számú, 2015. május 27-én kelt ítéletében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ezt azonban az indítványozó nem támadta.)

[4] Az indítványozó alkotmányjogi panasza szerint a támadott ítéletek az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésébe, a közérdekű adatok megismeréséhez való jogba ütközően alaptörvény-ellenesek. Álláspontja szerint a kifogásolt ítéletek „az Infotv. 3. §-ának 5. pontjába, 26. §-ának (1) bekezdésébe, továbbá 29. §-ának (1) bekezdésébe, valamint 31. §-ának (2) bekezdésébe ütköznek. Mivel az Infotv. ezen jogszabályhelyei az Alaptörvény VI. cikke (2) bekezdésében foglaltak kikényszeríthetőségét szolgáló anyagi jogi szabályok, ezért az ebben foglaltak téves bírósági értelmezése közvetlenül az alapjog sérelmére vezet."

[5] Az indítványozó szerint a támadott ítéletek több vonatkozásban sértik az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdését.

[6] Az indítványozó elsődlegesen azzal érvelt, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez való joga nem korlátozható olyan indokkal, hogy az adatkezelőnél nem létezik adatbázis a kért közérdekű adatokról (az adatigénylésében szereplő ingatlanok helyrajzi számáról). Állítása szerint a kért közérdekű adat az ingatlan(ok) helyrajzi

száma volt, s az adatkezelő ennek, illetve ezeknek a kiadására lett volna köteles. Ha egynél több ilyen ingatlan, s ennek megfelelően több ilyen helyrajzi szám létezik, akkor az adatkezelő szükségképpen egy lista kiadására köteles. A támadott ítéletekkel ellentétben tehát nem közérdekű adatok előállítását kérte az adatkezelőtől, hanem közérdekű adatokból álló lista kiadását. A támadott ítéletek éppen ezért helytelenül hivatkoztak az adathozzáférés korlátozásának indokaként arra, hogy a kért közérdekű adatok előállítására az adatkezelő nem köteles.

[7] Az indítványozó a másodfokú ítélet kapcsán kifogásolta továbbá azt is, hogy annak alapján az „összesített adat" már új információnak minősül, amelynek elkészítése nem terhelheti az adatkezelőt, s ezáltal annak kiadására sem köteles. Az indítványozó szerint helytelen e fogalom használata, illetve erre alapozva az adathozzáférés korlátozása, mert szerinte az „összesített adat" fogalmát az Infotv. nem ismeri. Állította továbbá, hogy az „összesített adat" is közérdekű adatokból áll, nem lehet ezért azt önmagában (új) közérdekű adatnak tekinteni, amit az adatkezelőnek elő kellene állítania. Ezen az alapon nem lehet az adatigény teljesítését megtagadni, az adatkezelő köteles ugyanis kiadni – függetlenül az adatkezelés módjától – az általa kezelt közérdekű adatokat, mégpedig akár „az adatigénylő által megjelölt csoportosítás szerint".

[8] Az indítványozó kifogásolta az elsőfokú ítélet indokolását is, amelynek alapján az adatkezelő azért nem köteles az igényelt adathalmaz előállítására, mivel az számára nyilvánvalóan számottevő nehézséget jelentene. Szerinte ez nem lehet megalapozott indoka a közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozásának. De még ha ezzel az indokkal elfogadható is lenne a korlátozás, akkor is az adatkezelőnek kellene ezt bizonyítania, aminek azonban nem tett eleget.

[9] Az indítványozó azt is kifogásolta [a támadott ítélet(ek)re való konkrét hivatkozás nélkül], hogy az eljárt bíróságok még az adatkezelő által elismerten kezelt adatok kiadására sem kötelezték az adatkezelőt. Elegendőnek tartották szerinte az adatkezelőnek azt az indokolását, hogy „a nyilvántartása nem teljes körű".

[10] Összességében az indítványozó szerint a „jogerős ítélet alaptörvény-ellenesen az adatkezelő kényelmi szempontjait maximálisan előtérbe helyezve utasította el a keresetemet, megsértve a szükségesség-arányosság tesztből fakadó követelményeket".

II.

[11] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„VI. cikk (2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez."

[12] 2. Az Infotv. érintett rendelkezései:

„3. § E törvény alkalmazása során:
[…]
9. adatkezelő: az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely önállóan vagy másokkal együtt az adat kezelésének célját meghatározza, az adatkezelésre (beleértve a felhasznált eszközt) vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, vagy az adatfeldolgozóval végrehajtatja;
10. adatkezelés: az alkalmazott eljárástól függetlenül az adaton végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így különösen gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, lekérdezése, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adat további felhasználásának megakadályozása, fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérnyomat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése;"

„26. § (1) Az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szervnek vagy személynek (a továbbiakban együtt: közfeladatot ellátó szerv) lehetővé kell tennie, hogy a kezelésében lévő közérdekű adatot és közérdekből nyilvános adatot – az e törvényben meghatározott kivételekkel – erre irányuló igény alapján bárki megismerhesse.

(2) Közérdekből nyilvános adat a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében eljáró személy neve, feladatköre, munkaköre, vezetői megbízása, a közfeladat ellátásával összefüggő egyéb személyes adata, valamint azok a személyes adatai, amelyek megismerhetőségét törvény előírja. A közérdekből nyilvános személyes adatok a célhoz kötött adatkezelés elvének tiszteletben tartásával terjeszthetőek. A közérdekből nyilvános személyes adatok honlapon történő közzétételére az 1. melléklet és a közfeladatot ellátó személy jogállására vonatkozó külön törvény rendelkezései irányadóak.
(3) Ha törvény másként nem rendelkezik, közérdekből nyilvános adat a jogszabály vagy állami, illetőleg helyi önkormányzati szervvel kötött szerződés alapján kötelezően igénybe veendő vagy más módon ki nem elégíthető szolgáltatást nyújtó szervek vagy személyek kezelésében lévő, e tevékenységükre vonatkozó, személyes adatnak nem minősülő adat."

„31. § (2) A megtagadás jogszerűségét és a megtagadás indokait, illetve a másolat készítéséért megállapított költségtérítés összegének megalapozottságát az adatkezelőnek kell bizonyítania."

III.

[13] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára megállapított kritériumoknak.

[14] 1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tett a befogadhatóság formai követelményeinek.

[15] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani, mégpedig az Abtv. 53. § (2) bekezdésének megfelelően az ügyben első fokon eljárt bírósághoz címezve. A Fővárosi Ítélőtábla 2.Pf.20.906/2014/4. számú ítéletét 2014. december 1-jén kézbesítették az indítványozónak. Az indítványozó alkotmányjogi panasza 2015. január 20-án, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül érkezett az elsőfokú bíróságra.

[16] Az alkotmányjogi panasz megfelel továbbá az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt formai követelményeknek is, mivel az indítványozó
– megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át),
– megjelölte a támadott bírói döntést (a Fővárosi Ítélőtábla 2.Pf.20.906/2014/4. számú ítéletét, valamint a Fővárosi Törvényszék 62.P.23.503/2013/13. számú ítéletét),
– megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [VI. cikk (2) bekezdését],
– kifejtette az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét, előadta a bírói döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést,
– kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott ítélet megsemmisítésére.

[17] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti követelményeket. Ennek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz megfelelt a befogadhatóság tartalmi feltételeinek is:

[18] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a és az 51. § (1) bekezdése szerint jogosultnak tekinthető, nyilvánvalóan érintett, mivel a támadott bírósági határozatban peres félként szerepel.

[19] Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

[20] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése szerinti közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog sérelmét állító indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel, mégpedig azt, hogy a közfeladatot ellátó szerv által kezelt és az adatigényben meghatározott jellemzőkkel rendelkező közérdekű adatok megismerése, s közvetve a közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozható-e az adatkezelés módjára való hivatkozással, illetve a kért adatok kigyűjtésének nehézségére tekintettel. Az indítványban felvetett kérdések megítélése egyúttal a közérdekű adat kiadása iránt indított konkrét perben hozott bírói döntéseket is érdemben befolyásolja.

[21] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.

IV.

[22] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[23] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett VI. cikk (2) bekezdése alapvető jogként garantálja a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jogot.

[24] Az Alkotmánybíróság – Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása (2013. március 25.) hatálybalépését követően, az Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezések 5. pontja kapcsán a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában rögzített szempontokat figyelembe véve – már több határozatában megállapította: az Alaptörvény az alapjog szinte változtatás nélküli átvételével a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat által kimunkált elvi tételek fenntartása mellett döntött. {21/2013. (VII. 19.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [38]; 2/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [16]; 5/2014. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [26]; 3038/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [17]; 25/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [27]; 29/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [32]; 3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [17]; 4/2015. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [25]; 6/2016. (III. 11.) AB határozat, Indokolás [22]; 8/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [42]–[43]}

[25] 2. „Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében az egyik főszabály az, hogy mindenkinek joga van a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez, vagyis minden közérdekű adat nyilvános." {2/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [16]} A közérdekű adatokat illetően a nyilvánosság-elv főszabálykénti „érvényesüléséhez szükséges, hogy az arra köteles adatkezelő a közérdekű adatok megismerését – proaktív módon, illetve adatigénylés alapján – biztosítsa" {Abh., Indokolás [35]}. Az Alaptörvényben rögzített alapvető jognak tehát a közérdekű adatok megismerésére irányuló adatigénylés útján lehet érvényt szerezni (már amennyiben a közérdekű adatok proaktív közzétételére nem kerül sor). Az adatigénylés jogosítványa nélkül a közérdekű adatok megismeréséhez való jog valódi alanyi jogot nem is tudna jelenteni. Az alapvető jog biztosításával ezért elválaszthatatlanul összefonódik az adatigénylés lehetőségének, illetve az adatigény teljesítésének megfelelő biztosítása.

[26] A közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését szolgáló alapvető szabályokat – összhangban az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével és VI. cikkével – törvény, jelenleg az Infotv. tartalmazza. Az Infotv. a 28–31. §-ában állapít meg jogot – a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését biztosítandó – az adatigényre, illetve az alapjog védelmében garanciális szempontból megnyitja az adatigény teljesítésére irányuló jogérvényesítés lehetőségét. Az alapjogi jogi igénnyel kapcsolatos jogérvényesítést illetően alapvető követelmény a bírósághoz fordulás lehetőségének biztosítása is, amit a közérdekű adatok megismeréséhez való jog kapcsán az Infotv. 31. §-a garantál.

[27] A közérdekű adatok megismeréséhez való joga alapján az adatigénylő az alapjogi igényét érvényesítendő lényegében három érdemi kérdés vizsgálatára kiterjedően jogosult a bíróságnál az adatigényének elutasításával szemben bírói felülvizsgálatot kezdeményezni. E három kérdésben a bírói felülvizsgálat a közérdekű adatok megismeréséhez való jog megfelelő érvényesülésének, az alapjog-korlátozás jogilag megengedhető mértékre mérséklésének képezi biztosítékát.

[28] Az alapjogi igény alapján a bírói felülvizsgálat (a formai szempontokon túlmenően) érdemben elsődlegesen annak megállapítására irányul, hogy az igényelt adatok közérdekű (közérdekből nyilvános) adatoknak minősülnek-e. Ha az igényelt adatok közérdekű (közérdekből nyilvános) adatok, akkor bírói felülvizsgálat másodlagosan arra kérhető, hogy az adatigényt elutasító közfeladatot ellátó szerv ténylegesen kezeli-e az adatigényben megjelölt közérdekű adatokat. Végül pedig annak felülvizsgálatát jogosult az adatigénylő kérni, hogy ha valóban sor került közérdekű (közérdekből nyilvános) adatok kezelésére, akkor az adatigény teljesítését az adatkezelő jogszerűen tagadta-e meg. E három kérdésre kiterjedő érdemi bírói felülvizsgálat a közérdekű adatok megismeréséhez való jog védelmében szükséges, mivel a bírói felülvizsgálat útján biztosítható védelem az alapjog indokolatlan korlátozásával szemben.

[29] 3. Az alapügyben a konkrét adatigény azon ingatlanok helyrajzi számának kiadására irányult, amelyek tulajdonjogát a Magyar Állam öröklés jogcímén 1/1 arányban szerezte meg, és amelyek jelenleg is a Magyar Állam tulajdonában, az alperes vagyonkezelésében állnak. Ezen adatigény kapcsán kellett az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróságnak állást foglalnia arról, hogy az alperes MNV jogszerűen járt-e el akkor, amikor az indítványozó felperes adatigényét nem teljesítette.

[30] Az Alkotmánybíróság a bírói döntés, mindenekelőtt a jogerős ítélet felülvizsgálatát kezdeményező alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásában figyelemmel volt az Alaptörvény 28. cikkére, mely szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásában a támadott bírói döntéseknek, különösen a jogerős ítéletnek, illetve a benne foglalt bírói jogértelmezésnek az Alaptörvénnyel, konkrétan az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésével való összhangját – az alapjogi jogi igény érvényesítésének fentiekben kifejtett, az alapjog védelmével összefüggő szempontjait figyelembe véve – vizsgálta.

[31] 3.1. A panasz alapjául szolgáló ügyben a Fővárosi Ítélőtábla a jogerős ítéletében rögzítette, hogy a „jogvitában nem volt vitatott az, hogy a felperes által kiadni kért adatok az Infotv. 3. § 5. pontjában meghatározott közérdekű adatnak minősülnek. Az sem lehet vitás, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog alapjog, az Alaptörvény VI. cikkének (2) bekezdése értelmében."

[32] 3.2. Ezt követően az érdemi bírói felülvizsgálat – a fentiekben másodikként feltüntetett kérdésre – kifejezetten az adatkezelés tényére, vagyis az adatnak az igényt elutasító szervnél való meglétére irányult. Összhangban az Infotv. 26. § (1) bekezdésével, amelynek értelmében a közfeladatot ellátó szervnek a kezelésében lévő közérdekű és közérdekből nyilvános adat bárki által történő megismerését kell lehetővé tennie. Erre vonatkozóan az Alkotmánybíróság is rögzítette már, hogy: „[a] kötelezettség szempontjából csak az számít, hogy az adott szerv közérdekű adatot kezel, s önmagában ennél fogva terheli – a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülése érdekében – az adatigény teljesítésére vonatkozó kötelezettség" {6/2016. (III. 11.) AB határozat, Indokolás [31]}. (Nem mellesleg az Infotv. 28. §-ához fűzött előterjesztői indokolás szerint is az adatkezelés ténye a mérvadó az adatigény teljesítésére vonatkozó kötelezettség szempontjából: „[m]ivel az adat kiadására vonatkozó igény teljesítése az adat meglétét feltételezi, a fennálló bírói gyakorlatra is tekintettel ilyen szerződés hiányában sem köteles az adatkezelő az igény teljesítése érdekében maga előállítani a kért adatokat, a megismerhetőséget kizárólag a kezelésében lévő adatok tekintetében kell a törvény szabályai szerint biztosítania.")

[33] Az előzőekből következően az alapjogból eredő adatigény teljesítésére vonatkozó kötelezettség, illetve az adatigénylő oldalán az adathozzáférési jogosultság a közfeladatot ellátó szerv kezelésében lévő közérdekű és közérdekből nyilvános adatok vonatkozásában áll fenn. E kötelezettség, illetve e jogosultság szempontjából ezért irreleváns, hogy az adatkezelésre milyen okból (jogszabályi kötelezettség alapján vagy saját elhatározásra) kerül sor, valamint az is, hogy a közérdekű és közérdekből nyilvános adatokat kezelő szerv által létrehozott adatbázisban (adattárban, nyilvántartó rendszerben, lajstromban, kartotékban, stb.) is szerepelnek-e az általa kezelt adatok. Az alapjog a közfeladatot ellátó szerv kezelésében lévő közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jogot biztosítja, ezért a közérdekű, közérdekből nyilvános adatok kezelése esetén ezen adatok megismerésére vonatkozó alapjog pusztán az adatkezelés okára, módjára hivatkozással a közfeladatot ellátó szerv részéről jogszerűen nem korlátozható. Ezt juttatja érvényre az Infotv. 29. § (3) bekezdése, amikor az adatok tárolási módjától függetlenül biztosítja a közérdekű adatok megismerését. Ennek kapcsán ugyanakkor az adatigény teljesítésére köteles közfeladatot ellátó szervre is kellőképpen tekintettel van az Infotv. 29. § (2)–(3) bekezdése, mivel megengedi, hogy az adatigénylés teljesítésével járó többletmunka miatt az adatigény teljesítésére hosszabb határidőt, illetve az adatigény teljesítésével felmerült költség mértékéig költségtérítést állapítson meg. Következésképpen önmagában az adatigény teljesítésének nehézsége az adatigény elutasításának nem lehet elfogadható jogszerű indoka. A közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog korlátozásának a pusztán adminisztratív jellegű megfontolások nem képezhetik indokát; az Alkotmánybíróság leszögezte, hogy „[a] közfeladatot ellátó szervek és személyek kényelmi szempontjai nem élvezhetnek elsőbbséget egy alapvető joggal szemben" [12/2004. (IV. 7.) AB határozat, ABH 2004, 217, 228.] {5/2014. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [40]}.

[34] Az adatigény a konkrét esetben konjunktív jellemzőkkel rendelkező adatok kiadására irányult. Egy ilyen adatigényt az érintett közfeladatot ellátó szerv csak akkor tud teljesíteni, ha a konjunktív jellemzők mindegyikét mint adatokat is kezeli. Az alapügyben pedig vitatott volt, hogy az alperes kezeli-e az adatigény szerinti adatokat, pontosabban az adatigényben megjelölt jellemzőkkel rendelkező adatokat: a Magyar Állam által öröklés jogcímén 1/1 arányban megszerzett és jelenleg is a Magyar Állam tulajdonában álló, az alperes vagyonkezelése alá tartozó ingatlanok helyrajzi számát.

[35] A jogerős ítélet szerint a perben így bírói vizsgálat tárgyát képezte kifejezetten az, hogy az alperes kezeli-e az ingatlanok tulajdonszerzési jogcímére, konkrétan pedig az öröklésre, mint tulajdonszerzési jogcímre vonatkozó

adatot. A bizonyítékok értékelése alapján a Fővárosi Ítélőtábla a jogerős ítéletben arra a következtetésre jutott, hogy nem volt megállapítható, hogy az alperes közfeladatot ellátó szerv kezelésében „helyrajzi szám szerint szerepelnek azon ingatlanok, melyek 1/1 arányú tulajdonjogát a Magyar Állam öröklés jogcímén szerezte meg és amelyek jelenleg is a Magyar Állam tulajdonában állnak." A Fővárosi Ítélőtábla továbbá kifejtette: „a közérdekű adat kiadására irányuló igény teljesítése a kért adat meglétét feltételezi. Amennyiben a kért adatok nem állnak az adatkezelő rendelkezésére, nem kötelezhető annak előállítására, mert az adatkezelő kizárólag a kezelésében lévő közérdekű adatok kiadására köteles. Abban az esetben, ha a kért adatot nem állították elő, az adatkezelő az adatkérést nem tudja teljesíteni, új adatsor előállítására nem kötelezhető."

[36] Összességében tehát a konkrét adatigény konjunktív jellemzőkkel rendelkező adatok kiadására irányult, s a jogerős ítélet szerint a konjunktív jellemzők egyikének (tulajdonszerzési jogcímnek) az alperes MNV általi kezelése nem volt megállapítható. Ez a konjunktív jellemzőkkel rendelkező adatok kiadására irányuló adatigény teljesítésének akadályát képezte: az alperes MNV a kért közérdekű adatok kiadására a jogerős ítélet szerint nem volt kötelezhető, a felperes indítványozónak a közérdekű adatok megismerésére irányuló alapjogi igénye pedig nem volt teljesíthető.

[37] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja. Az Alkotmánybíróság már többször rámutatott arra, hogy: „[a]z Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit […] akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz" {3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [22]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [19]; 16/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [16]; 17/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [25]}. Az Alkotmánybíróság – Abh.-ban (Indokolás [52]), illetve 6/2016. (III. 11.) AB határozatában {Indokolás [46]} – rögzítette, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozását érintő ügyben a támadott bírói döntést kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálja felül. Alkotmányos jogállásával összhangban az Alkotmánybíróság „következetesen tartózkodik a bíróság által megállapított tényállás, a bizonyítékok bírói értékelésének és mérlegelésének felülvizsgálatától" {3240/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [18]}. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül így annak a kérdésnek az alapügyben eljáró bíróság általi eldöntését, hogy a közfeladatot ellátó szerv ténylegesen kezeli-e az adatigény tárgyát képező adatot.

[38] A közérdekű adatok megismeréséhez való jog – a fentiekben ismertetettek szerint – a közfeladatot ellátó szerv által ténylegesen kezelt közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jogot biztosítja. A konkrét adatigény kapcsán viszont a kért jellemzőkkel rendelkező adatoknak a közfeladatot ellátó szerv általi kezelése a támadott jogerős ítélet értelmében nem volt megállapítható. A támadott bírói döntést illetően, ami a konkrét adatigény teljesítésének megtagadásával összefüggésben a felperes indítványozó által előterjesztett keresetet elutasította (illetve a keresetet elutasító ítéletet helybenhagyta), így a fentiekben kifejtetteket figyelembe véve az Alkotmánybíróság által nem állapítható meg, hogy az a közérdekű adatok megismeréséhez való jog alaptörvény-ellenes, az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésébe ütköző korlátozását valósította meg. Ezért az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítélőtábla 2.Pf.20.906/2014/4. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék Fővárosi Ítélőtábla ítéletével helybenhagyott 62.P.23.503/2013/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2016. november 29.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1081/2015.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3253/2016. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 18.Szk.34.117/2015/9. végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybíróséghoz, amelyben kérte a Pesti Központi Kerületi Bíróság 18.Szk.34.117/2015/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

[2] Az indítványozó indítványában előadta, hogy 2015. március 18-án gyors reagálású rendezvényt jelentett be a Lánchíd budai és pesti oldalára a Budapesti Rendőr-főkapitányságnál (a továbbiakban: BRFK). A gyülekezés 17 óra 30 perctől 24 óráig tartott volna. A rendezvénnyel az indítványozó egy internetes hírportálon megjelent, Magyarország Alkotmánybíróságának ítélkezési gyakorlatáról szóló cikkre kívánt reagálni a Lánchíd lezárásával, amelyben az Eötvös Károly Intézet, a Társaság a Szabadságjogokért és a Magyar Helsinki Bizottság elemezték az Alkotmánybíróság utóbbi években hozott huszonhárom fontos döntését.

[3] A rendőrség állítása szerint az indítványozónak a rendezvény megtartásáról szóló bejelentése nem érkezett meg a BRFK funkcionális e-mail címére, a rendőrség a tervezett demonstrációról egy internetes közösségi oldalról informálódott. A rendőrség a résztvevők helyszínen történő kikérdezését követően a gyülekezés feloszlatása mellett döntött, valamint az indítványozó terhére a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 189. § (1) bekezdésének *a)* pontjára hivatkozva gyülekezési joggal visszaélés szabálysértés elkövetését állapította meg. Az indítványozó a rendőrség határozatával szemben kifogást terjesztett elő, amelynek elbírálására a Pesti Központi Kerületi Bíróságon került sor. A bíróság a rendőrségi határozatott helyben hagyta, indokolásában előadta, hogy a 75/2008. (V. 29.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) 3.2. pontja alapján nem lehet a tüntetést gyors reagálásának minősíteni, mert a rendezvényt az annak megtartására okot adó esemény miatt indokolatlan volt rendkívül rövid időn belül megtartani tekintettel arra, hogy az okként megjelölt tanulmány már jóval korábban ismertté vált alkotmánybírósági döntések elemzéséről készült.

[4] A bíróság megállapította, hogy a szervező az őt a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) 6. §-a alapján terhelő bejelentési kötelezettségének nem tett eleget, nevezetesen annak a feltételnek, hogy a bejelentésnek legalább három nappal a rendezvény megtartásának tervezett időpontját megelőzően kell a BRFK-nál megtörténnie. Ebből kifolyólag a bíróság nem is vizsgálta azt a kérdést, hogy az indítványozó tüntetés előtt néhány órával írt bejelentése megérkezett-e a BRFK funkcionális e-mail címére. Mindezek alapján, valamint tekintettel arra, hogy az indítványozó a szóban forgó demonstrációban szervezői minőségben működött közre, a bíróság megállapította a gyülekezési joggal való visszaélés szabálysértés elkövetését az indítványozó terhére.

[5] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy a rendőrség a demonstrációt jogellenesen oszlatta fel. Indokolásának alátámasztására felhívta a Gytv. 8. § (1) bekezdésében foglalt két taxatív tiltó okot, a Gytv. 2. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezéseket, a Gytv. 14. § (1) bekezdésének fordulatát, ill. a 15/1990. (V. 14.) BM rendelet 6. § (1) bekezdését, amelyek alapján azt a következtetést vonta le, hogy a rendőrségi határozatba és a bírósági végzésbe a már meglévő korlátozó elemeken túl újat emelt be a jogalkalmazó, következésképp sérült az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésében foglalt békés gyülekezéshez való joga.

[6] Kiemelte, hogy a demonstráció alapjául nem az alkotmánybírósági határozatok szolgáltak, hanem az internetes portálon megjelent cikk. A cikkben tett megállapítások pedig korábban nem kerültek nyilvánosságra.

[7] Az indítványozó sérelmezte, hogy véleménye szerint az olyan rendezvény kapcsán, amelynek célja a résztvevők véleményének egy, a bejelentéshez képest három napon belül, előre nem láthatóan bekövetkezett vagy nyilvánosságra került eseménnyel összefüggő kinyilvánítása [Szabs. tv. 189. § (5) bekezdés], lehetősége lenne a bíróságnak a szabálysértési jogkövetkezményt mellőzni [Szabs. tv. 189. § (3) bekezdésének *a)* pontja], az eljárt bíróság mégsem tett így.

[8] Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy megtette a Gytv. által megkívánt előzetes bejelentést, a rendőrség ennek ellenére nem látta el a rendezvény biztosítását, majd pont a rendezvény biztosításának hiányára hivatkozva a gyülekezőkkel szemben szabálysértési eljárást indított.

[9] Mindezen indokok alapján az indítványozó álláspontja szerint a támadott végzés sérti az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésében biztosított békés gyülekezéshez való jogát.

[10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt formai és tartalmi feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

[11] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

[12] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt azon feltételnek, hogy a bírói döntésnek Alaptörvényben biztosított jogot kell sértenie. Maga a bírói döntés az alapjog gyakorlása előfeltételeinek hiányából következő egyes szabálysértések elkövetését és az ahhoz kapcsolódó jogkövetkezményeket állapít meg, amely az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nem hozható közvetlen összefüggésbe az alapjog védelmi körével. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata alapján „elsődlegesen az eljáró rendőrség, illetve jogorvoslati kérelem alapján eljáró rendes bíróság feladata és felelőssége a tényállás feltárása, és – az egyes tényállási elemek megfelelő értékelésével, a bizonyítási eljárás lefolytatása mellett – a rendezvény „helyes minősítése", annak az eldöntése, hogy a rendezvény a Gytv. hatálya alá tartozik-e, és ha igen, akkor milyen törvényi illetve egyéb jogszabályi előírások vonatkoznak az adott rendezvényre." {3099/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [11]}.

[13] Az Alkotmánybíróság emellett emlékeztet arra, hogy a gyors reagálású rendezvények jellemzője annak időbeli dimenziója az, hogy a rendezvény későbbi megtartása értelmetlen volna. Az Abh. alapján „békés célú spontán gyűlések fogalomkörébe többféle köztéri gyülekezés sorolható. A valóban spontán gyűlések nem előre eltervezett és megszervezett módon jönnek létre, hanem több személy egymástól többé-kevésbé független cselekvése eredményeként. Ettől némiképp eltérőek azok az olykor művészi, máskor inkább politikai célú megmozdulások, amelyekben a résztvevők gyors információcserét (például internet, mobiltelefon) követően rövid időre (általában csak percekre) összegyűlnek, és figyelemfelkeltő, meghökkentő megjelenésükkel hívják fel a figyelmet magukra és az így megjelenített gondolatokra (*flash mob* vagy villámcsődület). A spontán gyűlésektől megkülönböztethetők azok a szervezett rendezvények, amelyeket a rendezvényre okot adó esemény miatt rendkívül rövid időn belül lehet csak megtartani, mert a rendezvény későbbi megtartása értelmetlen volna." (ABH 2008, 663.) Ezzel összefüggésben azonban az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó nem adta semmiféle indokát annak, hogy az általa megvalósítani kívánt rendezvény célja miért hiúsulna meg az időbeli késlekedés miatt. Ebben az értelemben tehát nem pusztán annak van jelentősége, hogy a gyülekezési reakciót kiváltó esemény három napon belül látott napvilágot, hanem az is releváns kérdés, hogy annak tudomásulvétele késlekedés nélküli reakciót igényelt volna-e.

[14] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2016. november 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[15] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor a végzés indokolásának pontosítását tartom szükségesnek.

[16] Álláspontom szerint a befogadhatóságnak az Abtv. 27. §-án alapuló feltételei körében azt szükséges vizsgálni, hogy az alkotmányjogi panasszal támadható bírói döntéssel szemben az indítványozói jogosultsággal rendelkező személy vagy szervezet indítványában Alaptörvényben biztosított jogra hivatkozik-e, illetve, hogy jogorvoslati lehetőségeit kimerítette-e. Az a kérdés azonban, hogy a támadott bírói döntés összefüggésbe hozható-e az érintett alapjog védelmi körével, véleményem szerint az Abtv. 29. §-ával összefüggésben mérlegelendő szempont.

[17] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 29. §-án alapuló befogadhatósági feltételek körében szükséges ezért vizsgálnia, hogy az indítványban állított jogsértés összefüggésben áll-e az indítványban hivatkozott alapjoggal. Ha pedig az alkotmányjogi összefüggés megállapítható, akkor kell vizsgálni, hogy az adott ügy felvet-e alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy az indítvány megalapozza-e a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét.

[18] A fentiek mellett fontosnak tartom hangsúlyozni azt is, hogy véleményem szerint meg kell különböztetni az állított jogsérelem és az érintett alapvető jog között fennálló alkotmányjogi összefüggés vizsgálatát attól a kérdéstől, hogy a jogsérelem közvetlen összefüggésbe hozható-e az érintett alapjog védelmi körével. Az adott esetben a visszautasítás ez utóbbi szemponton alapul annak megállapításával: „[m]aga a bírói döntés az alapjog gyakorlása előfeltételeinek hiányából következő egyes szabálysértések elkövetését és az ahhoz kapcsolódó jogkövetkezményeket állapít meg, amely az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nem hozható közvetlen összefüggésbe az alapjog védelmi körével” (Indokolás [12]). Úgy gondolom, hogy ez a megállapítás, csakúgy mint az indokolásnak a spontán gyűlésekkel kapcsolatban tett megállapításai, inkább az ügy érdemi kérdéseit érintik, és nem a befogadhatóság körében értékelendő szempontokat.

Budapest, 2016. november 28.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/607/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3254/2016. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.590/2015/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az olasz állampolgárságú indítványozó jogi képviselője útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria Pfv.V.20.590/2015/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. Az indítványozó állítása szerint a Kúria általa megsemmisíteni kért ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát.

[2] 1.1. Az indítványozó 2005. május 31-én 2008. március 31-ig terjedő, határozott időtartamra szóló, vállalkozásinak nevezett, de tartalmában megbízásinak minősülő szerződést kötött egy gazdasági társasággal (a továbbiakban: alperes) pénzügyi, számviteli tanácsadási feladatok ellátására és az ezekkel a tevékenységekkel kapcsolatos ügymenet ellenőrzésére. A felek a szerződés 6. pontjában kikötötték, hogy az indítványozó mások részére is végezhet megbízotti tevékenységet, de az alperes versenytársaitól nem fogadhat el megbízást, ha az az alperes érdekeit sértené. A felek a szerződés 4. pontjában rögzítették, hogy a szerződésük a határozott időtartam lejárta előtt nem mondható fel, kivéve azt az esetet, ha ebben írásban kölcsönösen megállapodnak. A felek 2006. március 31-én a szerződés időtartamát 2009. június 30-ig meghosszabbították azzal a kikötéssel, hogy – erre irányuló, kölcsönös, írásbeli megállapodásuk hiányában – az az alperes által nem szüntethető meg a határozott idő lejárta előtt. Az alperes 2007. október 9-én kelt levelével 2007. október 31-ei hatállyal a szerződést – annak 6. pontjában foglalt tilalom megszegésére hivatkozva – felmondta. Az alperes szerint az indítványozó azzal, hogy egy konkurens Kft.-vel tagsági jogviszonyban állt és szakmai tevékenységet nyújtott a társaság részére, súlyosan és minden kétséget kizáróan megszegte a szerződés 6. pontjában foglalt kötelezettségét.

[3] 1.2. Az indítványozó 2008. november 3-án keresetet nyújtott be a Fővárosi Bírósághoz (jelenleg: Fővárosi Törvényszék), melyben a szerződés egyoldalú, valós indok nélküli jogellenes megszüntetésére hivatkozással 34 985 000 forint és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A Fővárosi Bíróság 34.P.25773/2008/5. számon – annak következményeként, hogy az alperes az első tárgyalást elmulasztotta – bírósági meghagyást bocsátott ki, amellyel szemben az alperes ellentmondással élt. Az indítványozó pontosított keresetében – kártérítés címén – 81 252 euró és az ezen összeg után 2008. december 31-től az Európai Központi Bank által meghatározott referenciakamatnak megfelelő kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A Fővárosi Törvényszék 2013. december 3-án 34.P.24.344/2012/14. számon meghozott ítéletével megállapította, hogy a felek között tartós jellegű megbízási szerződés jött létre, az alperesnek joga volt a szerződés felmondással való megszüntetésére, de – figyelemmel a határozott időre – annak alapos okkal kellett történnie. A Fővárosi Törvényszék a rendelkezésére álló bizonyítékok mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy az alperes a bizonyítási eljárás során nem tett eleget a rá háruló bizonyítási tehernek, nem tudta bizonyítani a felmondás jogszerűségét és alapos indokát. A Fővárosi Törvényszék határozatában a kereset jogalapját alaposnak találta, az összegszerűségét pedig az indítványozó által leszállított értéknek megfelelően állapította meg.

[4] 1.3. Az alperes a Fővárosi Törvényszék 34.P.24.344/2012/14. számú ítélete ellen fellebbezést terjesztett elő, melyet a Fővárosi Ítélőtábla nem talált alaposnak, és mint másodfokú bíróság az esőfokú bíróság határozatát érdemben helyesnek ítélte, ezért azt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 253. § (2) bekezdése alapján helyben hagyta.

[5] 1.4. A Fővárosi Ítélőtábla 2014. november 14-én 3.Pf.20.168/2014/3. számon meghozott ítéletével szemben az alperes 2015. február 3-án felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához. A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelme és az indítványozó 2015. október 28-án benyújtott felülvizsgálati ellenkérelme alapján 2015. november 4-én meghozott Pfv.V.20.590/2015/9. számú ítéletével a Fővárosi Ítélőtábla jogerős ítéletét hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az indítványozó keresetét elutasította. A Kúria szerint az alperes az indítványozó tevékenységének az eljárt bíróságok által történt minősítését tartotta tévesnek és nem a tényállás megállapításához felhasznált bizonyítékok mérlegelését sérelmezte. A Kúria arra az álláspontra jutott, hogy az alperes nem a megbízót a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 483. § (1) bekezdése szerint, indokolás nélkül bármikor megillető felmondási jogával élt, hanem az indítványozó szerződésszegése miatt szüntette meg a szerződést. A Kúria szerint az eljárt bíróságok az alperes felmondását rendes felmondásként értékelték, de a megbízott (indítványozó) szerződésszegésére alapított felmondásként bírálták el. A Kúria nem értett egyet az eljárt bíróságok azon jogi álláspontjával, mely szerint az alperes által megjelölt felmondási ok a szerződés megszüntetésének jogszerűségét nem alapozta meg.

[6] 2. Az indítványozó 2016. május 23-án benyújtott alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.V.20.590/2015/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, tekintettel arra, hogy az sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő jogát. Az indítványozó úgy vélte, az alperes Kúriához benyújtott felülvizsgálati kérelmében megismételve fellebbezési kérelmét, az első- és másodfokú ítéletek hatályon kívül helyezését és a „jogszabályoknak megfelelő, új határozat" hozatalát, valamint az indítványozó keresetének elutasítását kérte anélkül, hogy megjelölte volna azon jogszabályokat, melyeket az első- és másodfokú eljárás sértett. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, meglátása szerint a Kúriának el kellett volna utasítania az alperes felülvizsgálati kérelmét (ezt felülvizsgálati ellenkérelmében a Kúriától is kérte), mert az „burkoltan a bizonyítékok ismételt egybevetésére, újbóli értékelésére irányult". A tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogának megsértése kapcsán az indítványozó előadta, az alapelv mind az anyagi, mind a rájuk vonatkozó eljárási jogszabályok betartását követeli meg a bíróságoktól. Az indítványozó ennek kapcsán hivatkozott az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére, mely az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire vonatkozó, kötelező erejét mondja ki, továbbá a diszkrimináció tilalmát szabályozó XV. cikkre. Az indítványozó mindezek mellett utalt a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 36. §-ának a bíró lelkiismeretes, részrehajlás nélküli eljárását és az ügyféllel szembeni tisztességes és pártatlan magatartás tanúsítását előíró rendelkezéseire. Az indítványozó az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelemmel összefüggésben hivatkozott a Pp. felülvizsgálatot szabályozó rendelkezéseire, megítélése szerint az alperes kérelme „nyilvánvalóan nem felelt meg a Pp. 272. § (2) bekezdésében foglalt feltételeknek", ezért azt a Kúriának hivatalból el kellett volna utasítania a Pp. 273. § (1) bekezdése alapján. Az indítványozó véleménye szerint a felülvizsgálati kérelem „nem jelöl meg egyetlen anyagi vagy eljárásjogi jogszabályt sem, amelyet a korábban eljáró bíróságok megsértettek volna, és/vagy amely alapot adott volna a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére". Az indítványozó állítása alátámasztásaként utalt a Kúria több korábbi határozatára, melyekben a megsértett jogszabályhely megjelölése hiányában előterjesztett felülvizsgálati kérelmeket a legfőbb bírói fórum hivatalból elutasította. A Kúria eljárása és döntése – az indítványozó szerint – sérti az Alaptörvényben foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot, kétséget ébreszt a bírói pártatlanság tekintetében, továbbá alkalmas az igazságszolgáltatásba vetett bizalom megingatására azzal, hogy hivatalból elutasítandó felülvizsgálati kérelmet bírált el. Az indítványozó úgy vélte, a Kúria a kötelező jogszabályi előírások és saját jogi iránymutatásai figyelmen kívül hagyásával szemet hunyt az alperesi kérelem hiányosságai felett, a felek egyenjogúsága elvének megsértésével és a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütköző módon előnyös helyzetbe hozva az alperest. Az indítványozó megállapítása szerint a Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmének fogyatékosságait pótolva „olyan okból találta jogszabálysértőnek a jogerős ítéletet, és helyezte hatályon kívül mind az elsőfokú, mind pedig a jogerős ítéletet, melyet az alperes sem az elsőfokú, sem a fellebbezési eljárásban nem fogalmazott meg és a felülvizsgálati kérelmében sem kért, sőt kérelme is megerősíti, hogy elfogadta, nem vitatta és maga is osztotta az elsőfokú bíróság – jogerős ítélettel megerősített – jogi álláspontját, a tekintetben, hogy felmondhatta az indítványozóval kötött megbízási szerződést, azt azonban csak alapos okkal tehette". Az indítványozó előadta azt is, a tisztességes eljáráshoz fűződő joga sérült azzal, hogy a felülvizsgálat adta szűk keretek között sem volt lehetősége észrevételt tennie a „sérelmezett ítélettel pótolt és csak az ítélet kihirdetése alkalmával megismert", alperes által meg nem fogalmazott „kérelemre".

[7] 2.1. Az Alkotmánybíróság eljárása folyamán elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, mely során megvizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszra irányadó, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvényben (a továbbiakban: Abtv.) foglalt tartalmi és formai követelményeknek. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint, tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit.

[8] 2.2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó érintett, felperesként vett részt a bírósági eljárásban és a sérelmezett bírói döntést egyértelműen megjelölte [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c)* pont], indítványa továbbá kifejezett kérelmet tartalmaz az ítélet megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítványozó alkotmányjogi panasza megjelöli azt a törvényi rendelkezést, mely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* pont]. Az indítványozó – jogi képviselője útján – a Kúria sérelmezett ítéletét 2016. március 25-én vette át, alkotmányjogi panaszát 2016. május 23-án nyújtotta be az első fokon eljárt Fővárosi Törvényszékhez. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratokból megállapítható, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be az első fokon eljárt bírósághoz. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d)* pontjában meghatározottak szerint az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit egyértelműen megjelölte. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így beadványa az Abtv. 27. §-ában ezzel összefüggésben megfogalmazott feltételnek is eleget tesz.

[9] 3. A felülvizsgálat önálló, rendkívüli, nem teljes átszármaztató hatályú, fellebbviteli perorvoslat, mely a jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős döntéssel szemben vehető igénybe. A felülvizsgálati eljárás „[c]élja a jogerős döntés anyagi jogi és eljárásjogi jogszerűségének vizsgálata. Ha a Kúria olyan jogszabálysértést állapít meg, amely kihatott az ügy érdemére, hatályon kívül helyezi a jogerős ítéletet (és ha szükséges, az elsőfokú ítéletet is), vagy ha ennek feltételei fennállnak, megváltoztató ítéletet hoz" {3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [20]}. A hivatkozott alkotmánybírósági határozat szerint a bírói gyakorlat határozza meg, mi minősül jogszabálysértésnek {3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [21]}. A Kúria (korábban Legfelsőbb Bíróság) gyakorlata a felülvizsgálati eljárásban – az iratellenes, vagy kirívóan okszerűtlen, a logika szabályaival ellentétes módon történt bizonyíték-mérlegelés kivételével – tiltja a bizonyítékok felülmérlegelését (BH 1993/768; BH 1995/226; BH 1993/685; BH 2002/29; BH 1999/44), ugyanezen álláspontra helyezkedett az Alkotmánybíróság is, amikor elismerte a legfőbb bírói fórum jogát arra, hogy „[j]ogszabálysértést állapítson meg a felülvizsgált ítéletben megállapított tényállással összefüggésben, ha az nyilvánvalóan helytelen, kirívóan okszerűtlen vagy logikai ellentmondást tartalmazó következtetésen alapszik" {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [84]; 3085/2013. (III. 27.) AB végzés, Indokolás [16]}. Az Alkotmánybíróság hivatkozott, 30/2014. (IX. 30.) AB határozatában kiemeli, „[a] bizonyítékok mérlegelése (felülmérlegelése) olyan, a bizonyítás körébe tartozó eljárási cselekmény, amelynek alanya kizárólag a bíróság (eljáró bírák). Míg a bizonyítás körébe tartozó egyéb eljárási cselekmények (indítványozás, bizonyítási eszközök megvizsgálása) a felek aktív részvételével folynak, addig a mérlegelés a bíró tevékenysége." (Indokolás [91]) Mindamellett, hogy a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelése megalapozza a felülvizsgálati kérelmet (BH 1999/4.), a Kúria csupán a törvény adta lehetőséggel élt, amikor az indítványozó által támadott ítéletében az eljárt bíróságok bizonyítékok mérlegelése során levont jogi következtetését minősítette helytelennek (lényegében jogszabálysértőnek) és kimondta, hogy a megbízási jogviszony bizalmi jellegéből eredően az alperes felmondása jogszerűen történt. Az Alkotmánybíróság több, korábbi döntésében kifejtette, hogy „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése nem rögzít semmilyen elvárást a bizonyítás rendszerét, szabályait illetően, beleértve azt is, hogy melyik jogorvoslati fórum mennyiben mérlegelheti (mérlegelheti felül) a bizonyítékokat." {3104/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [17]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [83]; 3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [25]} Az Alkotmánybíróság hivatkozott döntései szerint a felülmérlegelés abszolút tilalma és az alól meghatározott körű kivételek léte a tisztességes eljáráshoz való jogból nem következik, a tilalom a közvetlenség nem kodifikált, eljárásjogi szabályokból levezetett elvével függ össze {3104/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [17]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [83]; 3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [25]}.

[10] 3.1. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz fűződő joga megsértéseként említette, hogy „a sérelmezett ítélettel pótolt és csak az ítélet kihirdetése alkalmával megismert, alperes által meg nem fogalmazott kérelemre" nem volt lehetősége érdemben reagálnia. A Pp. 274. § (1) bekezdése alapján a Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálja el, leszámítva azt az esetet, ha a felek bármelyike tárgyalás tartását kéri. A Pp. 274. § (2) bekezdése szerint tárgyalás tartását a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél a felülvizsgálati kérelmében, az ellenfél pedig a felülvizsgálati kérelem kézhezvételétől számított nyolc napon belül kérheti. Az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratok tanúsága szerint a tisztességes eljárás részét képező fegyverek egyenlőségének elve érvényesült azáltal, hogy az indítványozó a felülvizsgálati kérelmet kézhez kapta, arra 2015. október 28-án érdemben reagált (ellenkérelmet terjesztett elő), azonban tárgyalás tartását nem kérte. Az Alkotmánybíróság gyakorlata a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog lényegét az alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülésében állapítja meg, a „[b]íróságok eljárásának ezen túlmenő elemei, így különösen az adott jogvitáknak – a jogszabályok alkalmazásával és a bíróság mérlegelési jogának gyakorlásával történő – mikénti eldöntését nem tekinti alkotmányossági kérdésnek." {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}

[11] 3.2. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontja pedig az egyértelműen megjelölt – alaptörvény-ellenesnek vélt bírói döntéssel szembeni – indokolási kötelezettséget támasztja a beadvánnyal szemben. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó alkotmányjogi panasza nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, és esetében a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség sem merült fel. Az indítványozó pervesztessége kimondásának okán kéri a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik, így az alkotmányjogi panasz „[n]em tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal már nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének" {3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [18]; 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának felülvizsgálatával burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [18]; 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]; korábban: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}, ezért a testület az indítványozó alkotmányjogi panaszát befogadásra és érdemi elbírálásra alkalmatlannak találta.

[12] 4. A fentiekben részletezettek alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja szerint – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra – az indítványozó alkotmányjogi panaszát visszautasítja.

Budapest, 2016. november 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1058/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3255/2016. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Ítélőtábla Gpkf.II.25.480/2015/3. sorszámú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozók saját ügyükben személyesen eljárva az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *c)* és *d)* pontjai, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. §-a alapján azért nyújtottak be alkotmányjogi panaszt, mert álláspontjuk szerint a Győri Ítélőtábla Gpkf. II.25.480/2015/3. sorszámú, fellebbviteli eljárás során meghozott végzése, valamint a Szombathelyi Törvényszék 13.G.40.015/2015/2. sorszámú végzése sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljárás követelményét, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz fűződő alapvető jogot, illetve az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt tulajdonvédelem garanciáit. Az indítványozók ilyen hivatkozások alapján kezdeményezik a Győri Ítélőtábla említett végzésének, valamint az annak alapjául szolgáló Szombathelyi Törvényszék döntésének alkotmányossági vizsgálatát, illetve a hivatkozott bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozók ezen kívül a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:35. § tekintetében mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megszüntetése iránti eljárást is kezdeményeznek.

[2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogi személy határozatának felülvizsgálata iránt indított perben az indítványozók felperesként szerepelnek. A Szombathelyi Törvényszék végzésében megállapított és a peres eljárás során irányadó tényállás lényege szerint a perben alperesként szereplő végelszámoló tájékoztatása alapján a Magyar Nemzeti Bank kezdeményezte a Körmend és Vidéke Takarékszövetkezet (a továbbiakban: takarékszövetkezet) felszámolását. Az indítványozók a takarékszövetkezetben részjegy tulajdonosok. Keresetükben a végelszámoló döntését törvénysértőnek állították és a határozat bírósági felülvizsgálatát kezdeményezték. A Szombathelyi Törvényszék a felperes keresetét idézés kibocsátása nélküli utasította el arra hivatkozva, hogy a hatályos jogszabályok szerint a pénzügyi intézménnyel szemben a végelszámoló tájékoztatása alapján a felszámolás kezdeményezésének joga kizárólag a Magyar Nemzeti Bankot illeti. Ennek megfelelően az elsőfokú bíróság érvelése szerint a végelszámoló tájékoztatása nem minősül olyan társasági határozatnak, amelynek felülvizsgálata bíróságnál kezdeményezhető (erről lásd: Szombathelyi Törvényszék 13.G.40.015/2015/2. sorszámú ítéletének 2. oldalát).

[3] Az indítványozók fellebbezése alapján indult jogorvoslati eljárás során a Győri Ítélőtábla járt el. Az indítványozók fellebbezésükben az elsőfokú bíróság által meghozott végzés hatályon kívül helyezését kezdeményezték és ennek indokául előadták, hogy a végelszámoló tájékoztatása ténylegesen a felszámolás elrendelésének döntését is magában hordozza. Ezen kívül fellebbezésükben kifejtették, hogy a végelszámoló munkájával szemben számos kifogás érkezett, valamint a Magyar Nemzeti Banknak nyújtott tájékoztatása téves volt. Az ítélőtábla az elsőfokú végzést annak jogi indokolásával nagyobbrészt egyetértve hagyta helyben. (erről lásd: Győri Ítélőtábla Gpkf.II.25.480/2015/3. sorszámú ítélet 3–4. oldalait).

[4] 1.2. Az indítványozók ezt követően terjesztettek elő alkotmányjogi panaszt. Panaszindítványukban elsősorban azért hívták fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljárás követelményét, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz fűződő alapvető jogot, valamint az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt tulajdonvédelmi garanciákat, mert tévesnek tartják az ügyükben eljáró bíróságok abbéli jogértelmezését, hogy a társaság tulajdonosai nem kérhetnek bírósági jogvédelmet a végelszámoló döntésével szemben.

[5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt formai természetű, valamint az Abtv. 26–27. §§-ban, illetve az Abtv. 29–31. §§-ban előírt tartalmi természetű befogadhatósági feltételeknek.

[6] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálatakor észlelte, hogy az indítványozók a Kúria előtt felülvizsgálati kérelemmel támadták meg az ítélőtábla jogerős döntését. A rendkívüli jogorvoslat alapján az ügyben jelenleg a Kúria Gvf.VII.30.059/2016. számon folytat eljárást. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 1005/2016. (VI. 22.) AB Tü. határozatával a folyamatban lévő ügyekre is kiterjedően módosította ügyrendjét. Az Ügyrend 32. § (3) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye, ha a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt még nem bírálta el. Ebben az esetben a benyújtott alkotmányjogi panasz soron kívül, az egyéb feltételek vizsgálata nélkül is visszautasítható {3189/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [4]–[6]}. Az Alkotmánybíróság emellett megjegyzi, hogy a Kúria döntését követően – az Abtv.-ben meghatározott feltételek teljesülése esetén – az alkotmányjogi panasz indítvány előterjesztésének lehetősége továbbra is nyitva áll [Ügyrend 32. § (4) bekezdés].

[7] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, az indítványt visszautasította.

Budapest, 2016. november 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/183/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3256/2016. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta az alábbi

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 2.Pf.21.365/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] Az indítványozó jogi képviselője útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Debreceni Törvényszék 2.Pf.21.365/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása, és a Debreceni Járásbíróság 6.P.21.762/2013/29. számú ítéletére kiható hatályú megsemmisítése iránt.

[2] Az indítványozó alkotmányjogi panasza alapjául előadta, hogy adásvételi szerződéséhez kapcsolódóan lakáscélú jelzáloghitel-szerződést kötött a perbeli felperes bankkal. Az indítványozó jelezte, hogy lakáscélú állami támogatást is igénybe kíván venni, azonban a bank az indítványozót arról tájékoztatta, hogy arra nem jogosult. Az indítványozó újabb kérelmet terjesztett elő a bank felé a támogatás igénybevétele miatt, amelyet követően a bank helyt adott a kérelmének, azonban az igénylési időszak alatt keletkezett kárát az indítványozónak nem térítette meg. Később a bank téves utalása révén nagyobb összeget utalt az indítványozó számlájára, amelyből az indítványozó az általa jogosnak vélt kártérítési összeget visszatartotta, és csak az azon felüli részt utalta vissza a banknak.

[3] Ezt követően a bank keresettel élt, melyben kérte az indítványozót – a téves jóváírásból eredő – jogalap nélküli gazdagodás visszafizetésére kötelezni. Az elsőfokú bíróság a perbeli felperes kereseti kérelmében kért összeg egy részének megfizetésére kötelezte az indítványozót, a döntés ellen mindkét fél fellebbezett. A másodfokon eljárt bíróság viszont a kereseti kérelemben kért teljes összeg megfizetésére kötelezte az indítványozót.

[4] Az indítványozó a jogerős döntés ellen alkotmányjogi panasszal élt, álláspontja szerint a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésében, és R) cikk (2) bekezdésében foglaltakat, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdését, és a XXVIII. cikk (1), és (7) bekezdéseit. Hiánypótlásra felhívást követően indítványát kiegészítette, az Alaptörvényben biztosított további jogsérelmeket felsorolva az Alaptörvény I. cikkének, a XV. cikk (1) és (2) bekezdésének, a XIX. cikk (1) bekezdésének, a 28. cikkének sérelmét állította, és ismét megjelölte a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét. Ezen túlmenően feltüntette az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 7. cikkét.

[5] Az indítványozó úgy nyilatkozott, hogy jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A bíróság tájékoztatása szerint rendkívüli perorvoslati eljárás az ügyben nincs folyamatban.

[6] Az Alkotmánybíróság elsőként megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadásának törvényi feltételeit.

[7] Az Abtv. 30. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Debreceni Törvényszék 2.Pf.21.365/2015/4. számú ítéletét 2016. február 5. napján kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt 2016. március 21-én – a törvényes határidőn belül – adták postára az első fokon eljárt bíróság részére.

[8] Az indítványozó az alapügy alperese, rá nézve a sérelmezett ítélet rendelkezést tartalmaz, érintettsége tehát fennáll. Jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincsen folyamatban.

[9] Az indítványozó megjelölte az Abtv. 27. §-át, mint az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó jogszabályi rendelkezést, valamint az Alaptörvény több cikkét. Ezek egy része tekintetében az alaptörvény-ellenességet állítva annak indokait is előadta az indítványozó, azonban további alaptörvényi rendelkezéseket is feltüntetett, amelyeket illetően a beadvány alkotmányossági érvelést nem tartalmaz. Indítványában ugyanakkor egyértelműen megjelölte, hogy mely bírósági ítélet tekintetében kéri az alkotmánybírósági eljárás lefolytatását. Az indítvány az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek tehát részben megfelel.

[10] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, az Abtv. 29. §-a szerint pedig az Alkot-

mánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

[11] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó – többek között – az Alaptörvény M) cikkének (2) bekezdése, R) cikkének (2) bekezdése, valamint 28. cikke sérelmét állította. Az Alkotmánybíróságnak következetes a gyakorlata a tekintetben, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének valószínűsítésére alapítható.

[12] Az Alaptörvény M) cikkének (2) bekezdése nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, ezért erre alkotmányjogi panasz nem alapítható {3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]}, ahogyan az Alaptörvény R) cikkére sem alapozható alkotmányjogi panasz, hiszen nem alapjogot tartalmaz, hanem az Alaptörvény feltétlen érvényesülését kimondó parancsot fogalmaz meg {3237/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [19]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [17]; 3053/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [15]}.

[13] Az Alaptörvény 28. cikke szintén nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; 3059/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.

[14] E körben ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

[15] Az indítványozó beadványában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét is állította, mivel álláspontja szerint a támadott bírói döntések révén sérült a tisztességes eljáráshoz való joga. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése azonban a közigazgatási hatósági eljárás alkotmányossági garanciáit foglalja magában, és nem a bíróság előtti peres eljárását. Az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés és az Alaptörvény e cikke között ezért nincs alkotmányjogi összefüggés. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában is visszautasította {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [34]; 3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [9]}.

[16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmét állítva, azt kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta, hogy az indítványozó nem egy összeg felvételére adta elő igényét, hanem konkrétan állami támogatású, adó-visszatérítési támogatás igénybevételére jogosító hitelt keresett, és a bank állításait annak ellenére vette alapul, hogy az indítványozó „alperes azok ellentétes mivoltát okirattal bizonyította". Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok nem derítették fel a tényállást a jogviszony létrejöttétől kezdődően, nem vizsgálták a felperesi bank magatartását. Ezért álláspontja szerint a sérelmezett ítélet sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, és a jogorvoslathoz való jogot is, mivel e rendelkezésből levezethető az indokolt bírói döntéshez való jog, a bíróság azonban az indítványozó által előadott jogi érveket figyelmen kívül hagyta.

[17] Az indítványozó szerint „a peres eljárás felperese jogszabályellenes, hanyag, rosszhiszemű, diszkriminatív magatartást gyakorolt, melynek ésszerű indoka nem volt, és önkényesnek tekinthető".

[18] A rendelkezésre álló iratokból, az indítványból, valamint annak kiegészítéséből megállapíthatóan az indítványozó valójában nem a sérelmezett bírósági döntés alkotmányosságának vizsgálatát kérte, hanem azt kívánta elérni, hogy a perbeli felperesnek a peres eljárást megelőzően tanúsított magatartását illetően az Alkotmánybíróság változtassa meg a bíróság által kialakított álláspontot, és az abból levont jogi következtetést.

[19] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján azonban az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét ítélkező tevékenység, ahogyan a jogalkalmazói jogértelmezés felülbírálata sem. Kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és amennyiben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet észlel, azt kiküszöbölve, az alapjogi sérelmet orvosolja. Így az Alkotmánybíróságnak az sem lehet a feladata, hogy a bíróságok ítélkező tevékenységét, és annak részét képező bizonyítékok mérlegelését, valamint az ezek eredményeként kialakult bírói álláspontot felülmérlegelje {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3168/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [13]; 3091/2013. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]}.

[20] Indítványa kiegészítésében az indítványozó az Alaptörvényben biztosított további jogsérelmeket felsorolva az Alaptörvény I. cikkét, a XV. cikk (1) és (2) bekezdését, a XIX. cikk (1) bekezdését is megjelölte, azonban az indítvány ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében alkotmányossági szempontból értékelhető indokolást nem tartalmazott. Hasonlóan az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 7. cikkét feltüntető indítványi részhez, mely szintén nem terjedt túl a megjelölésen, így e részében az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra nem alkalmas.

[21] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben nem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ban foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontjára tekintettel az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította.

Budapest, 2016. november 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/619/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3257/2016. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta az alábbi

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítélőtábla 25.Pf.20.667/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása, és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Fővárosi Ítélőtábla 25.Pf.20.667/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. Indítványa alátámasztásául előadta, hogy taxi fuvarszervező irodát üzemeltető társaságként az 1990. évi LXXXVII. törvény 10. § (1) bekezdésébe foglalt jogosítványával élve kérelmet nyújtott be a Fővárosi Önkormányzathoz mint az ártörvényben nevesített árhatósághoz, a személytaxi szolgáltatás díjának legmagasabb hatósági árként való megállapításáról és annak alkalmazási feltételeiről szóló 31/1998. (VII. 16.) Fővárosi Közgyűlési rendelet módosításának érdekében. Az indítványozó a kérelmével kapcsolatos visszajelzést a tevékenységének megszűntéig, azaz 2013. július 31-ig nem kapott. Az árhatóság azonban 2013. szeptember 1-től új személytaxi-tarifát vezetett be rendeletmódosítással.

[2] Az indítványozó a 2011-es kérelmének jogsértő kezelése és kára megtérítése miatt pert indított, melyben elmaradt vagyoni előny és késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperesi önkormányzatot, a késedelmes jogalkotásért. Az első fokon eljárt bíróság az árhatóság magatartásának megítélésekor hangsúlyozta, hogy a felperes kérelme jogszabály módosításra irányult, a jogalkotási tevékenység viszont nem tartozik a polgári jogi felelősségi alakzat körébe. Az alperest nem terhelte jogalkotási kötelezettség a kérdéses tárgykörben, arra csupán lehetőséget biztosított a törvény. A felperes által állított kár és az alperesi magatartás között nem állapítható meg ok-okozati összefüggés. A felperesi fellebbezés nyomán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást helyesnek, míg az arra alapított jogi döntést helytállónak minősítette.

[3] Az indítványozó ezt követően élt a másodfokú bírósági döntés ellen alkotmányjogi panasszal.

[4] Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú határozat sérti az Alaptörvény R) cikkét, mert az árak megállapításáról szóló törvényt a 28. cikkbe leírtakkal ellentétesen alkalmazta, a B) cikk (1) bekezdésébe foglalt jogállamiság elvét, és a jogbiztonsághoz való jogát, mert az árhatóság a jogalkotói tevékenységét elmulasztotta, és az ebből eredő kára az indítványozónak nem térült meg. Sérült a XV. cikk (1) bekezdésébe foglalt törvény előtti egyenlőséghez való joga, és a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, mert a bíróságnak nem csak joga, hanem kötelezettsége lett volna a kár megtérítéséről állást foglalni, valamint nem a vonatkozó jogszabályt alkalmazta a perbeli esetre.

[5] Az indítványozó hiánypótlás keretében az indokolást részben kiegészítette, illetve a korábbi alkotmányjogi panasz szövegét szó szerint megismételte.

[6] Az Alkotmánybíróság elsőként megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadásának törvényi feltételeit.

[7] Az Abtv. 30. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Fővárosi Ítélőtábla ítéletét 2016. január 11-én vette át az indítványozó jogi képviselője, az alkotmányjogi panaszt 2016. március 1-jén – a törvényes határidőn belül – postázták az első fokon eljárt bíróság részére.

[8] Az indítványozó az alapügy felperese, rá nézve a sérelmezett ítélet rendelkezést tartalmaz, érintettsége tehát fennáll. Jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A bíróság tájékoztatása szerint az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincsen folyamatban.

[9] Az indítványozó megjelölte az Abtv. 27. §-át, mint az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó jogszabályi rendelkezést, valamint az Alaptörvény több szakaszát. Ezek egy része tekintetében az alaptörvény-ellenességet állítva annak indokait is előadta az indítványozó, azonban további alaptörvényi rendelkezéseket is feltüntetett, amelyeket illetően a beadvány alkotmányossági érvelést nem tartalmaz. Indítványában ugyanakkor egyértel-

műen megjelölte, hogy mely bírósági ítélet tekintetében kéri az alkotmánybírósági eljárás lefolytatását. Az indítvány az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek tehát részben megfelel.

[10] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, az Abtv. 29. §-a szerint pedig az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

[11] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó részben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, és a 28. cikkre hivatkozott. Azonban az Alkotmánybíróságnak következetes a gyakorlata a tekintetben, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított alapjog sérelmének valószínűsítésére alapítható.

[12] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében az abban megfogalmazott jogállamiság és jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozásnak csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése nem jogot, hanem olyan jogelvet tartalmaz, amelynek egyedi érintett vonatkozásában fennálló sérelme önmagában nem valósulhat meg, így arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [11]}. Alkotmányjogi panasz esetében az Alaptörvény B) cikkére mindezek alapján nem lehet alappal hivatkozni, mert az nem alapjogi rendelkezés {3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [29]; 3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [46]}.

[13] Az Alaptörvény 28. cikke szintén nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3184/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [25]}.

[14] Az indítványozó beadványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét is állította, mivel álláspontja szerint a bíróságnak nemcsak joga, hanem kötelezettsége lett volna a kár megtérítéséről állást foglalni, valamint nem a vonatkozó jogszabályt alkalmazta a perbeli esetre.

[15] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét jogvitákban való ítélkezés, ahogyan a jogalkalmazói jogértelmezés felülbírálata sem. Kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és amennyiben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet észlel, azt kiküszöbölve, az alapjogi sérelmet orvosolja. A fentieket összegezve azonban az indítványozó nem a sérelmezett bírósági ítélet alkotmányossági vizsgálatát kérte, hanem következetesen az eljáró bíróságok téves jogértelmezését sérelmezve azt kívánta elérni, hogy a kára megítélése, és annak megtérítése terén elfoglalt bírói álláspontot változtassa meg az Alkotmánybíróság. Azonban mind az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, mind az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybíróságnak ez nem lehet a feladata {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3168/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [13]; 3091/2013. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]}.

[16] Az indítványozó ezen túlmenően az Alaptörvény R) cikkét is sérelmezte, mivel az eljáró bíróságok – álláspontja szerint – az ügyben releváns jogszabályokat figyelmen kívül hagytak, nem alkalmaztak, azonban alkotmányossági érvelést e tekintetben beadványa a hiánypótlás ellenére nem tartalmaz.

[17] Emellett az indítványozó szerint a másodfokú bíróság az „immunitás hiányában" megsértette a törvény előtti egyenlőség alkotmányos elvét, (az indítványozó értelmezésében ez egyet jelent az azonos tényállás azonos elbírálást igényel elvvel), és szerinte a bíróság tévesen minősítette az önkormányzat tevékenységét a kérdéses tárgykörben jogalkotási tevékenységnek. Ezen túlmenően azonban az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét megalapozó alkotmányos érvelést nem terjesztett elő. Az indítvány ezen részei ezért az alkotmánybírósági érdemi vizsgálatra nem alkalmasak.

[18] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben az indítványozó nem valószínűsítette, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés merült volna fel, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ban foglaltaknak nem felelt meg.

Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjára tekintettel az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2016. november 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/535/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3258/2016. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Ítélőtábla Pk.IV.26.038/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó mint helyi népszavazás kitűzésére irányuló választópolgári kezdeményezés szervezője – jogi képviselő útján – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. § (1) bekezdése és a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv., a támadott bírói döntésben: Ntv.) 1. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Az alkotmányjogi panaszban kérte a Győri Ítélőtábla Pk.IV.26.038/2016/2. számú végzésének az alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését.

[2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló tényállás szerint az indítványozó 2016. május 24-én helyi népszavazás kitűzésére irányuló választópolgári kezdeményezést nyújtott be. A helyi népszavazásra javasolt kérdés: »Egyetért-e Ön azzal, hogy a Paloznak település Alsóörs Község felé eső közigazgatási határa és a 0740/1 hrsz-ú Séd-patak, illetve a 0740/2 hrsz-ú, a 71-es főközlekedési út és a Balaton közti területe kiváljon Paloznak Községről és Alsóörs Községhez csatlakozzon (400 hrsz-tól 447 hrsz-ig terjedő ingatlanok, a 448/1 és 448/2 hrsz-ú ingatlanok, 449 hrsz-től 452 hrsz-ig terjedő ingatlanok, 453/1 és 453 hrsz-ú ingatlanok, 454 hrsz-ú ingatlan, 0822 hrsz-ú Vöröspataki sor utca, 0823 hrsz., 0824 hrsz., 0825 hrsz., 0740/2. hrsz-ú „út", 0741 hrsz-tól 0756 hrsz-ig terjedő külterületi zöldterületek, 0782 hrsz-ú és 0792 hrsz-ú „rét" minősítésű területek)?«

[3] A Helyi Választási Iroda a 2/2016. (VI. 8.) számú határozatával megtagadta a kérdés hitelesítését. Indokolása szerint 2016. május 20-án a Helyi Választási Irodához már benyújtásra került népszavazási kezdeményezés más szervezőtől azonos tárgyú kérdésben.

[4] A határozat ellen az indítványozó kifogást nyújtott be, amelyet a Helyi Választási Bizottság a 22/2016. (VI. 15.) számú határozatával elutasított. A Helyi Választási Bizottság határozata ellen benyújtott fellebbezés folytán a Területi Választási Bizottság a határozatot megváltoztatta, és a kifogásnak helyt adott. Megállapította, hogy a Helyi Választási Iroda 2/2016. (VI. 8.) számú határozata jogszabálysértő, mert megsértette az Nsztv. 40. § (2) bekezdésében foglaltakat, és ezzel elvonta a Helyi Választási Bizottság hatáskörét.

[5] A Területi Választási Bizottság határozata folytán ismételten eljárt Helyi Választási Bizottság – a 24/2016. (VI. 29.) számú határozatával – a kérdés hitelesítését elutasította, mert álláspontja szerint a kérdés nem felel meg a választói és jogalkalmazói egyértelműség követelményének. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljárt törvényszék az 1.Pk.50.049/2016/2. számú végzésével a Helyi Választási Bizottság határozatát megváltoztatta, és rendelkezett az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítéséről.

[6] Az indítványozó 2016. szeptember 5-én adta le az aláírásgyűjtő ívet, amelyen 5 db aláírás szerepelt.

[7] A Helyi Választási Bizottság az aláírásgyűjtő íven szereplő aláírások ellenőrzését követően a 25/2016. (X. 17.) számú határozatában megállapította, hogy az aláírásgyűjtő íven szereplő aláírások érvényesek. Megállapította ugyanakkor azt is, hogy az érvényes aláírások száma nem éri el a népszavazás kezdeményezéséhez szükséges számot, ezért a helyi népszavazás kezdeményezésére nem kerülhet sor. A Helyi Választási Bizottság indokolásában rámutatott, hogy Paloznak település választópolgárainak száma 438 fő. Utalt arra, hogy Paloznak Község Önkormányzat Képviselő-testületének 6/2015. (IV. 16.) számú önkormányzati rendelete szerint helyi népszavazást a választópolgárok 25%-a kezdeményezhet. Ez az adott esetben azt jelenti, hogy az aláírásgyűjtő íven legalább 109 fő aláírásának kell szerepelnie. Ebből következően 5 választópolgár aláírása nem elegendő a helyi népszavazás kezdeményezéséhez.

[8] Az indítványozó fellebbezése folytán eljárt Területi Választási Bizottság a 2/2016. (X. 26.) határozatával a Helyi Választási Bizottság határozatát helybenhagyta.

[9] A Területi Választási Bizottság határozata ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A felülvizsgálati kérelem alapján eljárt ítélőtábla a 2/2016. (X. 26.) számú határozatot – a Pk.IV.26.038/2016/2. számú végzésével – helybenhagyta. Indokolásában rámutatott, hogy Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 101. §-a szerint a területrész átadásának kezdeményezése és az ezzel kapcsolatos megállapodás megkötése a képviselő-testület hatáskörébe tartozik, ezért erről az Alaptörvény 31. cikk (2) bekezdése alapján helyi népszavazást lehet tartani. Az ítélőtábla utalt arra is, hogy ha a lakott területrész átadását nem az érintett képviselő-testületek kezdeményezik, úgy a lakott területrész átadás-átvételi eljárás lefolytatásához két népszavazás szükséges. Ilyenkor az első népszavazás lényegében a képviselő-testületek kezdeményezését pótolja.

[10] Az ítélőtábla hivatkozott az Nsztv. 34. § (1) bekezdés *c)* pontjára, amely szerint helyi népszavazást az önkormányzati rendeletben meghatározott számú választópolgár kezdeményezhet, ami nem lehet kevesebb a választópolgárok 10%-ánál és nem lehet több a választópolgárok 25%-ánál.

[11] Az ítélőtábla hangsúlyozta, hogy az érintett képviselő-testületeknek a Mötv. 101. § és 102. § (1) bekezdése szerinti elhatározása hiányában a népszavazással kezdeményezett lakott területrész átadására az Nsztv. 34. § (1) bekezdés *c)* pontja az irányadó azzal, hogy – erre vonatkozó külön törvényi rendelkezés hiányában – a helyi népszavazás kezdeményezéséhez szükséges választópolgárok arányát az önkormányzat területén – és nem az érintett településrészen – lakó választópolgárok számához kell viszonyítani. Ebből következően az ítélőtábla szerint téves az indítványozónak az a Mötv. 102. § (3) bekezdése alapján kifejtett álláspontja, amely szerint mindkét népszavazás esetén az érintett településrészen lakó választópolgárok számához kell viszonyítani a kezdeményezésre jogosultak számát. Az ítélőtábla ezért megállapította, hogy a Területi Választási Bizottság a jogszabályoknak megfelelően jutott arra a következtetésre, hogy az adott esetben 109 fő kezdeményezhet népszavazást.

[12] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, T) cikk (1) bekezdését, IX. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1)–(2) bekezdését és 31. cikk (2) bekezdését.

[13] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy a Mötv. 102. § (3) bekezdése „az Alaptörvény szerinti helyi népszavazáshoz fűződő jogot az érintett településrész választópolgárai számára biztosítja, azaz azon választópolgárok számára, akik a területrész hovatartozásának eldöntése körében közvetlenül érdekeltek." Álláspontja szerint „[a] településen élő ezen kisebbség és a többséghez tartozó lakosság között […] szükségszerűen érdekellentét van." Ebből következően „[a] kisebbség számára az érintett településrész elszakadása vonatkozásában a helyi népszavazáshoz fűződő jog csak úgy biztosítható, ha a többséget a helyi népszavazáshoz fűződő jog gyakorlásából a jogalkotó kizárja".

[14] 2. Az Abtv. 56. §-a értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése és 63. § (2) bekezdése értelmében az indítvány visszautasítása esetén végzését rövidített indokolással hozza meg.

[15] Az adott ügyben az Alkotmánybíróság a befogadhatóság feltételeinek vizsgálata körében megállapította, hogy az indítvány részben nem felel meg a határozott kérelem feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], részben az Abtv. 27. §-ában foglalt törvényi követelményeknek.

[16] 2.1. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontja értelmében az indítványban foglalt kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.

[17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte ugyan az Alaptörvény IX. cikkét és XV. cikk (1)–(2) bekezdését, de nem adta elő annak indokát, hogy az Alaptörvény e rendelkezéseit miért sérti a bírói döntés. Ebből következően az indítvány az Alaptörvény IX. cikke és XV. cikk (1)–(2) bekezdése vonatkozásában nem felel meg a határozott kérelem feltételeinek.

[18] 2.2. Az Abtv. 27. §-a értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében

hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.

[19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvényben biztosított jogát az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, T) cikk (1) bekezdésével és az Alaptörvény 31. cikk (2) bekezdésével összefüggésben jelölte meg.

[20] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből azonban – abban az összefüggésben, amint erre az indítványozó hivatkozott – nem vezethető le Alaptörvényben biztosított jog. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis csak kivételes esetekben, így a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]; 3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [29]}.

[21] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdése sem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így konkrét alapjogsérelmet sem alapozhat meg. Ebből következően az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdéséből sem vezethető le Alaptörvényben biztosított joga az indítványozónak {3209/2016. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [42]}.

[22] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 31. cikk (2) bekezdése tekintetében sem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt törvényi követelménynek. Az Alaptörvény 31. cikk (2) bekezdése ugyanis a helyi népszavazás jogintézményét szabályozza az Alaptörvény „AZ ÁLLAM" című fejezetében, a helyi önkormányzatokra vonatkozó szabályozás alaptörvényi rendelkezései között. Az említett rendelkezés ezért szintén nem tekinthető az indítványozó alaptörvényben foglalt jogának; a népszavazáshoz (helyi népszavazáshoz) való alapjog az Alaptörvény alapjogokat szabályozó „SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG" című fejezetében található XXXIII. cikk (7) bekezdésében került meghatározásra {3060/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [24]}.

[23] A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdése *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2016. november 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1896/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3259/2016. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 13.Szk.32.486/2015/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságnál, amelyben az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 13.Szk.32.486/2015/3. sorszámú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték. Az indítványozók kérelmezték továbbá az Alkotmánybíróságtól, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 359/C. § (2) bekezdésére tekintettel hívja fel az elsőfokú bíróságot a jogerős végzés végrehajtásának az alkotmánybírósági eljárás befejezéséig történő felfüggesztésére.

[2] Az indítványozók indítványukban előadták, hogy a Budapesti Rendőr-főkapitányság V. kerületi Rendőrkapitánysága gyülekezési joggal való visszaélésre hivatkozva szabálysértési eljárást folytatott le ellenük a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 189. § (1) bekezdés *c)* pontja alapján, és az indítványozókat 50 000, illetve 75 000 forint pénzbírsággal sújtotta. Az indítványozók a határozattal szemben kifogással éltek a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál, amely végzésével a szabálysértési hatóság 01805/637-15/2015.szabs. számú határozatát hatályában fenntartotta, illetve a kiszabott 50 000 forint pénzbírságot 10 000 forint pénzbírságra mérsékelte.

[3] Az ügy előzménye, hogy az indítványozók 2015. május 7-én, Budapesten a Széchenyi tér 2. szám alatt demonstrációt tartottak. A program alapján 12 órakor egy petíciót kívántak átnyújtani Kövér László házelnöknek, aki azonban nem fogadta őket, a petíciót pedig nem vették át. A sikertelen petíció átadási kísérlet után az indítványozók állítása szerint a Széchenyi téri demonstráció befejeződött, majd egy, a József Attila utcán kijelölt gyalogos átkelőhelyet „blokád alá vettek", amelynek célja az volt, hogy hangot adjanak elégedetlenségüknek.

[4] Az indítványozók álláspontja szerint azzal, hogy az eljáró bíróság helyben hagyta a szabálysértési hatóság határozatát, az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető joguk sérült, amely szerint „mindenkinek joga van a békés gyülekezésre". Az indítványozók véleménye szerint a bíróságnak téves azon következtetése, amely szerint a szervezők az általuk bejelentett demonstrációt átterelték egy másik helyszínre, és ezzel annak napirendi pontjától eltértek volna, amely végső soron szabálysértést eredményezett. Álláspontjuk szerint a József Attila utcában megtartott tiltakozás nem osztja az alapdemonstrációt, hanem attól teljes mértékben elkülönült. Véleményük szerint a József Attila utcában megtartott rendezvény „egy spontán demonstráció volt, amely ugyanúgy alkotmányos védelmet élvez, és törvény által deklarált intézmény", amelynek jogszerű keretek között történő gyakorlása nem minősül szabálysértésnek. Az indítványozók hivatkoztak arra is, hogy rendezvényük teljes mértékben megfelel a 75/2008. (V. 29.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) foglalt spontán tüntetés definíciójának, valamint utaltak a *Bukta és társai kontra Magyarország* ügyre is (25691/04., 2007. július 17.). Ennek megfelelően az indítványozók sérelmezték, hogy a bíróság végzésében tévesen helyezkedett azon álláspontra, hogy nem különítette el a spontán tüntetést az aznapra bejelentett demonstrációtól, hiszen az „alapdemonstráció" a sikertelen petíció átadással befejeződött. Kifejtették továbbá, hogy a bíróság az eljárás során mindvégig hibás alapon járva, téves következtetéseket vont le, egybemosta a két rendezvényt, ezzel egyrészt megtagadta a rendezvény spontán tüntetés jellegét, másrészt tévesen kötelező bejelentési kötelezettséghez kötötte mindezt.

[5] Kifejtették végül, hogy a bíróság a határozat helybenhagyásával egy olyan diszkriminációs helyzetet teremtett, amely hátrányos megkülönböztetést eredményez az egyébként jogszerűen eljáró, gyülekezési szabadságukat gyakorló személyek irányában, akik egy engedélyezett rendezvényt követően spontán gyülekezési jogukat kí-

ványák gyakorolni. Érvelésük alapján ez „azt az üzenetet közvetíti a társadalom számára, hogy soha, semmilyen körülmények között ne jelentsenek be semmilyen rendezvényt, hiszen egy ezt követően tartott, jogszerű spontán tüntetés szabálysértésnek minősülhet."

[6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt formai és tartalmi feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

[7] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybíróséghoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

[8] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a formai befogadhatósági feltételeknek megfelel: az indítványt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt törvényi határidőn belül terjesztették elő (az indítványozók részéről a bírói döntés kézhezvételének időpontja 2016. február 8-a és 9-e, az alkotmányjogi panaszt pedig 2016. április 5-én nyújtották be), az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), a támadott bírói döntést (Pesti Központi Kerületi Bíróság 13.Szk.32.486/2015/3. számú végzése), az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését [Alaptörvény VIII. cikk (1) bek.], továbbá a fentiek szerint indokolta azt, hogy a bíróság döntését miért tekinti ellentétesnek az Alaptörvény felhívott rendelkezésével, és határozott kérelmet terjesztett elő a támadott bírósági végzés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1) (1b) bekezdés].

[9] A befogadásról való döntéskor az indítvány tartalmi vizsgálata során a tanács különösen az Abtv. 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket vizsgálja.

[10] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.

[11] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában valójában a bíróság által megállapított tényállást vitatja, azt kifogásolja, hogy a bíróság tévesen minősítette az általa szervezett rendezvényt. Az indítványozó azt várja el az Alkotmánybíróságtól, hogy másként értékelje a bíróság által megállapított tényállást, valamint a feltárt bizonyítékokat, és mintegy negyedfokú bíróságként vizsgálja felül a bíróság által eldöntött ténykérdéseket.

[12] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata alapján „elsődlegesen az eljáró rendőrség, illetve jogorvoslati kérelem alapján eljáró rendes bíróság feladata és felelőssége a tényállás feltárása, és – az egyes tényállási elemek megfelelő értékelésével, a bizonyítási eljárás lefolytatása mellett – a rendezvény „helyes minősítése", annak az eldöntése, hogy a rendezvény a Gytv. hatálya alá tartozik-e, és ha igen, akkor milyen törvényi, illetve egyéb jogszabályi előírások vonatkoznak az adott rendezvényre." {3099/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [11]}.

[13] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a vizsgált ügyben a panaszos által szervezett rendezvényt megtartották. Az Abh. alapján „békés célú spontán gyűlések fogalomkörébe többféle köztéri gyülekezés sorolható. A valóban spontán gyűlések nem előre eltervezett és megszervezett módon jönnek létre, hanem több személy egymástól többé-kevésbé független cselekvése eredményeként. Ettől némiképp eltérőek azok az olykor művészi, máskor inkább politikai célú megmozdulások, amelyekben a résztvevők gyors információcserét (például internet, mobiltelefon) követően rövid időre (általában csak percekre) összegyűlnek, és figyelemfelkeltő, meghökkentő megjelenésükkel hívják fel a figyelmet magukra és az így megjelenített gondolatokra (*flash mob* vagy villámcsődület)." (ABH 2008, 663.) „Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már rámutatott arra, hogy a Gytv. alapján bejelentésre kötelezett békés célú közterületi rendezvények bejelentésének az elmaradása a Gytv. alapján nem szankcionálható; az adminisztrációs kötelezettség elmulasztása nem vezethet a rendezvény előzetes megtiltására vagy feloszlatására ugyanakkor olyan törvénysértést jelent, amely egyéb jogkövetkezményt vonhat maga után."

{3099/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [11]}. Az Abh. megerősítette, hogy „[a]z Alkotmánybíróság álláspontja szerint a rendezvény bejelentésének elmulasztása, vagy az írásbeli bejelentésben jelzettől adott esetben jelentős mértékben eltérő megtartása távolról sem tekinthető pusztán jelentéktelen adminisztrációs mulasztásnak. A törvény által megszabott e kötelezettségektől való eltérés lehet ugyan feledékenység, hanyagság eredménye is, de lehet az első tudatos lépés is a gyülekezési jog törvényellenes gyakorlása irányában. A rendezvény bejelentésének elmulasztása megfosztja a hatóságot annak mérlegelésétől, hogy a tervezett rendezvény nem zavarja-e meg súlyosan a népképviseleti szervek vagy a bíróságok működését, vagy pedig a közlekedés rendjét. Az pedig, ha a rendezvényt a bejelentésben foglaltaktól eltérő időben, helyen, útvonalon tarthatnák meg minden következmény nélkül, értelmetlenné tenné a bejelentési kötelezettség előírását, illetőleg lehetőséget teremtene a gyülekezési jog visszaélésszerű gyakorlására.” {55/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 465., lásd Abh., ABH 2008, 660–661.} A Szabs. tv. rendelkezéseinek konkrét ügyben történő alkalmazhatóságát tehát a rendes bíróság döntheti el a megállapított tényállás és a lefolytatott bizonyítás alapján. Ugyancsak a rendes bíróság hatáskörébe tartozó, és annak felelősségi körébe eső döntés az is, hogy a megállapított tényállás és a lefolytatott bizonyítás alapján folytatólagos vagy különálló rendezvénynek minősíti-e a jelen esetben megtartott rendezvényt.

[14] Mivel az indítvány alapján az indítványozó a rendes bíróság mérlegelési körébe eső bizonyítékok újraértékelését és új tényállás megállapítását kérte az Alkotmánybíróságtól, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-a, továbbá az 56. § (2) és (3) bekezdése, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2016. november 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/785/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3260/2016. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.22.446/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] Az indítványozó társasház közös képviselője útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybíróséghoz. A közös képviselő nevében jogtanácsosa jár el.

[2] 1. Az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett – alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.I.22.446/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.

[3] Az ügy előzményei a következőek. Az indítványozó társasház az ügy alapját képező – társasházi közös költség tartozás tárgyában kiállított végrehajtási lappal összefüggő – végrehajtói intézkedést (tizenkét havi részletfizetés megállapítása) vitatta, ellene végrehajtási kifogással élt. Álláspontja szerint az ügyben legfeljebb hat havi részletfizetés megállapítására lett volna lehetőség. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 0101-9.Vh.11.017/2014/2. számú végzésével az indítványozó végrehajtási kifogását elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán eljárt Fővárosi Törvényszék az első fokú végzést a 45.Pkf.633.315/2015/2. számú végzésével helybenhagyta. Ezt követően az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet – az alkotmányjogi panasszal támadott – Pfv.I.22.446/2015/2. számú végzésével, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 273. § (2) bekezdése alapján hivatalból elutasította. A Kúria végzésében kifejtette, hogy az ügyben bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 214. §-ára tekintettel (mivel a felülvizsgálati kérelem nem a végrehajtás elrendelésével, illetve nem a bíróság külföldi határozat végrehajtási tanúsítvánnyal való ellátásáról szóló döntéssel összefüggésben került előterjesztésre) felülvizsgálati eljárás lefolytatására nincs lehetőség.

[4] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Kúria végzésével szemben terjesztette elő. Kifejtette, hogy a társasházi tulajdont szerző egy speciális – társasházi – jogviszony alanyává válik. A társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 24. § (1) bekezdésére hivatkozással előadta, hogy a közös költség megfizetése – mint teherviselés – a tulajdonjoghoz elválaszthatatlanul kapcsolódik, hozzájárul ahhoz, hogy a tulajdonos a közös tulajdonban lévő részek fenntartásával a külön tulajdont képező ingatlanát rendeltetésszerűen használhassa. A támadott végzés sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jogot, valamint a XXII. cikkét, mert az emberhez méltó lakhatás feltétele az is, hogy valamennyi társasházi tulajdonostárs arányosan részt vállaljon a közös tulajdon fenntartásában. Az indítványozó vitatja a Kúria jogértelmezését, mivel szerinte a végzés elzárta az érdemi felülvizsgálati eljárás lehetőségétől, ezért az sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, valamint a (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot, illetve az Alaptörvény 28. cikkét is.

[5] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében először azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tesz-e a befogadhatóság feltételeinek.

[6] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz formai követelményeinek való megfelelés körében áttekintette, hogy az indítvány határidőben érkezett-e [Abtv. 30. §-a], illetve, hogy tartalmaz-e határozott kérelmet [Abtv. 52. § (1b) bekezdése].

[7] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében – az Abtv. 27. §-a szerinti – alkotmányjogi panaszt – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.

[8] Az indítványozó perbeli képviselője 2016. március 24-én vette át a Kúria támadott végzését, míg alkotmányjogi panaszát 2016. május 23-án, határidőben adta postára.

[9] Az alkotmányjogi panasznak az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, illetve a XXII. cikkének sérelmére is, azonban ezen alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben nem terjesztett elő – saját – alapjogsérelmét alátámasztó, alkotmányjogilag megalapozott indokolást, így kérelme ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontjában foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatot követ a tekintetben, hogy az indokolás hiánya az ügy érdemi elbírálásának akadálya {lásd például: a 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.

[10] 3. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeinek (az Abtv. 27. §-ának, illetve a 29–31. §-ainak) való megfelelés vizsgálata során az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.

[11] Az indítványozó a bírósági eljárásokban végrehajtási kifogás előterjesztőjeként vett részt, érintettsége a támadott végzéssel összefüggésben egyértelműen megállapítható.

[12] A Kúria – az indítványozó által támadott – végzését végrehajtási kifogás elutasításával összefüggésben, a felülvizsgálati eljárás törvényi kizártsága alapján hozta meg. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt csak az ügy érdemében hozott, vagy az eljárást befejező egyéb bírósági döntéssel összefüggésben lehet előterjeszteni, „[a]z Alkotmánybíróság visszautasítja az olyan alkotmányjogi panaszt, amelyet nem ilyen határozattal szemben kezdeményeztek” {3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [9]}.

[13] Az Alkotmánybíróság a 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [9] pontjában rámutatott, hogy „[a] végrehajtási kifogás a végrehajtás foganatosítása során a végrehajtó intézkedésével szemben igénybe vehető jogorvoslat, amelyet nemperes eljárásban bírál el a bíróság. […] A kifogás tárgyában való döntéssel a bíróság a kifogásolt intézkedést megsemmisítheti és a végrehajtót új intézkedés megtételére kötelezheti [Vht. 217/A. § (4) bekezdés]. A végrehajtási kifogásnak nincs az eljárás folytatására halasztó hatálya [Vht. 222. §]. A végrehajtási kifogásra vonatkozó rendelkezések alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által sérelmezett, a végrehajtási kifogásait elutasító jogerős végzést a bíróság nem az ügy érdemében, de nem is a végrehajtási eljárás befejezése tárgyában, hanem a végrehajtási eljárás során hozta meg, ezért a döntés ellen alkotmányjogi panasznak nincs helye” {megerősítette többek között: 3252/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [5] pontja, 3197/2016. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.

[14] Az indítványozó – végrehajtást kérő – a végrehajtónak a Vht. 52/A. § (1) bekezdése szerint, 12 havi részletfizetési megállapítása ellen élt kifogással. Az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai végzés a végrehajtási eljárás során hozott részletfizetési megállapítással összefüggésben született, amely azonban nem tekinthető az ügy érdemében hozott döntésnek, mivel az jelen esetben a közös költség tartozás megfizetése tárgyában született bírósági döntés volt. A Kúria támadott végzése ugyanakkor nem tekinthető az eljárást befejező egyéb döntésnek sem, mivel – az előbbiek mellett – a végrehajtási eljárás még folyamatban van. Mindezekre tekintettel – figyelembe véve az Alkotmánybíróságnak a fent idézett végzésekben kialakított gyakorlatát – a Kúria támadott végzése ellen alkotmányjogi panasz előterjesztésére az Abtv. 27. §-a alapján nincs lehetőség.

[15] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza nem felel meg az Abtv.-ben előírt formai és tartalmi követelményeknek, ezért az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján az indítványt visszautasította.

Budapest, 2016. november 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1106/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3261/2016. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.I.10.307/2015/5. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 4.Mf.638.559/2014/8. számú ítélete, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 25.M.727/2011/56. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó 2016. május 18-án alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybíróséghoz, amit az Alkotmánybíróság főtitkárának felhívására 2016. június 11-én kiegészített.

[2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé, amelyben a Kúria Mfv.I.10.307/2015/5. számú ítélete, valamint az annak alapjául szolgáló Fővárosi Törvényszék 4.Mf.638.559/2014/8. számú ítélete, illetve a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 25.M.727/2011/56. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.

[3] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó munkaügyi pert indított, miután munkáltatója 2011. január 17-én kelt rendes felmondással, 2011. február 22-ei hatállyal megszüntette munkaviszonyát.

[4] Az indítványozó munkaügyi bírósághoz fordult és keresetében többek között átalány-kártérítés és elmaradt munkabér megfizetését kérte. Az indítványozó az elmaradt munkabérre vonatkozó követelése körében előadta, hogy 2011. február 22-től 2011. július 31-ig egy magyarországi banknál dolgozott, ahol a havi munkabére 600 000 forint volt, lényegesen kevesebb, mint a munkáltatónál elért 1 057 838 forint havi átlagkeresete, ezért ezen időszakra a két összeg különbözete megilleti. 2011. szeptember 5-én pedig elhelyezkedett az ING Banknál Hollandiában, ahol havi 4 968,74 euró fizetést kapott. Erre az időszakra álláspontja szerint a megszerzett jövedelmét a külföldi életvitelére tekintettel kell megítélni, hiszen annak reálértéke (vásárlóerő-paritása) Hollandiában jelentősen kisebb, mint Magyarországon. Hivatkozása szerint közgazdaságilag elfogadott kimutatás alapján Hollandiában a jövedelem vásárlóértéke 54%-kal kisebb, mint Magyarországon, viszont az adóterhelése nagyobb, mert az 42%, illetve 52%, szemben a magyarországi 20,34%-kal. Másodlagosan elmaradt jövedelemként kártérítés jogcímén is előterjesztette erre az időszakra az igényét arra hivatkozással, hogy őt kár érte azzal, hogy bár magasabb Hollandiában a jövedelme, azonban annak reálértéke, vásárlóértéke kevesebb, mintha Magyarországon dolgozott volna továbbra is, az ott elért jövedelemért. Harmadlagosan – fenntartva az egész időszakra elmaradt munkabér iránti igényét is – kérte, hogy a bíróság kezelje külön a magyarországi, illetve a külföldi munkavégzéssel összefüggésben megtérült jövedelmeket. Kárigényként a Hollandiában felmerült lakhatási és utazási többletköltségeit 6 947 342 forint összegben terjesztette elő.

[5] A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 2013. május 28-án kelt közbenső-részítéletében megállapította, hogy a munkáltató jogellenesen szüntette meg az indítványozó munkaviszonyát. Ez az ítélet 2013. július 3-án, első fokon jogerőre emelkedett. Az ítéletben a bíróság megállapította, hogy az indítványozó munkaviszonya az ítélet jogerőre emelkedésének napján szűnik meg. Ezt követően a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (mint a Fővárosi Munkaügyi Bíróság jogutódja, a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 25.M.727/2011/56. számú ítéletében az indítványozó keresetét túlnyomórészt alaposnak találta, és többek között hét havi átlagkereset megfizetésére kötelezte a munkáltatót, az elmaradt munkabér vonatkozásában viszont a keresetet elutasította.

[6] A Munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 100. § (6) bekezdés alapján az elsőfokú bíróság alaptalannak találta az elmaradt munkabér iránti igényt. Álláspontja szerint az elmaradt munkabér csak akkor illeti meg a munkavállalót, ha ténylegesen és igazolhatóan kiesett jövedelme van, továbbá a munkavállaló vesztesége nem hónapról hónapra, hanem a teljes időszak összevetésével állapítható meg.

Az indítványozót keresetveszteség nem érte, mert 2011. március 1-jétől szeptember 5-éig ugyan kevesebb volt a jövedelme, mint amennyit a munkáltatójánál elérhetett volna, azonban 2011. szeptember 5-étől lényegesen meghaladta azt.

[7] 1.2. Az indítványozó fellebbezett és az elmaradt munkabérre vonatkozó rendelkezés megváltoztatását kérte. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) 4.Mf.638.559/2014/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezett részében helybenhagyta. Döntése indokolásában kiemelte, hogy a más országbeli vásárlóerő-paritás, illetve a külföldi életvitel kialakításához kötődő költségek nem vehetők figyelembe, mert nem hozhatók okozati összefüggésbe a munkáltató jogellenes intézkedésével. Ezek kártérítésként sem igényelhetők, mert nem állapítható meg okozati összefüggés a munkáltató intézkedése és az indítványozó külföldi munkavállalása között.

[8] 1.3. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletét hatályában fenntartotta. Az ítélet indokolásában rámutatott, hogy az eljáró bíróságok a bírói gyakorlatnak megfelelően vették figyelembe az indítványozó átlagkeresetét, valamint a teljes időszakban megtérült munkabérét. Kiemelte, hogy az elmaradt munkabér számításánál helyesen állították szembe egymással az eljáró bíróságok a munkáltatónál elért átlagkereset bruttó összegét a máshonnan megtérült munkabér bruttó összegével, amelyet a valutában megkapott kereset vonatkozásában jogszerűen az esedékes árfolyammal számították át a magyar pénznemre. Helyesnek vélte a számítás alapján levont következtetését a bíróságoknak arról, hogy az indítványozónak nincs a felmondástól a munkaviszonya megszűnéséig számítottan elmaradt munkabére, amelyet a munkáltatótól az Mt. 100. § (6) bekezdés alapján jogszerűen igényelhetne.

[9] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt jogait (az egyenlő bánásmódhoz való alapjog, illetve az alapjogok gyakorlása során az indokolatlan hátrányos megkülönböztetés tilalma) a XIII. cikk (1) bekezdésben biztosított tulajdonhoz való jogához kapcsolódóan, továbbá hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes tárgyaláshoz való joga is sérült.

[10] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. és XV. cikkeivel összefüggésben előadta, hogy munkaviszonya jogellenes megszüntetésének egyik jogkövetkezménye, hogy munkáltatónak meg kell térítenie a munkavállaló kiesett jövedelmét, azzal, hogy a káron szerzés általános elve miatt, levonásba kell helyezni azt a részt, ami máshonnan megtérül. Állítása szerint számára mind az Mt., mind az Alaptörvény (alkotmányjogi értelemben vett) tulajdonosi jogokat keletkeztet a kiesett bérére vonatkozóan.

[11] Az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták helyzetét, hogy külföldön él és dolgozik. Emiatt az egymással szembeállított, megtérült, illetve kiesett jövedelmek nem azonos országból származtak, nem azonos értékűek (egész más vásárlóerővel bírtak) és egész másként lettek adóztatva. Azzal, hogy az eljáró bíróságok a munkaviszony jogellenes megszüntetése miatt elmaradt bér kiszámításánál figyelmen kívül hagyták lakóhely (és munkavégzés) szerinti országát, és úgy kezelték, mintha időközben megtérült jövedelme Magyarországról származna, indirekt diszkriminációt alkalmaztak vele szemben.

[12] A támadott ítéletek ezért az indítványozót hátrányos megkülönböztetésben részesítik egy másik, magyarországi munkavállalóhoz képest, akinek a jövedelme lényegesen többet ér egyrészt a magasabb magyarországi vásárlóerő, másrészt a lényegesen kisebb adóterhelés miatt.

[13] Az indítványozó további állítása szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált joga is sérült, mert nem teljesült, hogy ügyét tisztességes módon, észszerű határidőn belül és azt kellően indokolva bírálják el az eljáró bíróságok. Ebben a körben az indítványozó egyrészt arra hivatkozott, hogy az eljárás indokolatlanul elhúzódott. Másrészt azt panaszolta, hogy a Kúria a döntésében egyáltalán nem vizsgálta a különböző országokból származó jövedelmek összehasonlításának módját és a vásárlóerő paritás alkalmazhatóságát, nem foglalkozott a munkavállalót ebből adódóan érő hátrányos helyzet lehetséges kezelésével, és nem adott számot ennek mellőzése okáról, holott a felülvizsgálati kérelem ezt is nagy alapossággal járta körül, és számos érvet sorakoztatott fel ennek fontosságáról. Ez az eljárás a panaszos – jogesetekkel is alátámasztott – állítása szerint mind az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB), mind a magyar Alkotmánybíróság értelmezési gyakorlatával ellentétes.

[14] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.

[15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapozza, amely szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

[16] A Kúria ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.

[17] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát.

[18] A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványt.

[19] Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott feltételeknek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli továbbá a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését, illetve tartalmaz indokolást is arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

[20] 3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további, alternatív jellegű tartalmi feltételeiként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság ennek vizsgálata során a következőket állapította meg.

[21] 3.1. Az indítványozó az elmaradt bérének számításával összefüggésben a tulajdonhoz való jogának sérelmére hivatkozott.

[22] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikkében rögzített tulajdonhoz való joggal összefüggésben kialakított töretlen gyakorlata alapján az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkori közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikke tekintetében azt a korábbi gyakorlatát is fenntartotta, amelynek értelmében a tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi. A tulajdonjog alkotmányos védelmének a polgári jogi tulajdonon kívüli, egyéb vagyoni értékű jogokra való kiterjesztése mögött a tulajdonnak az egyén autonómiavédő funkciója áll.

[23] A 3209/2015. (XI. 10.) AB határozatban azt mondta ki az Alkotmánybíróság, hogy „[a] tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont védi, ezért a meg nem szerzett munkabérre nem terjed ki a tulajdonjog alkotmányos védelme. Az elmaradt munkabér kompenzációjának a rendeltetése, hogy a munkakeresés időszakában, az ismételt munkavállalásig terjedő időben egyfajta anyagi jellegű támogatást nyújtson, amely a megélhetés biztosítását célozza, ennek megállapítása azonban differenciált munkajogi kezelést igényel, amelyet nem lehet közvetlenül levezetni az alkotmányos tulajdonvédelemből" (Indokolás [71]–[72]).

[24] Alkotmányos tulajdonjogának sérelmére tehát az indítványozó jelen ügyében alaptalanul hivatkozott, mert a fentiek alapján az elmaradt munkabérre vonatkozó bírói jogértelmezés – ezzel az alapjoggal összefüggésben – nem eredményezhetett a döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.

[25] 3.2. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozónak az Alaptörvény XV. cikkében és XXVIII. cikkében biztosított alapjogaival összefüggésben kifejtett további aggályai valójában a bírósági döntések irányának, az elmaradt munkabér és a felmerült kár számításának szakjogi felülbírálatára irányulnak, amelyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.

[26] 3.3. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz az Abtv. 29. §-ában előírt olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely érdemi alkotmánybírósági el-

járásra okot adhatna. Az Alkotmánybíróság nem észlelt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet sem. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában támasztott követelménynek.

[27] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy mivel az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, annak befogadására nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2016. november 29.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/953/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3262/2016. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.Kpk.50.017/2016/6. számú végzése, valamint az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 29. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó 2016. május 13-án az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte elsődlegesen a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.Kpk.50.017/2016/6. számú végzése, és vele együtt a Veszprém Megyei Kormányhivatal 30.027/2/2016. számú végzésével módosított 30.335/7/2015. számú végzése, másodlagosan az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 29. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdésével, azaz a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, vagyis a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével (a tulajdonhoz való joggal), továbbá azok ellentétesek az Alaptörvény II. cikkével (az emberi méltósághoz való joggal), az Alaptörvény XV. cikkével (a diszkrimináció tilalmával), az I. cikk (1) bekezdésével (az alapvető jogok tiszteletben tartása követelményével), valamint a panaszos e körben hivatkozott a Nemzeti Hitvallásra („Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése." „Valljuk, hogy népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi.") és a B) cikk (1) bekezdésében szereplő jogállamiság és jogbiztonság elvének sérelmére is.

[2] 2. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló nemperes bírósági eljárás kérelmezője; az alapul fekvő jogvita alapja a következő tényállás volt. Az indítványozó tulajdonában álló badacsomtomaji földrészlet tulajdoni lapjára egy vízgazdálkodási társulás javára vezetékjogot jegyeztek be, a megnevezett jogosult az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett néven azonban sem a cégjegyzékbe, sem a vízgazdálkodási társulások nyilvántartására szolgáló törzskönyvbe nem volt bejegyezve. Emiatt a panaszos 2015-ben kérelmet nyújtott be a Veszprém Megyei Kormányhivatal Tapolcai Járási Hivatal Földhivatali Osztályához, melyben kérte a vezetékjog törlését, mivel egy nem létező szervezet javára nem lehet vezetékjogot bejegyezni. Az elsőfokú hatóság a kérelmet végzéssel hivatalból elutasította, majd az ez ellen benyújtott fellebbezést a Veszprém Megyei Kormányhivatal másodfokon végzésével ugyancsak elutasította, arra hivatkozva, hogy az indítványozó nem csatolta a vezetékjog törléséhez szükséges, az Inytv. 29. §-a szerinti, a törlés jogszerűségét bizonyító közokiratot vagy teljes bizonyító erejű magánokiratot. Ennek hiányában a földhivatal nem volt jogosult a vezetékjogot törölni; mind az első-, mind a másodfokú hatóság tájékoztatta azonban a kérelmezőt arról, hogy ilyen esetben a bíróság előtt indítandó törlési per keretében van lehetősége állításai bizonyítására és a vezetékjog törlésének elérésére. A panaszos ilyen törlési pert nem indított, ehelyett felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, elsődlegesen a másodfokú közigazgatási végzés megváltoztatását, másodlagosan mind az első-, mind a másodfokú végzés hatályon kívül helyezését és a közigazgatási hatóságok új eljárásra utasítását kérve. Érvelése szerint a végzések értelmében a vezetékjog törléséhez annak alapjául szolgáló okiratot lenne köteles csatolni, azonban nem létező szervezettől nem tud törlési engedélyt beszerezni; jogcímként pedig az Alaptörvény egyes rendelkezései, valamint a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) egyes eljárási alapelvei sérelmét jelölte meg.

[3] A bíróság a felülvizsgálati kérelmet nemperes eljárásban bírálta el, és azt végzésével elutasította. A végzés indokolásának elején leszögezte, hogy eljárása során pusztán a közigazgatási végzések, valamint az azok alapjául szolgáló eljárás jogszerűségét vizsgálhatta, a vezetékjog jogosultjának létezését nem; illetve ezzel összefüggésben a vezetékjog bejegyzése tárgyában hozott korábbi földhivatali határozat érdemi vizsgálatára sem kerülhetett sor, mivel az jogerőre emelkedett. A bíróság szerint a kérelmező valójában magát a vezetékjog bejegyzését elrendelő földhivatali határozatot tartja sérelmesnek, illetve ebből a számára sérelmes döntésből vezeti le a vezetékjog törlése iránti kérelmét és annak megalapozottságát; a későbbi panaszos azonban a bejegyző határozat kézhezvételét követően lett volna jogosult arra, hogy a számára sérelmes bejegyzés ellen jogorvoslattal éljen, azaz a határozat ellen a törvényes határidőn belül fellebbezést nyújtson be, erre azonban nem került sor, a végzések elleni felülvizsgálati eljárásban pedig a bejegyző határozat jogszerűsége már nem vitatható. Ha egy jog jogerősen bejegyzésre került az ingatlan-nyilvántartásba, úgy annak törlésére vagy a jog megszűnését igazoló, az Inytv. 29. §-ában foglalt feltételeknek megfelelő okirat alapján kerülhet sor; vagy azt a földhivatal hivatalból törölheti, kizárólag abban az esetben, amennyiben a bejegyzett jog megszűnése magából az ingatlan-nyilvántartásból megállapítható; vagy pedig – ilyen okirat hiányában – törlési pert kell indítani, amelyben a bejegyzés megszűnése alapjául szolgáló tények bizonyíthatók. Utóbbira a földhivatal mint közigazgatási hatóság nem jogosult, az ingatlan-nyilvántartásból magából pedig nem volt megállapítható a bejegyzett vezetékjog megszűnése, így a panaszos kérelmének hivatalból történő elutasítása a bíróság szerint jogszerű volt.

[4] 3. Az indítványozó a bíróság végzése ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, elsődlegesen az Abtv. 27. §-a, másodlagosan az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján. Az indítvány és az Alkotmánybíróság főtitkárának felhívására benyújtott indítványkiegészítés alapján a panaszos a bíróság végzését azért találja alaptörvény-ellenesnek, mert azzal, illetve az Inytv. abban foglalt értelmezésével szerinte a bíróság megteremtette a „nem létező szervezet örök időkre szóló törölhetetlen vezetékjoga" intézményét. A tisztességes hatósági eljáráshoz való joga szerinte azért sérült, mivel a földhivatal 2000-ben nem értesítette őt a vezetékjog bejegyzéséről, így megakadályozta azt, hogy a bejegyzéssel szemben jogorvoslattal éljen, nem ellenőrizte a benyújtott alapító szerződés tartalmát és nem vizsgálta a bejegyzést kérő adatait, később pedig nem törölte hivatalból a panaszos szerint jogsértő ingatlan-nyilvántartási bejegyzést. A tulajdonhoz való joga azáltal sérült, hogy a vezetékjog a panaszos tulajdonnal való rendelkezését korlátozza. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme egyrészt azért következett be, mert az indítványozó szerint a bírósági indokolás „értelmezhetetlen", ugyanis az Inytv. helyes értelmezése az lett volna, ha a földhivatal a panaszos által benyújtott kérelem tartalma alapján hivatalból törli a vezetékjogot, ha pedig ezt nem teszi, erre a bíróság kényszeríti; másrészt azért, mert a bíróság nem vette figyelembe a Ket. alapelveit. Mindezek az indokok ezenkívül az emberi méltósághoz való jog sérelmét is jelentik, részint mert „nem valósult meg az egyenlő méltóságú személyként történő egyenlő bánásmód", részint mert az indítványozó által becsatolt bizonyítékokat (így a cégbírósági iratot) a bíróság nem vette figyelembe, részint pedig azért, mert a „felülvizsgálati eljárás nem felülvizsgálat volt, csupán a másodfokú hatóság döntésének helybenhagyása". A diszkriminációtilalom sérelme az indítványozó érvelése szerint azért következett be, mert bizonyos ingatlanokra a vezetékjogot bejegyezték, más ingatlanokra viszont nem. Végül a jogállamiság és a jogbiztonság sérelmére az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, azon belül is a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben hivatkozik.

[5] Az indítványozó kérte továbbá, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság a bírósági jogértelmezést és az az alapján meghozott bírósági végzést nem találná alaptörvény-ellenesnek, úgy végezze el a bírósági végzés indokául szolgáló rendelkezés, vagyis az Inytv. 29. §-ának az alkotmányossági vizsgálatát, azt nyilvánítsa alaptörvény-ellenessé és semmisítse meg. Szerinte a fent felhívott alaptörvényben biztosított jogokat sérti, ha egy jogszabályi rendelkezés csak oly módon értelmezhető, mely által a bíróság kénytelen egy jogtalan bejegyzés fennmaradását biztosítani, és nincs törvényi jogosultsága arra, hogy egy nyilvánvalóan jogtalan bejegyzést töröljön, vagy arra a földhivatalt kötelezze.

[6] 4. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz alkalmas-e az érdemi elbírálásra, azaz megfelel-e a befogadási feltételeknek. Ennek alapján a következő megállapításokra jutott.

[7] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírósági döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést,

amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó jogszabályi rendelkezést és bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c)* pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvénynek az indítványozó véleménye szerint megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d)* pont]. Az indítvány tartalmaz érdemi indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés és bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezés és a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f)* pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § *b)* pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 26. § (1) bekezdés és 27. §].

[8] Nem fogadható be azonban a panasz, ha az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó [Abtv. 29. §]. Jelen esetben megállapítható, hogy az indítványozó a bíróság tényállás-megállapítási és bizonyítékértékelési tevékenységét, valamint annak jogértelmezését támadja, érvelése pedig a döntés tartalmi kritikáját foglalja magában; a panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése azonban a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. […] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban […] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}" {3325/2012. AB végzés, Indokolás [13]}. Emiatt az Abtv. 27. §-a szerinti panaszelem érdemi elbírálásra alkalmatlan; az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszelemre, azaz az alapul fekvő jogszabályhely megsemmisítésére irányuló indítványra vonatkozóan pedig a panaszos semmilyen érdemi alkotmányjogi okfejtést nem adott elő, érvei formailag is csak a bírói döntés, illetve a bírói jogértelemzés alaptörvény-ellenességére vonatkoztak, így annak érdemi vizsgálata az Abtv. 29. §-a alapján ugyancsak nem lehetséges.

[9] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.Kpk.50.017/2016/6. számú végzése, valamint az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 29. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2016. november 29.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/930/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3263/2016. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítélőtábla Bpkf.II.762/2015/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.

[2] Az indítványozóval szemben – mások mellett – különösen jelentős kárt okozó, üzletszerűen, bűnszervezet tagjaként elkövetett csalás bűntette és más bűncselekmények miatt volt folyamatban büntetőeljárás, amelynek során az indítványozó – 2011. október 4. napjáig – összesen 2 év, 6 hónap, 20 napot töltött előzetes letartóztatásban. Az ügyben a Kúria harmadfokú, 2014. július 1. napján kihirdetett, Bhar.III.47/2014/23. számú ítéletének eredményeként az elsőfokú ítélet tényállásának meghatározott pontjaiban írt cselekmények tekintetében jogerősen megállapították az indítványozó büntetőjogi felelősségét, és vele szemben 1 év tartamú börtönbüntetést szabtak ki, amelybe beszámítani rendelték az előzetes fogvatartásban töltött teljes időt (a továbbiakban: 1. számú ügy). A Kúria ítéletében az elsőfokú ítélet tényállásának egyéb pontjaiban írt és az indítványozót érintő cselekmények tekintetében az ügyet elkülönítette. Az elkülönített ügyben a Kúria (a Bhar.III.912/2014/2. számú végzésével) a másodfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására kötelezte. A megismételt másodfokú eljárásban a Szegedi Ítélőtábla a 2015. április 24. napján kelt és jogerős Bf.III.666/2014/11. számú ítéletével az indítványozót bűnösnek mondta ki és 2 év 6 hónap börtönbüntetésre ítélte, amelybe beszámítani rendelte az előzetes fogvatartásban töltött teljes időt (a továbbiakban: 2. számú ügy).

[3] A Központi Nyomozó Főügyészség indítványa alapján a Be. XXIX. fejezete szerinti különleges eljárásban a Fővárosi Törvényszék 2015. augusztus 11. napján kelt, 15.B.1492/2010/402. számú végzésével – figyelemmel arra, hogy a jogerős döntés az előzetes fogvatartás beszámításáról nem a törvénynek megfelelően rendelkezett – az 1. számú ügyben kiszabott börtönbüntetésbe az előzetes fogvatartás időtartamából kizárólag 1 év időtartamot rendelt utólagosan beszámítani. Az indítványozó védője által bejelentett fellebbezés folytán másodfokon eljáró Szegedi Ítélőtábla a Bpkf.762/2015/2. számú végzésével az elsőfokú végzést megváltoztatta, és az indítványozó által előzetes letartóztatásban töltött időből az 1. számú ügyben kiszabott börtönbüntetés tekintetében 1 évet, míg a 2. számú ügyben kiszabott börtönbüntetés tekintetében a fennmaradó részt rendelte beszámítani.

[4] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében kifejtette, hogy a Szegedi Ítélőtábla a Bpkf.762/2015/2. számú végzése az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti.

[5] Az indítványozó érvelése szerint a támadott végzésben alkalmazott azon jogértelmezés (számítási mód), amely az egy eljárásban foganatosított előzetes letartóztatás időtartamát a fentiekben ismertetett módon rendelte beszámítani a két jogerős ítéletben (1. és 2. számú ügyben) kiszabott szabadságvesztés büntetésekbe, a törvény előtti egyenlőség elvét sérti. Álláspontja szerint a Szegedi Ítélőtáblának az előzetes fogvatartásban töltött időt mindkét jogerős ítélet tekintetében arányosan kellett volna beszámítania, így a két ítélettel kiszabott szabadságvesztések egyike sem lett volna kitöltöttnek tekintendő és emiatt összbüntetésbe lehetett volna foglalni azokat. Ennek hiányában viszont az indítványozó elesett ettől a lehetőségtől.

[6] Az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való jogának (azon belül a törvényes bíróhoz való jogának) sérelmét okozta, hogy a Szegedi Ítélőtábla a kifogásolt végzés meghozatalára nem rendelkezett illetékességgel. Az indítványozó ezzel kapcsolatban kifejtette, hogy a Kúria a büntetőeljárás folyamán – 2013. április 9. napján, Bkk.I.411/2013/2. számon – valóban hozott egy olyan tartalmú végzést, amelyben az alapügyben – a Fővárosi Ítélőtábla Büntető Kollégiumának bírái által bejelentett elfogultságra figyelemmel – a másodfokú eljárásból kizárta a Fővárosi Ítélőtáblát és az eljárásra a Szegedi Ítélőtáblát jelölte ki. Ugyanakkor – érvelt az

indítványozó – a kijelölés hatálya kizárólag az alapügyre vonatkozott, az nyilvánvalóan nem terjedt ki a fentiekben ismertetett különleges eljárásra is. Ennek következtében sérült a törvényes bíróhoz való joga, hiszen a Fővárosi Ítélőtábla több mint 3 évvel korábbi személyi állománya azóta megváltozott, így 2016-ban már nem állt fenn a kijelölő végzésben megfogalmazott alkotmányos indok.

[7] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte az említett végzés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

[8] 3. Az Alkotmánybíróság hivatalos értesülése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtását követően a Kúria – perújítási eljárásban – a 2016. május 2. napján meghozott Bpkf.III.169/2016/7. számú végzésében a perújítási indítványt elsőfokon elutasító végzést megváltoztatva az indítványozónak a Szegedi Ítélőtábla Bf.III.666/2014/11. számú ítélete folytán jogerősen elbírált cselekménye (azaz a 2. számú ügy) vonatkozásában elrendelte a perújítást, az első és másodfokú ítéleteket hatályon kívül helyezte és az indítványozónak a hatályon kívül helyezéssel érintett cselekménye miatt a büntetőeljárást megszüntette.

[9] 4. Az Abtv. 59. §-a szerint az Alkotmánybíróság ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az Abtv. 59. §-a alapján végzésben megszüntetheti az eljárást a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén. A 67. § (2) bekezdés *e)* pontja kimondja, hogy okafogyottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált.

[10] Figyelemmel arra, hogy a támadott végzés olyan büntetőeljárás során jogerősen kiszabott szabadságvesztés tekintetében rendelkezett – különleges eljárásban – utólagosan az előzetes fogvatartás beszámításáról, amelyet utóbb a Kúria ismertetett végzése megszüntetett, az alkotmányjogi panasz eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn.

[11] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 67. § (2) bekezdés *e)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 59. §-ára az alkotmányjogi panasz alapján indult eljárást megszüntette.

Budapest, 2016. november 29.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/181/2016.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtitkára
layout: www.estercom.hu
Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273